

Notulen Statenvergadering van 24 mei 2024

INHOUDSOPGAVE
Notulen 24 mei 2024

	Presentielijst	Pagina 4
1	Opening, mededelingen voorzitter en vaststelling agenda	Pagina 6
2	Spreekrecht externen	Pagina 6
3	Vragenuur	Pagina 6
4	Notulen	Pagina 6
5	Voorraadagenda	Pagina 6
6	HAMERSTUKKEN	Pagina 6
6.1	P-24-003 GEWIJZIGD Statenvoorstel aanpassing gemeenschappelijke regeling Zuidelijke Rekenkamer, 13-5-2024 (PS DOC 00654616)	Pagina 6
6.2	G-24-018 Statenvoorstel Toestemming wijziging gemeenschappelijke regeling RUD Zuid-Limburg, brief GS van 16-4-2024 (GS DOC-00638100)	Pagina 7
6.3	G-24-19 Statenvoorstel Toestemming wijziging gemeenschappelijke regeling RUD Limburg-Noord, brief GS van 16-4-2024 (GS DOC-00637451)	Pagina 7
6.4	G-24-024 Statenvoorstel actieve openbaarmaking dossier Californië B.V., brief GS van 14-5-2024 (GS DOC-00654846)	Pagina 7
7	BEHANDELSTUKKEN	Pagina 7
7.1	G-24-008 GEWIJZIGD Statenvoorstel Beleidskader Provincie Midden in de Samenleving, brief GS van 16-4-2024 (GS DOC-00641257)	Pagina 7
7.2	G-24-014 GEWIJZIGD Statenvoorstel Beleidskader Perspectief voor het Landelijk Gebied, brief GS van 14-5-2024 (GS DOC-00649159)	Pagina 38
8	Moties vreemd aan de orde van de dag	Pagina 90
9	Sluiting	Pagina 94

Presentielijst van de leden van Provinciale Staten van Limburg voor de vergadering van 24 mei 2024.

Voorzitter

Roemer, E.G.M.

Statengriffier

Pregled, mr. A.O.J.

Leden

Partij

Aanwezig

Absil, mevrouw drs. M.G.J.A.C.
Berghorst, mevrouw mr. A.
Bijnen, H.M. van
Blijlevens, R.P.
Bloi MA, J.M.
Bommel, C.P.G. van
Bosch, M. Th.
Boven, mevrouw I.
Depondt-Olivers, mevrouw M.L.H.
Driessen, R.B.
Franssen, R.F.R.P.
Franssen, R.J.H.
Goossen, I.J.G.
Hanegraaff, dr. M.C.
Hermans, L.J.
Hoks, F.J.R.
Huizing, J.
Ijpelaar, W.A.J.
Jenneskens, MA, mevrouw M.T.P.
Jetten, mevrouw T.G.M.
Jiménez Hastenrath, mevrouw C.L.
Koopman M SEN, mevrouw S.N.
Kuiper, mevrouw L.Y.M.
Loomans, ir. P.J.M.
Maillé, S.
Megens, B.J.M.H.
Mertens, mevrouw mr. K.G.M.
Nijenhuis, D.J.
Nijskens, H.L.M.
Pelzer, ing. E.M.
Peters, A.C.P.
Pol, mevrouw H.A. van der
Queisen, A.G.M.
Schoolmeesters, mevrouw A.M.A.
Schuuring BA, mevrouw E.A.
Schyns MSc, P.F.M.
Smeets, C.A.H.
Sol MSc, H.P.A.
Vaessen, L.A.P.
Waajen-Crins, mevrouw drs. A.P.H.

CDA
PvdA
PVV
JA21
VVD
BBB
PVV
Partij voor de Dieren
CDA
Forum voor Democratie
BBB
LOKAAL-LIMBURG
BBB
CDA
PVV
PVV
BBB
CDA
D66
GroenLinks
PVV
VVD
SP
Horizon
VVD
PVV
GroenLinks
BBB
VVD
VVD
LOKAAL-LIMBURG
BBB
BBB
BBB
PvdA
JA21
SP
GroenLinks
D66
CDA

Wesseling, mevrouw A.	D66
Wetemans, C.C.M.	BBB
Wolters, mevrouw L.C.C.M.	PvdA
Wolters Gregório, J.	SP
Zeedzen, D.	BBB

Het college van Gedeputeerde Staten

Demollin-Schneiders, mevrouw E.A.M.B.
Faassen, L.
Kuntzelaers, J.J.M.
Satijn, S.H.M.
Theuns, M.L.M

Afwezig

Dautzenberg, A.P.G.M.	GroenLinks
Fischer, mevrouw A.M.J.N.	50PLUS

Afwezig GS

Caldenberg, M. van

Overige aanwezigen

Notulist

Het Notuleercentrum

1 Opening, mededelingen voorzitter en vaststelling agenda

De voorzitter: Het vriendelijke verzoek van mij geldt zeker voor de Gedeputeerden. Ik open de vergadering en heet u allen hartelijk welkom bij de Statenvergadering van vandaag waarin wij de laatste twee beleidskaders gaan behandelen. Ik heet iedereen hier in de zaal van harte welkom. Ik heet iedereen op de publieke tribune welkom. Fijn dat u mee komt luisteren. Als ook mensen die dat via de digitale snelweg doen. En ik ben ook weer zeer verheugd dat ook de vertegenwoordiging van de pers weer aanwezig is om het allemaal op de voet te volgen en wellicht daar nog verslag van uit te brengen. We hebben afmeldingen vandaag ontvangen van de zijde van Provinciale Staten van mevrouw Fischer en de heer Dautzenberg. De heer Sol en mevrouw Waajen komen iets later. En van GS zijde van de heer Van Caldenberg. Bij de opening van de vergadering van vandaag is een quorum vereist. De griffier en ik hebben voorafgaand aan de opening aan de hand van de presentielijst geconstateerd dat hieraan is voldaan. En moties vreemd aan de orde van de dag, die zouden voor aanvang van de agenda moeten zijn ingeleverd. En we hebben er eentje ontvangen, dus dat staat op de agenda. En indien er sprake is van hoofdelijke stemming dan begint dat bij René Franssen.

Dan komen wij bij het vaststellen van de agenda. Kunnen wij de agenda vaststellen? En zojuist hebben we in het Presidium, zeg ik er maar even bij, want dat kan soms bij hamerstukken heel snel gaan, zowel de stukken van het RUD zuid en het RUD noord in de agenda bij de hamerstukken toegevoegd op verzoek van de commissie. En dat er een Statenvoorstel bij de hamerstukken ligt voor actieve openbaarmaking van het dossier Californië. Dat is aan de hamerstukken toegevoegd. Kunnen wij instemmen met deze agenda? Dat is het geval.

2 Spreekrecht externen

N.v.t.

3 Vragenuur

N.v.t.

4 Notulen

De voorzitter: Dan komen wij bij het vaststellen van de notulen. Provinciale Staten wordt gevraagd de notulen van de Statenvergadering van 5 april, 12 april en 26 april, allen uit 2024 ongewijzigd vast te stellen. Kunnen wij daartoe besluiten? Dat is het geval. Dat is conform besloten.

5 Voorraadagenda

De voorzitter: Provinciale Staten wordt tevens gevraagd om de voorgestelde voorraadagenda ongewijzigd vast te stellen. Ik neem aan dat we daartoe kunnen besluiten? Ook dat is het geval.

6 HAMERSTUKKEN

6.1 P-24-003 GEWIJZIGD Statenvoorstel aanpassing gemeenschappelijke regeling Zuidelijke Rekenkamer, 13-5-2024 (PS DOC 00654616)

De voorzitter: Dan komen wij bij de hamerstukken. Ik neem aan dat wij kunnen besluiten over P-24-003 gewijzigd Statenvoorstel aanpassing gemeenschappelijke regeling Zuidelijke Rekenkamer van 13 mei 2024. Dat is het geval.

6.2 G-24-018 Statenvoorstel Toestemming wijziging gemeenschappelijke regeling RUD Zuid-Limburg, brief GS van 16-04-2024 (GS DOC-00638100)

De voorzitter: G-24-018 Statenvoorstel Toestemming wijziging gemeenschappelijke regeling RUD Zuid-Limburg en de brief van GS van 16 april 2024. Ook dat is besloten.

6.3 G-24-019 Statenvoorstel Toestemming wijziging gemeenschappelijke regeling RUD Limburg-Noord, brief GS van 16-4-2024 (GS DOC-00637451)

De voorzitter: G-24-019 Statenvoorstel Toestemming wijziging gemeenschappelijk regeling RUD Limburg-Noord en de brief van GS van 16 april 2024. Ook die is conform besloten.

6.4 G-24-024 Statenvoorstel actieve openbaarmaking dossier Californië B.V., brief GS van 14-05-2024 (GS DOC-00654846)

De voorzitter: En G-24-024 Statenvoorstel actieve openbaarmaking dossier Californië B.V., en de brief van GS van 14 mei 2024. Ook dat is conform besloten.

7 BEHANDELSTUKKEN

7.1 G-24-008 GEWIJZIGD Statenvoorstel Beleidskader Provincie Midden in de Samenleving, brief GS van 16-4-2024 (GS DOC-00641257)

De voorzitter: Dan komen we bij de behandelstukken en gaan we als eerste spreken over G-24-008, het gewijzigd Statenvoorstel Beleidskader Provincie Midden in de Samenleving en de brief van GS van 16 april 2024. En conform het spreektijdenoverzicht geef ik als eerste het woord aan de heer Driessen, namens Forum voor Democratie.

De heer Driessen (Forum voor Democratie): Dank u wel, voorzitter. Ik heb mij voorgehouden om het kort te houden. Over het algemeen is dit kader vooral gestoeld op de nobele opgave om regeldruk te verminderen en de Provincie dichter bij onze burger te laten staan. En ik zeg op zich een nobel streven, want het verbaast dan enigszins, en het is enigszins vreemd dat wij als Staten, ook een deel van de Staten dat vertegenwoordigd is in het College, toch immer uiterst ons best doen om zoveel mogelijk moties en amendementen in te dienen die zorgen voor een hogere regeldruk en die vragen voor meer zaken, voor meer subsidieregelingen en voor lastige processen. En ik zou de Staten daarom willen vragen kijk vooral eerst in de spiegel voordat we een dergelijk kader voorleggen. Want regeldruk begint namelijk bij degenen die het beleid initiëren en dat zijn wij zelf. Dan een tweede punt, een echt gemiste kans in dit kader die ik niet zie terugkomen, is ons provinciaal referendum, geïnitieerd in de vorige periode. En wat ons betreft kan dat referendum bijdragen aan een burger dichter bij die overheid. We zien op tal van thema's namelijk dat de burger echt wel graag inspraak wil. Ik noem een MAA-dossier. Maar zelfs in het MAA-dossier is nooit getracht gebruik te maken van dat collectief referendum. En dat duidt er toch wel aan op dat dat referendum enerzijds niet heel bruikbaar is of niet interessant is voor de burger. En dat behoeft echt wel aanscherping in onze visie daarop. Dan als laatste, die regel ... Oh, ik heb het heel kort ..., had ik zelf schuld, die regeldruk is belangrijk dat we... Nee, dat ga ik in de tweede termijn doen. Dat komt goed, voorzitter. Dank u wel.

De voorzitter: In het Presidium heeft u gezegd ik heb die vijf minuten helemaal niet nodig, maak er maar twee van en nou komt u in tijdnoot. Ja, ja, ja, daar kan ik toch echt niks aan doen. Maar het siert u, mijnheer Driessen. Dank u wel. Dan geef ik nu het woord aan mevrouw Wesseling, namens de fractie van D66.

Mevrouw Wesseling (D66): Dank, voorzitter. Het Beleidskader Provincie Midden in de Samenleving, met als doelstelling een betrokken, betrouwbaar en bekwaam openbaar bestuur in Limburg dat midden in de samenleving staat en vertrouwen krijgt van de Limburgers. Toch is D66 wel benieuwd. Als middels dit beleidskader we midden in de samenleving komen te staan, waar stonden we volgens dit College dan eerst? Wat D66 betreft is midden in de samenleving staan niets nieuws. Ook wil ik graag mijn steun uitspreken voor de motie van collega Smeets om in kaart te brengen wat het hoofdlijnenakkoord in Den Haag betekent voor onze ambities en daarbij zo goed mogelijk te lobbyen voor het bereiken van onze provinciale ambities. D66 maakt zich zorgen over wat de bezuinigingen van het kabinet gaan betekenen. Ook voor dit beleidskader. Maar mevrouw Smeets zal deze motie vast zo dadelijk zelf nog toelichten. Als onderdeel van dit beleidskader zetten wij onze eigen uitvoeringskracht in om in kaart te brengen hoe het ervoor staat met de uitvoeringskracht van onze gemeenten. En waarom zijn wij dan als Provincie beter in staat om hun organisatiecapaciteit te analyseren dan dat gemeenten dat zelf zijn? En wat doen we met de resultaten die hier uitkomen als daaruit blijkt dat er inderdaad verbeteringen nodig zijn? Hoe gaan wij dan aan de slag als Provincie met deze resultaten? Wat ons opvalt is dat wij de afgelopen jaren veel taken verschoven hebben naar gemeenten om deze opgave dichterbij de burger te plaatsen. En wij vragen ons af in hoeverre gemeenten er ook in slagen om zelf sturing te geven aan hun inhoudelijke opgave, zodat deze ook daadwerkelijk dichterbij de burger komen te staan. En kan dit ook worden meegenomen in de analyse van de uitvoeringskracht van gemeenten. Jongerenparticipatie is voor D66, en voor mij als jongste Statenlid, erg belangrijk. Maar dit beleidskader geeft ons erg weinig richting op waar we nu concreet op gaan inzetten met jongerenparticipatie. Ook willen we het College vragen om PS echt mee te laten denken over die vormgeving van het jongerenparticipatieplan. Tijdens de commissie deed D66 al de oproep om vooral ook te praten met jongeren en niet alleen over jongeren. En bij de vormgeving daarvan lijkt het ons ook leuk om daar specifiek de jongere Statenleden een rol in te geven. Hoe staat de Gedeputeerde daar tegenover? Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Wesseling. Dan geef ik nu het woord aan mevrouw Smeets, namens de SP-fractie.

Mevrouw Smeets (SP): Dank u wel, voorzitter. Burgerperspectief, een manier van doen. Zo heet het jaarverslag van 2023 van de Nationale Ombudsman. Ombudsman Reinier van Zutphen zegt in zijn rapport dat echt luisteren naar mensen helpt bij het begrijpen van de vraagstukken die de overheid probeert op te lossen. Dat vraagt van onze bestuurders, van onze volksvertegenwoordigers, van alle ambtenaren hier in huis en ook van de samenleving, dat we moeten ontmoeten om elkaar te kunnen begrijpen. Maar ook dat we met ons beleid ervoor zorgen dat mensen elkaar onderling blijven ontmoeten. En precies dat begrip voor elkaars leefwerelden, gedachten en keuzesoort voor een Provincie die echt midden in de samenleving staat. Wij zien dit beleidskader dan ook als een hele mooie kans en ambitie om die verbinding te versterken en te verbeteren, want hij was er al. Maar hopen ook echt verschil te zien in 2027. Macht heeft tenslotte tegenmacht nodig om een democratie te kunnen zijn. Maar ze heeft ook dezelfde verantwoordelijkheid om die tegenmacht te organiseren. Wie grip wil zal moeten begrijpen. En daarom is het van belang om ook te blijven investeren in het uitleggen wat wij als Provincie voor onze samenleving betekenen. Wat de impact is van de dingen die wij hier doen en die wij hier beslissen. Kortom, anderen over ons leren, maar ook zelf leren in relatie tot de ander is daarin van belang. Onze jongste generatie is ook voor de SP heel belangrijk. Maar de SP wil vandaag ook aandacht vragen voor de afgehaakten en de niet-meedoeners in Limburg. Want we zullen ook hun motivatie en redenen om niet meer mee te willen doen met onze democratie, moeten willen begrijpen. We willen dan ook van de Gedeputeerde horen welke inspanningen zij doet, of er gedaan worden vanuit de Provincie, om deze mensen te begrijpen. De Provincie moet niet alleen midden in de samenleving staan maar ook midden in Den Haag. Met een nieuw hoofdlijnenakkoord is er ook een nieuwe situatie en ook een nieuwe relatie ontstaan met een hogere overheid die bepalend is voor de manier waarop de doelen hier in dit huis ook bereikt kunnen worden. We maken ons daar op dit moment zorgen over. We hebben Den Haag, Brussel en onze Limburgse gemeenten heel hard nodig in de realisatie van die doelstellingen. De SP dient daarom vandaag ook een motie in om ervoor te zorgen dat onze nieuwe

beleidskaders worden vergeleken met dat hoofdlijnenakkoord. En vraagt de kansen en bedreigingen ook van het hoofdlijnenakkoord te bekijken en dat ook weer te doen als het akkoord nader is uitgewerkt. En vervolgens dit met ons als Provinciale Staten te delen. Ik zal zo ook het dictum van de motie voorlezen. Want beste voorzitter, in deze zaal zitten maar liefst 45 ... 45, ja, of 47 ambassadeurs van Limburg die geregeld contacten onderhouden met Den Haag. Laten we er dan vooral voor kiezen om de Limburgse boodschap, al dan niet met ieders eigen politieke opvatting daarbij, over te brengen aan onze Haagse collega's. Zodat wij met hoop, lef en trots ook kunnen zeggen dat ons Limburg telt.

De voorzitter: U zou de motie nog even voorlezen. Het dictum van de motie

Mevrouw Smeets (SP): Heel fijn, die herinnering. Het dictum van de motie is: 'Verzoek aan het College van Gedeputeerde Staten om de Provinciale beleidskaders te vergelijken met de kansen en mogelijkheden uit het hoofdlijnenakkoord voor Limburg en deze te delen met PS. En na het verschijnen van het definitieve regeerakkoord deze exercitie nogmaals uit te voeren en op basis daarvan een lobbyplan uit te werken en dit met PS te bespreken.'

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Smeets. Dan geef ik nu het woord aan de heer Goossen namens de fractie van BBB en voor mijnheer Goossen is het de maidenspeech.

De heer Goossen (BBB): Zo, goedmorgen. Daar sta ik dan. 24 mei 2024. Met de maidenspeech in het Beleidskader Provincie in de Samenleving. Eind 2019 veranderde ons leven drastisch door een medische fout waarbij een arts mijn dubbele hernia niet als ernstig heeft genomen. Dit resulteerde in een verlamming vanaf mijn middel waardoor ik met spoed naar het Zuiderland ben gestuurd voor een spoedoperatie. De neurochirurg, die mij geopereerd heeft, vreesde ervoor dat ik een dwarslaesie zou overhouden. Maar dankzij intensieve revalidatie bij Adelante in Hoensbroek en een team van zorgprofessionals heb ik het maximale uit mijn lichaam weten te halen. Uiteindelijk heb ik een caudalaesie overgehouden, een soort van dwarslaesie. Gelukkig kan ik nog lopen en met behulp van een stok gebeurt dat en ik kan autorijden. Helaas moest ik mijn stressvolle baan met veel reizen opgeven. En ook die omschakeling heeft tijd gekost. In 2022 begon ik aan mijn tweede carrière als kandidaat- Statenlid voor de Boer Burger Beweging. Een jaar later werd ik onverwacht beëdigd als Statenlid voor de BBB in Limburg. Hoewel 2023 goed begon werd ons gezin getroffen door het verlies van mijn moeder die na een kort ziekbed in augustus is overleden. Ondanks mijn beperkingen ben ik dank zij mijn vrouw Gerke, Serre en mijn dochter Marit weer begonnen met imkeren. Samen verzorgen wij de bijen in het buitengebied van Melick, een plattelandsdorp in de gemeente Roerdalen. Als imker, oftewel bijenboer, hebben wij vijftien volken, met een totaal van 650.000 bijen. Dit valt volgens de KvK onder de veehouderij en kan door sommigen als intensieve veehouderij worden beschouwd. Voedselzekerheid is voor ons van groot belang. Daarom zetten we onze bijen in voor de bestuiving van appels, peren, kersen, aardbeien, blauwe bessen en uiteraard voor honing. Zoals Einstein zei: 'Geen bijen, geen bestuiving, geen planten, geen dieren, geen mensen.' Mijn kinderen groeien op in een landelijk gebied omgeven door groen waar agrariërs samenwerken met dorpsbewoners. Naast voedselproductie dienen de landerijen ook als locatie voor sociale evenementen als schuttersfeesten, tentfeesten en bierfeesten met optredens van lokale helden als Janse Bagge en Rowwen Hèze. Mijn kinderen behoren tot de generatie Z. En net als de millennials vertegenwoordigen ze de toekomst, maar zijn ze nog zoekende. Waar zullen ze studeren, werken en wonen? Beide generaties zijn sterk gedigitaliseerd en geïndividualiseerd en moeten hun plek vinden in een onzekere en chaotische wereld. Elke nieuwe generatie brengt vernieuwing met zich mee en duwt de maatschappij een stap verder in de toekomst, waardoor ze ook veranderingen teweeg brengen in onze samenleving. Zij verlangen naar de vrijheid om terug te kunnen keren of op zijn minst te blijven waar ze vandaan komen, zonder dat deze plaats wordt bedreigd door verschraling. Net als mensen binnen de EU het recht hebben om zich te verplaatsen voor huisvesting, onderwijs of werk moeten onze jongeren het recht hebben om terug te kunnen keren of te blijven waar hun roots liggen. Tenminste, dat wordt benadrukt als de 'right to stay' in het rapport van Letta. Ons coalitieakkoord onderstreept de betrokkenheid van de Provincie bij de samenleving en de waarden van elke Limburger en de regio

vertegenwoordigt, inclusief de toekomstige generaties. De recente verkiezingsresultaten hebben de politiek en de overheid aangemoedigd om een andere koers te varen met meer nadruk op het begrijpen en de behoefte, kansen en zorgen van mensen. Het is essentieel om betrokken en daarbij vertrouwenwekkend te zijn en om te verbinden. En daarom waardeert de BBB de inzet van een toekomstige provinciale ombudsman die mensen in moeilijke tijden kan begeleiden naar een oplossing. Om dit te bereiken is het cruciaal om contact te maken met de huidige generatie en te begrijpen hoe zij hun toekomst zien. En hoe wij als politici daar op kunnen inspelen. Het is van belang om ons beleid op de toekomst te richten door te leren van het heden en vooruit te kijken waar nodig. De vergrijzing in Limburg legt aanzienlijke druk op onze voorzieningen en op de leefbaarheid en gemeenschapszin. Jongeren zijn essentieel voor het vinden van deze oplossing. Het bereiken van een nieuwe balans en het creëren van een mooie toekomst. Het is van belang om onze jongeren te ondersteunen, door bijvoorbeeld een doelgericht jongerenplan, waarbij communicatie centraal staat en bij voorkeur op B1-niveau, zodat alle jongeren kunnen deelnemen. Interactieve communicatie speelt hierbij een leidende rol. Een luisterend oor zorgt ervoor dat inwoners zich gezien en gehoord voelen en helpt beleid effectief en doelgericht te maken, aangepast aan de behoeften van de betrokkenen. Veel van de uitdagingen kunnen worden aangepakt door jongeren. We zien een groeiende krapte op de arbeidsmarkt en met name in de vitale beroepen die onder druk komen te staan. Het is van belang om de leegloop op het platteland en de stedelijke gebieden te stoppen, waar jongeren vaak geworteld zijn in Limburg. Traditioneel bijdragen aan vitale processen, zoals vrijwilligerswerk, mantelzorg en het verenigingsleven. Door ervoor te zorgen dat er veel huidige als toekomstige inwoners van Limburg het recht hebben te blijven in hun vertrouwde omgeving, dragen we bij aan een sterke basis voor de toekomst van Limburg, waarin een vitaal platteland en stedelijke gebieden van blijvende waarde zijn. Voorzitter, ik kom tot een eind. Daarom zal ik een motie indienen: 't Rech om in Limburg te kinne blieve' voor de toekomstige generaties waar we actief jongeren benaderen en raadplegen over de instrumenten voor hun toekomst, waarbij we met jongeren praten in plaats van over jongeren. En vertegenwoordigers uit alle lagen van de toekomstige bevolking te betrekken met praktische en wetenschappelijke en oude en nieuwe Limburgers en van stedelingen en plattelandsbewoners. Tot zover. Dan zal ik het dictum even voorlezen?

De voorzitter: Ja.

De heer Goossen (BBB): Verzoekt het College om te komen tot een integraal jongerenparticipatieplan waarbij een directe dialoog met de jongeren wordt gevoerd. Vanuit de gedachte van brede welvaart in het jongerenparticipatieplan aan te geven op welke wijze er vanuit elke portefeuille van het College invulling wordt gegeven aan de jongerenparticipatie. De portefeuillehouder jongerenparticipatie aan te wijzen als coördinator portefeuillehouder en deze aspecten mee te nemen in het reeds geplande behandelstuk van 22 november aanstaande met betrekking tot het jongerenparticipatieplan. Tot zover.

Applaus

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Goossen. Een heel bijzonder persoonlijk verhaal, daar begon u mee. Nou, dat is mooi om dat hier te willen delen met ons allemaal. Dank u wel. Dan geef ik nu het woord aan mevrouw Hastenrath, namens de PVV.

Mevrouw Jiménez Hastenrath (PVV): Dank u wel, voorzitter. De Provincie Midden in de Samenleving. De naam van het kader klinkt mooi en zo zou het natuurlijk ook moeten zijn. Beleid dat gemaakt wordt door goed te luisteren naar wat er speelt in de samenleving en dat ook van kortbij te gaan bekijken. Wij hebben in de commissievergadering reeds aangegeven dat wij als PVV de samenwerking met de verschillende gemeenten belangrijk vinden. En dat deze samenwerking een cruciale rol speelt bij het realiseren van onze provinciale ambities. We zien helaas weer dat ook dit kader niet volledig is. En in de commissievergadering werd door het College al aangegeven wat betreft onze vragen over details. Hierop werd gezegd dat er nog een werksessie over regeldruk komt. Een werksessie over de responsieve overheid en de inzet van de

provinciale contactpersoon. Tevens komt er ook nog een werksessie over de gemeentelijke uitvoeringskracht. Dan is er in het kader nog aandacht voor een betrouwbaar en openbaar bestuur in Limburg. Op de website <onverstaanbaar> is een hoop te lezen hoe men vanuit het programma bestuurscultuur inzet op onder andere preventie van bestuurlijke en ambtelijke ondermijning. Dit vinden wij als PVV een positieve ontwikkeling. De openbaarheid en transparantie van de Provincie Limburg is in het kader ook een aandachtspunt. We horen graag van het College of er nog meer plannen zijn die het College gaat uitvoeren om nog transparanter naar de Limburgers te communiceren dan reeds vermeld in het kader. En dan voorzitter, asiel en migratie. We lezen hier dat er vanuit de Limburgse regietafel wordt gewerkt aan een hoop zaken waar wij als PVV nogal moeite mee hebben. We jagen de gemeenten onnodig op kosten. Hoe zinvol is het eigenlijk nog om uitvoering te geven aan de spreidingswet, vooral nu er een hoofdlijnenrapport ligt waarin staat dat de spreidingswet zal worden ingetrokken. Hierop graag een reactie van het College. Voorzitter, wij vragen ons af hoe de plannen van het College eruit zien met betrekking tot de sociale huursector tot de spreidingswet die tegen onze zin is doorgedrukt. Er wordt vanuit de regietafel gewerkt aan het inhalen van achterstanden om statushouders met voorrang in woningen te plaatsen. Duizenden Limburgers, volgens... Trouwens, dank u wel voor de wachtlijst... of het totaaloverzicht van de wachtlijsten van de Gedeputeerde Theuns. Ik heb uitgerekend dat er 44.536 mensen op de wachtlijsten staan in Limburg. Het zijn maar 22 woningcorporaties als ik het goed heb van heel Limburg. Ik weet niet hoeveel er in totaal zijn. Maar dat lijkt me toch nog een heel klein gedeelte van degenen die eigenlijk op een woning zitten te wachten in Limburg. Ja, duizenden, tienduizenden Limburgers die al heel lang op de wachtlijsten van woningcorporaties staan zouden wat de PVV betreft voorrang moeten krijgen. We hebben daarom meteen een vraag aan het College. Bestaat er ook een regietafel om deze duizenden Limburgers zo snel mogelijk aan een woning te helpen? Zo nee, waarom niet? En wat wordt er door uw College gedaan om ervoor te zorgen dat deze Limburgers een woonruimte zullen krijgen? Daarnaast willen wij concreet weten welke maatregelen het College voor ogen heeft om de woonruimteproblematiek op te lossen. Is er een actieplan om de wachtlijsten substantieel terug te dringen? Zijn er nieuwe bouwprojecten gepland die voor versnelling kunnen zorgen? En vooral, hoe wordt ervoor gezorgd dat de belangen van de Limburgers, die al jaren lang wachten op een woning, voorop gesteld worden? Wij benadrukken het belang van transparantie en doeltreffende actie vanuit het College om de wooncrisis adequaat aan te pakken. Tot slot, voorzitter, dienen wij vandaag als PVV twee moties in. De eerste motie, geen voorrang voor statushouders op sociale huurwoningen. Het dictum van deze motie roept het College op geen actieve rol of houding aan te nemen voor wat betreft de provinciale taken ten aanzien van het met voorrang huisvesten van statushouders. Tweede dictum als provinciaal bestuur de Limburgse gemeenten en woningcorporaties de opdracht te geven om het uitgangspunt te hanteren dat statushouders niet langer voorrang krijgen bij de toewijzing van sociale huurwoningen. En de tweede motie, geen uitvoering spreidingswet. En het dictum van deze motie roept het College op geen actieve rol of houding aan te nemen voor wat betreft de provinciale taak ten aanzien van de uitvoering van de spreidingswet. En als provinciaal bestuur de Limburgse gemeenten de opdracht te geven geen uitvoering te geven aan de spreidingswet. Tot zover mijn eerste termijn.

De voorzitter: Dank u wel. Er zijn vragen. Mevrouw Jetten.

Mevrouw Jetten (GroenLinks): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik heb de motie nog niet gezien dus ik heb het dictum alleen nog maar gehoord. Ik doe het uit mijn hoofd. Ik heb een paar vragen. Allereerst is het volgens mij aan de gemeenten die bepalen wie wel of niet voorrang krijgt bij het toewijzen van huurwoningen. Dus dat eerst. Dus willen wij dat nu als Provincie gaan overrulen Dat is mijn eerste vraag. Mijn tweede vraag is... Het is rijksbeleid geweest om notabene een ministerie van Huisvesting op te heffen en er was een ambtsdrager die daar nog trots op was ook. Ik heb altijd geleerd regeren is vooruit zien. Dus dat er nu een enorm tekort is aan woningen, dat ligt niet alleen aan de Provincie. Dus ik vind het een beetje flauw om dan nu dat probleem alleen bij de Provincie te leggen. Dus hoe kijkt u daar naar? En het derde vind ik eigenlijk het belangrijkste. Op het moment dat iemand statushouder is, dan is die volwaardig burger in Nederland. En ik vind het evenals... Ik vind het te triest voor woorden dat er zoveel mensen op een sociale huurwoning moeten wachten. Dat vind ik een schande. En ik vind dat we daar met z'n allen enorm de schouders onder

moeten zetten. Maar ik vind het ook een schande om mensen, op het moment dat ze deze status hebben een volwaardig burger zijn, als tweederangs te gaan beschouwen. En daar wil ik ook graag een reflectie op. Tot zover.

De voorzitter: Mevrouw Jiménez.

Mevrouw Jiménez Hastenrath (PVV): Op de eerste vraag, dat doen wij omgekeerd ook al. Want volgens mij staat het College bij wijze van spreken met een roe voor de gemeenten. En is het aankloppen van jullie moeten nu het doel behalen, want anders hangen er consequenties aan. Dus, ja, we doen het al. Maar waarom dan niet omgekeerd, voor onze Limburgers? En om daar op terug te komen, u zegt net tweederangs burgers en u vindt het een schande dat er zoveel mensen op een woning wachten. Bent u hiermee bekend? Nou, een uitbreiding AZC, een natuurgebied, Natura 2000 en Beekdaelen. Is dit de bedoeling? Is dit wat wij willen?

De voorzitter: Mevrouw Jetten.

Mevrouw Jetten (GroenLinks): Ik zie geen beantwoording van mijn vragen. En ik kan het van hieruit niet zien waar u op duidt. Ik wacht de motie af en ik maak graag gebruik van de spreektijd in de tweede termijn, want ik had al aangegeven mijn collega ziek is. Die had dit dossier voorbereid. Maar ik vind het jammer dat u niet concreet antwoord geeft op mijn vragen.

De voorzitter: Mevrouw Jiménez, wilt u daar nog op reageren? Of...?

Mevrouw Jiménez-Hastenrath (PVV): Nee.

De voorzitter: Niet? Dan geef ik nu het woord aan mevrouw Berghorst, namens de Partij van de Arbeid.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Voorzitter, in 2017 nam ik het initiatief tot een provinciale burgertop. Ruim 450.000 Limburgers deden mee aan het project dat uiteindelijk achttien concrete voorstellen opleverde. Het was een fantastische ervaring. Maar toen, voorzitter, toen ging de politiek zich ermee benoemen. Kan niet, gaan we niet over, doen we al, geen geld voor. Tot mijn grote teleurstelling bleken mijn nieuwe collega's na de verkiezingen van 2019 minder enthousiast over de voorstellen en over de burgertop. Burgerparticipatie is een fantastisch instrument om vorm te geven aan de responsieve overheid. Maar verwachtingenmanagement richting inwoners is daarbij wel een belangrijke randvoorwaarde. En de politiek moet bereid zijn om te luisteren en te doen, ook als de input van de burger ons iets minder goed uitkomt. Eén van de lessen uit die eerste provinciale burgertop was dat bepaalde groepen, waaronder jongeren, onvoldoende meedoen. De PvdA juichte daarom toe dat we juist voor die doelgroep een participatieplan gaan maken en wij zullen de motie van de BBB dan ook graag mee indienen. Maar, voorzitter, voor de PvdA is het wel belangrijk dat alle Limburgse jongeren daarin een kans krijgen om mee te doen. Stad en platteland, praktisch en theoretisch geschoold, arm en rijk, met en zonder een migratieachtergrond en jongeren met een beperking. Iedere jongere in Limburg telt en heeft het recht om met ons mee te praten. Deelt het College die mening en kan het College toezeggen in het jongerenplan expliciet aandacht te hebben voor die diversiteit? En dan, voorzitter, één van de belangrijkste vormen van burgerparticipatie is kiezen. Kiezen en gekozen kunnen worden. Nu de normaalste zaak van de wereld. Maar voor de helft van de bevolking pas mogelijk sinds invoering van het algemeen kiesrecht in 1919. En wat is dan die Limburgse oogst van 105 jaar vrouwenkiesrecht? Ik heb het nageteld, nul vrouwelijke Gouverneurs, negen vrouwelijke Gedeputeerden en slechts 116 vrouwelijke Statenleden. En dat is in ons gebouw ook te zien, want de enige vrouwen die hier hangen zijn Koningin of Prinses, of staan, zoals een mannelijke collega grapte, op een carnavalsposter. En dat, voorzitter, is een miskennis van al die fantastische vrouwen die zich de afgelopen eeuw hebben ingezet voor de Limburgse samenleving. Vrouwen zoals Marie Geys-Rappange, mijnwerkersvrouw en een echte sociaaldemocraat. Het eerste vrouwelijke Statenlid van Nederland, gekozen

in Limburg in 1919. Ze streed tegen het arbeidsverbod voor gehuwde vrouwelijke ambtenaren. Ze zette zich in voor fondsvoeding en voor de afschaffing van alcoholhoudende dranken omdat alcoholisme in die tijd vreselijke gevolgen had in veel arbeidersgezinnen. Zij en al haar opvolgers verdienen een plek in dit huis. En mijn vraag aan het College is deelt u die mening en kunt u toezeggen daar werk van te maken? Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Berghorst. Dan geef ik nu het woord aan mevrouw Depondt, namens de fractie van het CDA.

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): Voorzitter, eerder in commissieverband hebben wij een goede discussie gehad over de kernpunten in dit kader. En als CDA hebben wij daarbij de titel van het Kader Provincie Midden in de Samenleving, als referentie gehanteerd. Als je als overheid midden in de samenleving staat, dan weet je wat er in die samenleving speelt. Dan sta je zij aan zij met allen die deel uitmaken van die samenleving. Dan zorg je dat allen binnen die samenleving maximaal worden geëquipeerd om op constructieve wijze aan die samenleving te blijven bouwen. Maar neem je als overheid voor allen ook een actieve, regisserende, organiserende en waar nodig ook een regulerende rol. Om die positie goed te kunnen waarmaken is een cultuur in de organisatie nodig waarin de antennes naar buiten zijn gericht. Realisatie het doel is en processen slechts een middel zijn. In oplossingen wordt gedacht en niet in belemmeringen. En waarin binnen de politiek-bestuurlijk vastgestelde kaders ruimte is voor eigen inbreng vanuit de organisatie en vanuit de samenleving. En een organisatie die, vanuit het perspectief van burgers en bedrijven, als één Provincie acteert. Zonder kastjes, muren, paarse krokodillen, een wal en diverse schepen. Die snelle en efficiënte afhandeling met menselijke maat tot norm stelt. Waarbij 'nee' ook een antwoord kan zijn. Die een goede balans vindt tussen kaders stellen en meedenken, vanuit het principe dat initiatieven die ons Limburg beter maken voor Limburgers waar mogelijk ook kansen moeten krijgen. Voorzitter, we zouden graag willen dat iedereen zou kunnen zeggen: maar dat doen wij al lang. Maar ik ben bang dat we nog wel wat stappen te gaan hebben. Niet omdat we op dat punt geen ambities hebben of omdat de goede wil ontbreekt. Maar gewoon omdat het soms makkelijker is om de regeltjes te volgen met als uitkomst: computer says no. Omdat niet altijd duidelijk is welke ruimte er voor eigen initiatief bestaat. En een paar keer afstraffen van buiten de lijntjes gaan niet bepaald inspirerend is voor anderen. Omdat we als Provincie soms ook een beetje 'penny wise, pound foolish' zijn als het om risico's gaat. Bij grote dossiers accepteren we grote risico's. Maar als er ergens iets kleins misgaat waarover een hoop heibel ontstaat, winden we ons enorm op. En collega's, daar mogen wij als PS zelf ook de hand voor in eigen boezem steken. En het feit dat we in Nederland een middenbestuur zijn houdt niet in dat we geen eigenstandige positie hebben. We maken eigen beleid, eigen keuzes en handelen daar ook naar. We zijn geen pinautomaat en hoeven niet door elke hoepel te springen. We willen geen uitvoeringsloket van het Rijk zijn en ook geen dichter van de ruimte in gemeentelijke begrotingen. Maar een partner in de realisatie van gemeenschappelijke doelen. We vinden het kader op dat punt nog wel een beetje vaag. En misschien wat te voorzichtig en te lief. Onze burgers mogen weten wat ze aan ons hebben. Wat ze van ons mogen verwachten, wat onze toegevoegde waarde is. Maar ook waar onze grenzen liggen. Kortom, de weg naar de ideale responsieve overheid is niet gemakkelijk en vraagt iets van iedereen in dit huis. We delen de wens van het College daar wel op in te zetten. Maar wij hebben wel nog wat vragen over de wijze waarop GS hierop wil insteken. Die lijkt ons nogal instrumenteel, wachten op het Rijk, een aantal pilots, een contactfunctionaris, een nieuwe participatienota, meer openbare informatie, met redelijk soft geformuleerde doelen op pagina 18. Gaat ons die aanpak brengen waar we heen willen? We hebben eerlijk gezegd vanuit dit kader daar nog niet zo echt zicht op. En we willen de Gedeputeerde dan ook vragen om nog eens aan te geven hoe het College dit nu concreet gaat oppakken. En vooral hoe de organisatie en ook PS daarbij worden betrokken. Een ander onderwerp, voorzitter, de publieke private rol. Die missen wij eigenlijk wel überhaupt in dit stuk. Want dat gaat ook over onze eigen rol in de samenleving. En het gaat erover hoe om te gaan met de balans en soms ook de discrepantie tussen onze publieke en onze private rol. Beide rollen hebben hun eigen sets en regels, verantwoordelijkheden en mores. Maar die komen niet altijd overeen. We leggen in SIS, Sturing in Samenwerking, weliswaar spelregels vast. Maar wat is nou onze onderliggende visie en strategie? Een aantal recente dossiers hebben die vragen ook weer op tafel gelegd en ook de ZRK zegt er wat over. Kunnen wij daar toch nog een keer wat dieper op inzoomen

voordat wij daar de nieuwe versie van het SIS op vaststellen? Dan het laatste, voorzitter, terugdringen regeldruk. Er wordt van alles terecht aanvullend in dit stuk geschreven. En er komt nog een plan van aanpak. Wij zien echter in de mededeling portefeuillehouder van april dat die alleen informierend aan de Staten wordt gestuurd. En gezien toch de importantie van dat onderwerp regeldruk, zou ik het College toch echt willen vragen om dat niet alleen maar informatief naar de Staten te sturen, maar daar minimaal een sonderende sessie over te organiseren zodat wij daar ook over kunnen meepraten. Voorzitter, ik rond snel af. Overheid zijn vandaag de dag is niet zo gemakkelijk. We hebben veel ambities, er wordt veel van ons verwacht, we willen iedereen betrekken en onze afhankelijkheden zijn groot. Maar dat maakt het werken voor een overheid ook mooi. Het gaat ergens over, never a dull moment, en vooral, we werken voor onze samenleving. En met dat beeld voor ogen wensen wij het College, de organisatie en ook onszelf heel veel succes met de uitwerking en uitvoering van dit kader.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Depondt. Dan geef ik nu het woord aan mijnheer Bloi, namens de VVD.

De heer Bloi (VVD): Voorzitter, dank. Allereerst de heer Goossen, gefeliciteerd met zijn maidenspeech. En dan gaan we over naar de Provincie Midden in de Samenleving. Voorzitter, in onze gelederen in deze Staten zit een vrijwilliger van de luisterlijn. Een vrijwilliger bij een Ronald McDonald Huis en nog heel veel meer maatschappelijk actieve Statenleden. En dat maakt dit beleidskader, hoewel het qua omvang niet het grootste is, misschien wel het kader wat het dichtste bij onszelf staat. Want het gaat om ons. Wij, ook als Statenleden, zijn de Provincie midden in de samenleving. En het Beleidskader Provincie Midden in de Samenleving hebben we uitgebreid besproken. De VVD heeft in de sonderende ronde aandacht gevraagd voor het verminderen van de regeldruk en is blij dat dit, onder andere, geleid heeft tot een complete extra paragraaf in het beleidskader. Echter, papier is geduldig. En we zullen hier concreet werk van moeten maken. En de VVD is dan ook blij dat we snel met GS in gesprek gaan hoe we dit gaan doen. En overigens kunnen wij als PS, zoals ook de heer Driessen al zei, zelf ook een bijdrage leveren aan het verminderen van die regeldruk. Hier komen geregeld moties langs waarvan ik denk, dit had ook in een technische vraag gekund of bij het vragen van een toezegging. Dus wat dat betreft hebben we zelf ook nog veel te leren. Als het aan de VVD ligt moeten we het dan ook, in het verlengde van de regeldruk, hebben over de bestuurlijke druk. We zijn als Limburg koploper in Nederland als het gaat om bestuurlijke regionale ecosystemen. Maar less is more. En laten we nu als Provincie alle samenwerkingsverbanden waar we zelf deel van uitmaken eens tegen het licht houden en waar mogelijk samenvoegen of afschaffen. En die capaciteit die dan vrijkomt kunnen we weer gebruiken en inzetten voor andere belangrijke taken, zoals het focussen op het versterken van de uitvoeringskracht van onze gemeenten. En de VVD is dan ook blij dat we samen met die gemeente de komende jaren scenario's gaan uitwerken waarin we juist die gemeentelijke uitvoeringskracht gaan versterken. En waarmee we ook de overheid in z'n geheel in Limburg versterken. En dat draagt dan weer bij aan het verbeteren van het vertrouwen van de Limburger in z'n eigen overheid. We geven als Provincie de Limburgers het vertrouwen om daar, waar zij willen, taken van ons over te nemen en daar waar ze denken dat zij het beter kunnen, het zelf te doen, het 'right to challenge'. Nou voorzitter, als VVD hebben we hierbij wel een aantal kanttekeningen. En die hebben we ook in de commissie aangegeven. Maar het 'right to challenge' voor onze burger gaat niet zonder de 'ability to be challenged' vanuit de Provincie. De eerste challenge is daarom ons eigen proces en procedures aan de achterkant op orde te krijgen, zodat het recht aan de voorkant een succes kan worden. Voorzitter, we herdenken dit jaar de bevrijding van Limburg en het begin van de bevrijding van Nederland 80 jaar geleden. Daarbij herdenken we ook de vele oorlogsslachtoffers. En samen met mijn collega Koopman en onze fractiemedewerker was ik enkele weken aanwezig bij het plaatsen van een struikelsteentje in Maastricht. En hoe mooi en waardevol dit ook was om hierbij te zijn, hoe pijnlijk het ook is, dat na al die jaren in vrijheid de plaatsing stil gehouden moest worden omdat men bang was voor verstorende acties. En zoals dit struikelsteentje zijn er verschillende monumenten en gedenktekens voor slachtoffers en bevrijders van de Tweede Wereldoorlog in onze provincie. Achter het Gouvernement, het Old Hickory Monument Of het oorlogsmonument bij de Sint - Jozefkapel in Rimborg die in de afgelopen weken weer eens vernield is. Onze borden op stations her en der in onze provincie die

stilstaan bij slachtoffers van die grote oorlog. Maar hoe zit dat eigenlijk met onze provinciale organisatie? Hebben wij helder waarvan onze voorgangers in PS en GS en in ambtelijke organisaties slachtoffer zijn geworden in de tweede wereldoorlog? En hoe staan we hierbij stil? Hoe mooi zou het zijn dat 80 jaar na de bevrijding onze voorgangers die hier vertegenwoordigers van de democratie waren, die de oorlog niet overleefden, een plek krijgen in dit nieuwe huis van de Limburgse democratie. Voorzitter, tot slot. We gaven het al bij verschillende beleidskaders aan. Bij het tot succesvol uitvoering brengen van onze ambities en uitdagingen is een stevige lobby richting Den Haag, Brussel en ons omliggende regio's van belang. Naast die stevige lobby hebben we hier ook de juiste mensen op de juiste plaats nodig. Dit en de samenwerking tussen de overheden in Limburg zal maken of we erin slagen om de gemeenten, de Provincie en het Rijk, de overheid als geheel te verankeren midden in de Limburgse samenwerking. Dank u.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Bloi. Dan geef ik nu het woord aan de heer Schyns, namens JA21.

De heer Schyns (JA21): Dank u wel, voorzitter. Een Provincie midden in de samenleving. Dit beleidskader bevat bijna alle onderwerpen waar wij ons als JA21 hard voor willen maken. Asiel, goed bestuur, politiecapaciteit, minder regeldruk, provinciale lobby en ga zo maar door. Laten we beginnen met asiel. We lezen dat de regietafel LiRT al sinds begin 2023 in de geest van de Spreidingswet werkt. Dat vinden wij opmerkelijk, omdat wij vorig jaar mei schriftelijke vragen hebben ingediend over de opvang van asielzoekers. In de beantwoording werd gezegd: 'De provinciale regietafel houdt toezicht op de integrale aanpak en samenwerking. Wat betreft de toekomstige Spreidingswet kunnen we de door u gestelde vragen nog niet beantwoorden. De wet is immers nog niet aangenomen en de inhoud van de wet kan nog niet aan wijzigingen onderhevig zijn.' Het kan dus blijkaar wel, want toen werkte de LiRT al in de geest van de Spreidingswet. Onze vraag is wat er gebeurd is met het LiRT als de Spreidingswet wordt ingetrokken zoals beoogd door de toekomstige coalitieregering. En gaat deze dan alsnog verder in de geest van de Spreidingswet? Wat ons betreft kan de Spreidingswet niet snel genoeg worden ingetrokken en keurig door de papierversnipperaar. Verder zijn we blij met de recente ontwikkeling over de transparantie van de LiRT. Onze complimenten daarvoor. Nu we het toch over transparantie en goed bestuur hebben komen we bij het IPO. En hier gaat het dus toch aardig mis. Sinds juni 2023 zijn op de website van het IPO geen vergaderingsverslagen meer te vinden. Geen verslagen van het bestuur, geen verslagen van de BAC's, geen verslagen van de kopgroepen. Helemaal niks. Er wordt van alles bekokstoofd, geadviseerd, besloten, maar wat, hoe en door wie, dat mag Joost weten. Het moet echt anders. We verwachten dan ook van dit College een inspanningsverplichting om dit waar te maken. Maak het IPO zo transparant mogelijk. En daarvoor kijk ik ook naar de Statenleden, die deel uitmaken van de ledenvergadering van het IPO. Onze deur staat open. Ideeën hebben we genoeg. Ik zou zeggen zet de transparantie voorop. We zullen het voor nu bij een oproep en hopelijk bij een toezegging houden. Zo niet, dan zullen er vanuit onze kant moties komen. En dan komen we bij de politiecapaciteit. Nu weet ik zeer dat de meesten van ons ook de kennis hebben dat wij niet direct over de politiecapaciteit gaan. Maar Limburg is onrecht aangedaan. Brunssum, Heerlen en Kerkrade staan in de Top10 van de gemeenten met ondermijnende criminaliteit. In het regionale beleidsplan van de politie gaan deze gemeenten erop achteruit als het aankomt op politiecapaciteit. Weer een kwestie van gezond verstand gebruiken, zou je zeggen. Er is natuurlijk weer een gespecialiseerd bureau betrokken geweest bij het opstellen van het regionaal beleidsplan met allerlei modellen. De resultaten zijn echter schrijnend. In februari waren er acht burgemeesters van de Parkstad gemeenten al bij het ministerie dat ze niet hun handtekening onder het beleidsplan wilden zetten. En terecht. Onze vraag is waar was de Provincie in deze kwestie, als goed middenbestuur? De Provincie is muisstil. En dat vinden wij niet juist. Kunnen wij een toezegging krijgen dat de Provincie in hun eigen belang en dat van de inwoners en de burgemeesters een hart onder de riem steekt en steunt. Lieve collega's, gebruik nu het gezonde verstand. Het is toch van de zotte, dat gebieden met de meeste criminaliteit en ondermijning minder politiecapaciteit krijgen. Dat kan ik niet uitleggen aan onze kiezers en ik weet zeker dat niemand dat hier kan. We gaan er niet over, maar we hebben de morele plicht in Limburg om hier druk op te zetten voor onze eigen inwoners. We zullen de uitvoering van dit beleidskader goed in de gaten houden. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Schyns. Dan geef ik tot slot in de eerste termijn van uw Staten het woord aan de heer Peters namens LOKAAL-LIMBURG.

De heer Peters (LOKAAL-LIMBURG): Dank u wel, voorzitter. Flink wat papier, maar grote letters. De laatste in het rijtje en in tijd. Want bij snelle veranderingen en grote uitdagingen is het belangrijk dat mensen kunnen vertrouwen op hun overheid. Een betrouwbare overheid is de basis voor een goede democratie en zorgt voor stabiliteit en eerlijkheid in de samenleving. Maar wat betekent het om een betrouwbare overheid te zijn en hoe kunnen overheden dit vertrouwen versterken? Duidelijkheid en verantwoordelijkheid. Een betrouwbare Provincie is duidelijk en verantwoordelijk. Duidelijkheid betekent dat beslissingen, regels en uitgaven van de overheid open en begrijpelijk zijn, voor iedereen. Als mensen makkelijk kunnen zien hoe besluiten worden genomen en wie er voor verantwoordelijk is verkleint dit de kans op corruptie en groeit het vertrouwen. Verantwoordelijkheid gaat verder dan duidelijkheid. Het betekent dat alle betrokkenen in overheidsinstellingen zich moeten verantwoorden voor hun daden. Onafhankelijke controleurs, accountants en ombudsvrouwen, ik zal het maar niet mannen noemen, want ik ben het met de Partij van de Arbeid eens dat er meer vrouwen in stelling gebracht moeten worden, zijn hierbij belangrijk. Als mensen zien dat fouten serieus worden genomen en dat er gevolgen zijn voor verkeerd gedrag, versterkt het hun vertrouwen in de overheid. Betrokkenheid en meedoen. Een betrouwbare Provincie staat midden in de samenleving en praat actief met de mensen. Beleidsmakers moeten niet alleen luisteren naar wat mensen willen en waar ze zich zorgen over maken, maar hen ook betrekken bij het maken van beleid. Dit zou kunnen bij openbare bijeenkomsten, referenda of digitale platforms, waar mensen hun mening kunnen geven. Betrokkenheid betekent ook dat de overheid oog heeft voor alle verschillende groepen in de samenleving. Door te zorgen dat iedereen gehoord wordt, vooral kwetsbare en gemarginaliseerde groepen, bevordert de overheid sociale samenhang en maakt ze beleid dat eerlijk en representatief is. Eerlijkheid en ethiek. Eerlijkheid en ethiek zijn de basis van die betrouwbare overheid. Ook wij moeten ons houden aan hoge ethische standaarden en het algemeen belang boven persoonlijke of politieke belangen stellen. Dit vraagt om een cultuur van eerlijkheid binnen de Provincie met duidelijke gedragsregels en strikte handhaving. Een Provincie die eerlijkheid belangrijk vindt bouwt langdurige relaties met haar burgers op, op basis van respect en vertrouwen. Het bevorderen van een integere overheid begint bij goed leiderschap, maar moet gedragen worden door de hele organisatie en haar medewerkers. Vernieuwing en flexibiliteit in een betrouwbare Provincie is ook vernieuwend en flexibel. In een snel veranderende wereld moeten overheden snel en effectief kunnen reageren op nieuwe uitdagingen en kansen. Dit vraagt om een open houding ten opzichte van vernieuwing en de bereidheid om nieuwe technologieën en methoden te omarmen. In dit verband wil ik zeker de moties van de PVV noemen. Er is een landelijk bestuursakkoord en er wordt van uitgegaan dat we anders moeten gaan reageren. Het spreidingsbeleid wordt genoemd. En ik hoor net zeggen, we gaan asielzoekers toch geen tweederangs burgers maken? Maar we maken van onze eigen Limburgers, die geen woning kunnen krijgen, ook tweederangs burgers? Dat wil ik toch even meenemen. En als u zegt tweederangs burgers, dan zeg ik iedereen ... Ja, daar komt ie aan...

De voorzitter: Mevrouw Jetten.

Mevrouw Jetten (GroenLinks): Nee, ik zei statushouders, die zijn volwaardig Nederlandse burgers.

De heer Peters (LOKAAL-LIMBURG): Ja, en die Limburgers zijn dat ook. En die Limburgers ...

De voorzitter: Als het eventjes, niet ... mijnheer Peters, dan kunnen we het allemaal volgen.

Mevrouw Jetten (GroenLinks): Ja, dus ik zei statushouders. En dat zijn volwaardige Nederlandse burgers. Ja, Limburgers zijn dat ook. Statushouders zijn dat ook. Wij gaan hier ... Ik hoop toch dat mijnheer het met mij eens is dat wij hier geen onderscheid maken tussen verschillende Nederlanders.

De heer Peters (LOKAAL-LIMBURG): Dat doen we nu wel.

De voorzitter: De heer Peters, aan u het woord.

De heer Peters (LOKAAL-LIMBURG): Dat doen we nu wel. Nu laten we de statushouders voor de Limburgers gaan. Of voor de mensen die in Limburg een woning zoeken. Ik ken mensen die zitten al tien jaar te wachten. En ik ken statushouders die binnen een jaar een woning hebben. En daar zit een verschil. En als toevallig landelijk beslist wordt, via een bestuursakkoord, dan moeten wij daar op anticiperen en niet zeggen van nou ja, laten we wachten tot het officieel wordt. Nee, er is nu een akkoord, dus ik pleit ervoor, behalve die moties die ze hebben ingediend, daar moeten ze ... Ik vind niet dat de Provincie zich nog moet bemoeien met de gemeenten. Ik kom van onderuit, dus ik zeg laat de Provincie zich niet bemoeien ... Laten de gemeenten dat zelf oplossen. Maar we zullen het niet eens worden, dat weet ik zeker.

De voorzitter: Mevrouw Jetten.

Mevrouw Jetten (GroenLinks): Ja, dank u wel. Volgens mij worden hier twee dingen door elkaar gehaald, namelijk de Spreidingswet en de doorgangsverlening naar sociale huurwoningen. En dat is aan de gemeente. Die bepaalt wie wanneer voorrang heeft. Dus dan moet u in uw eigen gemeente zijn.

De voorzitter: Mijnheer Peters.

De heer Peters (LOKAAL-LIMBURG): Ik zit in de gemeente en de gemeente bepaalt dat niet. Dat kan ik nu al vertellen. Ze zullen met de woningbouwverenigingen in gesprek gaan. En ze hebben daar afspraken over, maar uiteindelijk gaat het allemaal via die woningbouwverenigingen en die hebben ook een verplichting. Dus het werkt niet zo makkelijk, zoals u dat zegt. In theorie misschien en op papier. Maar de praktijk is dan heel anders.

De voorzitter: Tot slot, mevrouw Jetten.

Mevrouw Jetten (GroenLinks): Ja, dan kunnen we concluderen dat er gewoon veel en veel en veel te weinig sociale huurwoningen zijn. Het probleem dat we al tig-jaar zien aankomen en waar we heel goed op hadden kunnen anticiperen en dan hadden we dit probleem gewoon niet gehad. En ik vind het echt heel erg vervelend om nu statushouders hiervan... die dus... Nou ja, de schuld van te geven.

De voorzitter: De heer Peters.

De heer Peters (LOKAAL-LIMBURG): Dat hoort u mij niet zeggen. Ik zeg, op gelijke voet geplaatst worden. Het moet niet zo zijn dat een statushouder voorrang krijgt en het moet niet zo zijn dat iemand die zes jaar op de lijst staat nog altijd achteruit geschoven wordt. Ze hebben allemaal dezelfde rechten. En dat er meer gebouwd moet worden ... Daar ligt ook een stuk bij de Provincie. Ja, daar ...

De voorzitter: Mevrouw Berghorst.

De heer Peters (LOKAAL-LIMBURG): Van mij mag u tien keer iets zeggen, maar dit is zo geregeld, door jullie zelf.

De voorzitter: En ik ben de voorzitter. En niemand anders. Mevrouw Berghorst, aan u het woord.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Ja, het gaat hier nu over voorrang voor statushouders. Is de heer Peters zich ervan bewust dat het doelgroepenbeleid in de volkshuisvesting veel breder gaat dan alleen statushouders? Dat er ook uitzonderingen en voorrang verleend wordt aan alleenstaande moeders met kinderen, aan slachtoffers van huiselijk geweld, aan mensen met een medische indicatie, aan ouderen. Als u zegt

'iedereen is gelijk en iedereen moet gelijk recht hebben op een woning'. dan verliezen al die doelgroepen ook hun voorrang. Is dat wat u wilt?

De voorzitter: De heer Peters.

De heer Peters (LOKAAL-LIMBURG): U spreekt tegen een ouderwetse volksvertegenwoordiger. En die krijgt dagelijks van dit soort problemen voor de voeten. En ik probeer ze op te lossen. Je moet er prioriteiten in stellen en ik weet precies waar u het over heeft, exact. Ook die mensen liggen op dit moment ver op achterstand. Als je echt in de problemen zit dan moet je nog plaats maken voor de statushouder. En dat is niet meer uit te leggen, met alle respect. En daarom zeg ik, laten we het regeerakkoord afwachten, laten we kijken hoe dat uitpakt, want daar gaat het uiteindelijk om. Uiteindelijk als het regeerakkoord wordt aangenomen zullen we daar toch in mee moeten gaan. En nu al mee moeten anticiperen. Het kan toch niet zo zijn dat we onze ogen sluiten voor wat daar achter gebeurt. Daar is een regeerakkoord in de maak, dat duurt nog een paar maanden en wij moeten er nu op anticiperen. We kunnen daar toch niet wegllopen voor wat daar staat, wat ze willen. Of hebt u daar een andere mening over?

De voorzitter: Mevrouw Berghorst.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Ja, daar heb ik een andere mening over, maar dat zal u niet verbazen.

De heer Peters (LOKAAL-LIMBURG): Dat maakt het verschil, hè?

Mevrouw Berghorst (PvdA): Maar mijn vraag gaat met name over ... U zegt wij moeten anticiperen op het nieuwe regeerakkoord dat er komt. Maar het is nog niet zeker of het onderhandelingsakkoord van de vier Haagse partijen ook uiteindelijk succesvol uitgewerkt gaat worden in een regeerakkoord. Er kan natuurlijk tussen nu en het moment dat er ook daadwerkelijk een kabinet op het bordes staat, met welke premier dan ook, echt nog wel wat gebeuren in deze gammele constructie, waardoor het hele feest niet doorgaat. Dus is het dan juist niet verstandiger om nu heel even te wachten en niet nu al te anticiperen op beleid dat er eventueel wel of niet komt?

De voorzitter: De heer Peters.

De heer Peters (LOKAAL-LIMBURG): Dat maakt ons zo log dat wij wachten op beleid wat er niet komt. En daar is een meerderheid... Gelukkig ben ik blij dat er een meerderheid in Nederland is die het in ieder geval ingezien heeft dat er iets moet veranderen. En daar sta ik voor. En ik doe het van onderen uit. En u bekijkt het vanuit uw eigen politieke partij. En ik bekijk het vanuit wat ik in het veld meemaak en dat is heel hard. En dan denk ik bij mijn eigen er staan heel veel mensen... En ik ben het met iedereen eens, er moeten woningen gebouwd worden. Maar als je in Roermond bijvoorbeeld praat over een toren bouwen, waar heel veel mensen in kunnen wonen, dan gaat iedereen er tegen aan hangen. En zo krijgen we nooit woningen, alle regelgeving houdt ons daarin tegen. En we hebben ook een verplichting naar onze eigen mensen toe, zou ik bijna zeggen. En die statushouders zijn voor mij ook eigen mensen, maar ze moeten wel gelijk behandeld worden. En niet in een bepaald rijtje gezet worden en zij eerst.

De voorzitter: Tot slot, mevrouw Berghorst.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Ja, mag ik dan dus concluderen dat u vindt dat alle voorrangswetgevingen in de toekenning van woningen van tafel gaan als alle mensen gelijk behandeld moeten worden?

De voorzitter: De heer Peters.

De heer Peters (LOKAAL-LIMBURG): Nee, daar kennen we al jarenlang prioriteiten voor. Mensen die in nood zijn die moeten ook hun voorrang krijgen, bij wijze van spreken. Maar dat is al jaren zo. Maar dat geldt voor iedereen, hè.

De voorzitter: Mevrouw Depondt.

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): Mijnheer Peters, misschien eerst even een correctie. Niet iedereen die op de wachtlijst bij een woningcorporatie staat is actief woningzoekend. Mensen bouwen ook gewoon rechten op, maar wonen heel prettig. Maar even een vraag aan u. Als je kijkt naar de reden waarom er prioritering in de toewijzing van sociale huurwoningen moet zijn, dat heeft alles te maken met het feit dat er feitelijk te weinig sociale huurwoningen zijn. En dus moet je gaan prioriteren als de vraag groter is dan het aanbod. En een belangrijke reden daarvoor is rijksbeleid geweest, dat niet alleen heeft bepaald dat een redelijk substantieel van de sociale woningvoorraad verkocht moest worden aan de commerciële markt. Daar betaal je nou € 1.200 huur voor een woning waar je eerst € 500 voor betaalde. En het tweede is dat diezelfde Rijksoverheid tien jaar geleden heeft besloten om elk jaar zo'n € twee en half miljard cash out uit de sector te halen waardoor het investeringsvolume voor corporaties fors naar beneden is gegaan. Dus effectief heeft dat geleid tot een absoluut tekort aan sociale huurwoningen. Bent u het niet met mij eens als je meer vraag dan aanbod hebt dat je dan moet gaan prioriteren, dat dat niet anders kan? En dat je inderdaad doelgroepen zoals mevrouw Berghorst dat ook zegt, dan voorrang moet gaan geven, omdat je ook bepaalde beleidsdoelen wilt realiseren. Bent u dat met mij eens? Of zegt u van pak maar gewoon de wachtlijst en wie het eerst aan de beurt is, dat is het dan?

De voorzitter: De heer Peters.

De heer Peters (LOKAAL-LIMBURG): U houdt een heel pleidooi over het Rijksbeleid. Volgens mij zat uw partij erbij. Misschien moet u die vraag stellen aan uw partijgenoten die dit Rijksbeleid gemaakt hebben. Die heb ik niet gemaakt. Ik ben een lokale bestuurder en ik ben van mening dat we daar lokaal op moeten sturen. Dat Rijksbeleid, waar u het over heeft, komt uit uw eigen partij. U heeft daar jaren bijgezet. U heeft dat beleid over ons afgeroepen. En dan komt er nu een nieuwe groep die dat wil omdraaien en dan gaan we allemaal weer steigeren van hoe moet dat. Maar dat wat u nu als een compleet pleidooi zegt...

De voorzitter: Wilt u proberen het via de voorzitter te doen, anders gaan we het heel erg persoonlijk maken en dat wil ik voorkomen.

De heer Peters (LOKAAL-LIMBURG): Ja, niet persoonlijk ... Ik bedoel natuurlijk het CDA. Ik ga niet...

De voorzitter: Precies. Ik weet dat het lastig is in de hitte van de strijd ... Mevrouw Depondt.

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): Nee, maar ik wil best erkennen dat mijn partij daar ook bij gezeten heeft en ik kan hier ook rustig zeggen...

De heer Peters (LOKAAL-LIMBURG): Ik kan ook zeggen bel dan naar Den Haag.

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): ... dat ook niet iedereen in onze partij het daarmee eens was. Maar desalniettemin, mijn vraag aan u was, als de feitelijke situatie is dat er meer vraag is naar sociale huurwoningen dan aanbod, los van de reden waarvoor, bent u het dan met mij eens dat er geprioriteerd moet worden, met toewijzing?

De voorzitter: De heer Peters.

De heer Peters (LOKAAL-LIMBURG): Dat ben ik helemaal met u eens. Als ik nou ... Even naar mijn eigen stad. Daar hebben we ... In het Melickerveld, daar zitten we al twintig jaar te wachten op woningbouw. En door de regelgeving die we allemaal bedacht hebben kan er niet gebouwd worden. En we snakken naar woningen. Melickerveld. U kunt het bestuderen, maar zo heeft elke gemeente in heel Limburg dezelfde problemen. En dat heeft allemaal met onze regelgeving te maken. Met diezelfde Rijksoverheid die die regelgeving allemaal bedacht heeft. Waar iedereen ... Maar als er woningen gebouwd worden heb je meer mensen die protesteren, die zelf mooi onder een dak zitten, maar die niet weten dat er ook mensen op een woning zitten te wachten. En daar zitten we mee. En bij elk nieuw woningproject loop je tegen een hele hoop tegenstanders aan. En dat is het rijksbeleid waarover u het heeft.

De voorzitter: Mevrouw Depondt.

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): Jawel, maar daarom zeg ik dat de feitelijke situatie is dat door diverse oorzaken, waaronder regelgeving, er meer vraag naar sociale huurwoningen is dan aanbod. Dat is de feitelijke situatie. Mijn vraag aan u is, nogmaals, vindt u dan dat wij moeten prioriteren? Ik hoorde u daar in de slipstream 'ja' op zeggen. Laten we dat even als uitgangspunt nemen, maar hoor ik u dan ook zeggen, ja, er moet geprioriteerd worden naar doelgroepen maar niet naar statushouders?

De voorzitter: De heer Peters.

De heer Peters (LOKAAL-LIMBURG): Nee, die vraag heb ik net al beantwoord. Ik ga het niet nog een keertje beantwoorden. Je moet gewoon zorgen dat het zo wordt zoals het vroeger was. Mensen die in de hoogste nood zitten die hebben een dak boven hun hoofd nodig. En of dat nou statushouders zijn of Limburgers, dat heb ik ook net gezegd, maar het kan niet zo zijn dat mensen moeten wachten omdat wij alleen maar statushouders voorop laten gaan. Dus, maar ik bedoel ik ga die antwoorden niet vijf keer...

De voorzitter: Dank u wel.

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): De praktijk is dat het nergens in Limburg alleen maar statushouders zijn.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Depondt. Ik geef het woord aan mevrouw Wesseling.

Mevrouw Wesseling (D66): Dank, voorzitter. Ja, begrijp ik de heer Peters goed dat hij vooruit wil lopen op een regeerakkoord dat er op dit moment nog niet is met beleid dat onzeker is of dat juridisch stand houdt en als onderdeel daarvan gemeenten wil vragen zich niet aan de wet te houden?

De voorzitter: De heer Peters.

De heer Peters (LOKAAL-LIMBURG): Nee, dat begrijpt u niet goed. Maar men moet anticiperen op wat staat te komen, we hoeven ook niet meer te slapen en de andere kant uit te kijken alsof dat er niet is. Het is er. Ik bedoel... Ik weet niet of u de debatten volgt die in Den Haag plaatsvinden. En u ziet hoe het regeerakkoord eruit ziet, dan heb je daar natuurlijk ook rekening mee te houden. We kunnen wel zeggen, nee, we zijn er blind voor, we laten... sturen de ambtenaar gewoon maar door. Spreidingsbeleid, zorg voor dit, zorg voor zus. Nee, er staat een ander beleid aan te komen, wil ik hopen.

De voorzitter: Mevrouw Wesseling.

Mevrouw Wesseling (D66): Maar die Spreidingswet is op dit moment aangenomen. En u wilt van gemeenten vragen om zich vooruitlopend op het toekomstige regeerbeleid niet aan die Spreidingswet te houden. Dan vraagt u toch aan gemeenten zich niet aan de wet te houden?

De voorzitter: De heer Peters.

De heer Peters (LOKAAL-LIMBURG): Ja, dat klopt helemaal. Maar je kan daar ook een activiteit in temperen. Dat is eigenlijk mijn vraag. Als je toch weet dat het eraan zit te komen hoeft je niet dezelfde ambtenaren naar de gemeenten te sturen om uit te voeren wat strakjes niet meer aan de orde is. En waar was ik ook alweer gebleven?

De voorzitter: Gaat u verder met uw betoog.

De heer Peters (LOKAAL-LIMBURG): Een betrouwbare Provincie, was het daar ergens, is ook vernieuwend en flexibel. En in een snel veranderende wereld moeten overheden snel en effectief kunnen reageren op nieuwe uitdagingen en kansen. Die bedoel ik nou. Dit vraagt om een open houding ten opzichte van vernieuwing en de bereidheid om nieuwe technologieën en methoden te omarmen. Flexibiliteit betekent dat de Provincie snel kan inspelen op de behoeften van de samenleving. Dit kan bijvoorbeeld door het verbeteren van digitale dienstverlening of het aanpassen van beleid op basis van feedback van burgers. Een flexibele Provincie laat zien dat ze bewust is van de veranderingen in de samenleving en zich wil verbeteren. Conclusie: een betrouwbare Provincie midden in de samenleving is belangrijk voor het welzijn van burgers en de stabiliteit van de democratie. Door duidelijkheid, verantwoordelijkheid, betrokkenheid, eerlijkheid en vernieuwing te omarmen, kan de Provincie het vertrouwen van de mensen winnen en behouden. Dat zeg ik tegen alle sprekers net. Dit vraagt voortdurend om inzet en een cultuur van openheid en ethiek waarin het belang van de samenleving voorop staat. Alleen dan kan de Provincie echt functioneren als een betrouwbare en stabiele kracht in de samenleving en de basis zijn voor een rechtvaardige en welvarende toekomst. LOKAAL-LIMBURG wil graag meedenken over de veranderingen die de samenleving ten goede komen. Via diverse partijen is LOKAAL-LIMBURG in een vroeg stadium meegenomen in haar moties. En daar komt mijn oproep weer, waarom is het in de Provincie niet mogelijk dat wij moties eerder met elkaar delen? Ik dank in ieder geval de BBB die daar voortvarend mee te werk zijn gegaan en ook inhoudelijk met partijen aan de slag zijn gegaan om te kijken of we iets voor elkaar kunnen betekenen. Dat zou mijn politiek voor de toekomst zijn en dat brengt ons dichterbij de samenleving. Want iedereen heeft een eigen inhoud al vanuit zijn eigen beleving en zijn eigen expertise. En die moeten we gebruiken. En niet zoals strakjes iemand zei, het zijn allemaal moties en we kunnen ze niet uitvoeren. Maar als je moties ziet en je wordt er door een collega van overtuigd, van welke partij die dan ook is, dat maakt mij allemaal niet zoveel uit, als het in het belang is van de burger in Limburg, het algemeen belang, dan gaan wij die ondersteunen. En daar wil ik mee... Limburg gaat ons allemaal aan het hart en elk goed voorstel zal LOKAAL-LIMBURG van harte ondersteunen. Tot zover in onze eerste termijn. En compliment Iloy, het was een mooie maidenspeech. Hebben we ze nu allemaal gehad, vroeg ik mij af? Of komen er nog mensen met een maidenspeech? Dank u wel.

De voorzitter: Vandaag niet meer. Dank u wel, mijnheer Peters. Daarmee zijn we aan het einde van de eerste termijn van uw Staten. Ik schors de vergadering voor vijf minuten.

[SCHORSING]

De voorzitter: Dames en heren, mag ik u verzoeken uw plaatsen weer in te nemen. Ik heropen de vergadering en geef het woord aan de Gedeputeerde. Mevrouw Demollin, aan u het woord.

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: Dank je wel, voorzitter. Voorzitter, voordat ik overga tot de beantwoording van de vragen wil ik uw Staten bedanken voor de vragen. Maar zeker wil ik het hele ambtelijke apparaat bedanken voor alle werk wat gedaan is om te komen tot dit kader. Ik vind dat we dit niet vaak genoeg kunnen benadrukken. Als eerste is de vraag gesteld door Forum voor Democratie, met betrekking tot het correctief bindend referendum. Dit referendum is actueel. Burgers kunnen aan de noodrem trekken als ze het niet eens zijn met een PS-besluit. Het College is niet voornemens, vanwege het feit dat dit

een zeer zorgvuldig proces is wat tot stand is gekomen in de vorige periode, om deze verordening te gaan aanpassen. Vandaar dat het ook niet is opgenomen in dit beleidskader.

De voorzitter: De heer Driessen.

De heer Driessen (Forum voor Democratie): Ja voorzitter, dan ben ik wel even op zoek naar of Gedeputeerde Demollin vindt dat de referendumverordening als zodanig zoals die er nu ligt... Of mevrouw Demollin die beschouwt als een goed instrument om te corrigeren. Ook gelet op hoe actief de betrokkenheid van burgers wel is over bijvoorbeeld zaken als MAA, en dat zelfs op zulk soort thema's een eventueel correctief referendum niet van de grond komt.

De voorzitter: Gedeputeerde.

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: Op zichzelf is dat een heel goede vraag. Wij zullen in ieder geval op het moment dat wij zaken rondom responsieve overheid beter gaan uitwerken, ook in die pilots, de vragen van u meenemen om te checken: zit het goed in elkaar? Maar op dit moment is dit een zeer zorgvuldig proces geweest en is er een mechanisme wat ingezet kan worden. En daar houden we als College aan vast.

De voorzitter: De heer Driessen.

De heer Driessen (Forum voor Democratie): Ik probeer even te bedenken hoe dit ... Begrijp ik goed dat we in een evaluatie over responsieve overheid dan ook een stuk terug gaan zien over het al dan niet gebruik, of hoe het referendum is ingericht? Begrijp ik dat goed?

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: We gaan eerst een aantal pilots doen met responsieve overheid, die we daarna pas gaan evalueren. En in het opzetten van die pilots zouden we ook kunnen kijken: oké, hoe functioneert het bestaande instrumentarium dat we hebben?

De voorzitter: Tot slot de heer Driessen.

De heer Driessen (Forum voor Democratie): Zou ik dat mogen zien als een toezegging, dat dat wordt meegenomen?

De voorzitter: Gedeputeerde.

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: Ja, dat mag u zien als een toezegging, dat we dat meenemen bij het uitwerken van de pilots voor responsieve overheid.

De voorzitter: Dank u wel. Gaat u verder.

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: En dan realiseer ik me dat ik er ook een termijn aan moet koppelen. En die termijn hangt samen met de termijnen die ook al zijn neergelegd met de pilots voor responsieve overheid. D66 heeft vragen gesteld ook met betrekking tot de uitvoeringskracht. En er zijn meerdere partijen die daarop in zijn gegaan, ook met betrekking tot de bestuurlijke drukte. Dat is iets wat wij als College ook zien. Wij gaan het niet overnemen van de gemeenten. Wij willen naast de gemeenten staan, om hun een steun in de rug te zijn. Maar waar wij ook zien dat er altijd een goede balans dient te zijn tussen enerzijds bestuurlijke overleggen – ik wil het woord 'drukke' even niet gebruiken – en de ambtelijke uitvoeringskracht. Als er te veel bestuurlijke overleggen zijn zonder dat er een adequate uitvoeringskracht is op ambtelijk niveau, dan blijf je overleggen maar dan gaat het geen niveau dieper. En als er te veel ambtelijke uitvoeringskracht is zonder bestuurlijke overleggen, dan krijg je vaak iets wat heel stuurloos wordt en waar mensen vaak hard werken maar het gevoel hebben: ik sta op een lopende band te rennen en ik kom geen

meter verder. Dus de balans tussen enerzijds bestuurlijke sturing en uitvoeringskracht, dat is een belangrijk aspect wat wij ook zeker willen meenemen in dit traject samen met de gemeenten. Dan het verhaal van de jongerenparticipatie. Daar gaat D66 op in, PvdA is er ook op ingegaan, van de BBB ligt er een motie. Ik wil op de eerste plaats, voorzitter, mevrouw Berghorst heel hartelijk danken voor het feit dat ze gerefereerd heeft, nogmaals, aan al het werk wat ze heeft gedaan in het verleden rondom de Burgertop. Ik denk dat dat bijzonder waardevol is, om te kijken: hoe is dat gegaan? Het proces bedoel ik, maar zeker ook de inhoud. Want een heleboel van die aspecten zullen mogelijkerwijs nu nog steeds actueel zijn. Maar ook met name om te kijken, hoe balanceer je nu voorzichtig, dat je aan de ene kant wel ophaalt bij die burger: wat leeft er nou? Wat zit er ook onderhuids, onder water? En hoe creëer je geen verwachting, van: wij gaan het wel even voor je regelen. De Provincie gaat wel even zorgen dat er een supermarkt in uw dorp terugkomt. Daar gaan wij als Provincie niet over. Dus dat realiseren we ons als College, dat dat heel erg fragiel is. Tegelijkertijd willen wij als College wel de directe dialoog aangaan, van: hoe kun je anders responsief zijn zonder dat je exact weet wat er speelt? Maar wij realiseren ons: wij kunnen geen verwachtingen wekken. En wij zullen ook heel adequaat omgaan bij de uitvoering van deze... Zeker bij jongerenparticipatie, maar ook in de directe dialoog met burgers, dat we dit ook duidelijk communiceren, dat het voor ons belangrijk is om te weten: wat speelt er? Maar binnen de contouren waar wij verantwoordelijk voor zijn kunnen we zaken oppakken, en daarbuiten gaat dat niet. Daarbij heeft de SP nog gevraagd: zorg er echt voor... In feite een warm pleidooi, een cri de coeur, van: zorg dat je een goede afspiegeling hebt. Hoe neem je ook de mensen mee die afhaken? U zei het met heel veel overtuiging mevrouw Smeets, maar dat is iets waar wij ons ook heel erg bewust van zijn. Waarbij we ons realiseren dat dat geen makkelijke zal worden. Maar er zijn wel heel veel organisaties daaromheen, in de stedelijke kwetsbare gebieden maar ook in de plattelandsgebieden, die op dit moment zeer kwetsbaar kunnen gaan worden door de hele veranderingen die op dat platteland gaan plaatsvinden. Dus we zullen dat in ieder geval meenemen en daar zeker ook vanuit een gezond realisme naar kijken. Dat we de juiste informatie hebben. En dat je geen disbalans krijgt in de informatie die we ophalen in dit traject. Er komt een vraag aan, voorzitter.

De voorzitter: Mevrouw Smeets.

Mevrouw Smeets (SP): Ja voorzitter, dank. Ik ben heel erg blij dat u dat zegt. Maar het is zeker een opgave om dat goed te analyseren. Waar ik ook wel heel erg behoefte aan heb, en ik hoop dat mijn collega's dat hier ook hebben, is dat we daar af en toe ook het gesprek met elkaar over voeren, van: hoe staan we er nu voor? En welke mensen in Limburg zijn nu wel of niet afgehaakt? En wat kunnen wij daar dan ook met elkaar aan doen? En bent u bereid om daar ook met ons dat overleg over te voeren?

De voorzitter: Gedeputeerde.

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: Ja voorzitter, dat zijn wij. **En ik zeg u toe mevrouw Smeets, dat we in de uitvoering van de plannen ook kijken: hoe gaan we dat procesmatig oppakken, zodat we geregeld het traject of het proces of de dialoog met PS aangaan.**

De voorzitter: Gaat u verder.

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: Dan heb ik de motie van de BBB, met 't Rèch om in Limburg te kinne blieve. Die motie geven wij als GS het oordeel Staten. De PVV heeft een aantal vragen gesteld over de toekomstige plannen die er rondom het hoofdlijnenakkoord zijn met betrekking tot asiel en statushouders. Collega's van mij zullen op een aantal specifieke zaken ingaan. Waarop ik in zal gaan is het hele verhaal van interbestuurlijk toezicht. Voorzitter, daar werd door mevrouw Jiménez ook aan gerefereerd. En natuurlijk is het zo dat in Den Haag een andere wind waait. Dat ziet iedereen. Desalniettemin zijn wij een overheid, en is het belangrijk dat je als overheid betrouwbaar bent. Dat betekent dat je als er bepaalde wetgeving is, totdat het moment dat die nieuwe wetgeving feitelijk geaccordeerd is en ingeregeld is en geïmplementeerd

gaat worden, je dient te houden aan de wetgeving die op dat moment vigerend is. Dus ik kan niet anders dan in mijn toezichthoudende rol het huidige beleid en wetgeving uitvoeren.

De voorzitter: Mevrouw Hastenrath.

Mevrouw Hastenrath (PVV): Dank u wel, voorzitter. Is de Gedeputeerde het met ons eens dat heel veel gemeenten tegen de problemen aanlopen en daardoor ook geen echte uitvoering kunnen geven aan die Spreidingswet?

De voorzitter: Gedeputeerde.

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: Ik kan alleen antwoord geven op het stukje interbestuurlijk toezicht met betrekking tot de statushouders, in mijn antwoord. Ja, ik heb heel veel gemeenten aan de tafel die moeite hebben met het huisvesten van de statushouders. Ik heb daar begrip voor. Ik ga ook altijd met heel veel empathie die gesprekken aan, en schrijf ik ook de brieven. Desalniettemin ben ik als bestuurder gehouden aan datgene wat ik dien te doen conform de wet. Anders zou ik geen goede bestuurders zijn.

De voorzitter: Gaat u verder.

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: De vraag van het CDA met betrekking tot regeldruk. Ik zie, voorzitter, dat het CDA zich daar heel hard voor maakt. De toezegging die mevrouw Depondt vraagt, die zeg ik heel graag toe. Waarbij ik wel ook wil oproepen tot echt gezond verstand, in die zin dat deregulering al heel veel jaren op de agenda staat. En dat ik ook eigenlijk vanuit een gezond verstand maar ook gezond gevoel wil kijken: wat is nu feitelijk haalbaar, ja of nee. En tegelijkertijd wil ik ook heel nadrukkelijk aangeven dat ik hier vanuit een rolzuiverheid naar zal kijken. Daar waar het regels betreft die bij de gemeente of bij het Rijk liggen, kan ik niet meer dan een keer een gesprek aangaan of mensen iets verduidelijken waar wij zien als Provincie waar een burger of een bedrijf tegenaan loopt. Maar daar waar het gaat om de regels van onszelf zullen we daar nadrukkelijk naar kijken. Waarbij we ook breder kijken, van: wat komt er eigenlijk allemaal bij kijken, en hoe ervaren mensen regeldruk nu eigenlijk? Dus we willen dat eigenlijk vanuit een heel integrale visie benaderen. De oproep om niet alleen een informatiesessie te maken maar een sonderende sessie, dat heb ik toegezegd. De informerende sessie, die is al gepland. En wij zullen aanvullend erop een sonderende sessie gaan inplannen. Er is een vraag gesteld met betrekking tot de publieke rol en de private rol van de Provincie. Ja, dat is wettelijk zo geregeld, dat we in beginsel een publieke organisatie zijn, waarbij we ook privaatrechtelijk kunnen optreden. We willen toch ook onze koffie kopen aan het buffet wat we straks weer geserveerd krijgen. Dat moeten we natuurlijk ook kopen en betalen. Dat doen we vanuit onze private rol. SIS 3.0. De sturing en samenwerking, die bevat de handvatten voor die keuze tussen die verschillende rollen die we hebben, en de wijze waarop dit instrumentarium invulling krijgt. En als ik het goed begrijp – maar dat wil ik even dubbelchecken – wordt daar ook nog aan geëvalueerd. **Dus die rollen waar u naar vraagt, die zullen nadrukkelijk ook geëvalueerd worden. En dat komt ook terug naar uw Staten. En ik meen me te herinneren dat dat in SIS 4.0 gaat gebeuren.**

De voorzitter: Mevrouw Depondt.

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): Ik refereer niet zozeer aan bijvoorbeeld ons inkoop- en aanbestedingsbeleid, maar met name naar onze deelnemingen. Daar zie je eigenlijk in toenemende mate dat er een soort discrepantie ontstaat tussen wat wij vanuit onze publieke rol zouden willen weten en sturen en beslissen ten aanzien van allerlei participaties, in welke varianten dan ook – of dat nu in vastgoed is of in entiteiten, of wat dan ook. Terwijl op het moment dat je die participatie daadwerkelijk aangaat het privaatrecht van toepassing wordt. We hebben het over de casus Californië, maar je ziet het bijvoorbeeld bij de voortgangsrapportage LEF ook weer: financieel kunnen we er niet veel over zeggen, want het is een apart... Dus daar zit een spanning, waar we het nu een aantal keren over gehad hebben. Maar dat zegt ook

iets over onze rol. En als je het hebt over de rol van de Provincie in de samenleving, dan is dat de manier waarop wij daarmee kunnen omgaan of juist niet kunnen omgaan, ook iets wat raakt aan het vertrouwen van mensen in hun overheid. Dus ik bedoelde eigenlijk meer die kant van de spanning tussen publieke en private rol dan inderdaad inkoop en aanbesteding, waar dat wat logischer is.

De voorzitter: Gedeputeerde.

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: Ik begrijp, voorzitter, wat mevrouw Depondt bedoelt. Ik neem de opmerkingen mee, want die zijn terecht. Ik deel dat ook. En natuurlijk is het zo dat het voor een burger aan de buitenkant niet zo veel uitmaakt, en ook misschien niet direct ziet: welke rol hebben ze nou. Maar het is wel de Provincie. Dus dat begrijp ik wel. En we zullen in ieder geval meenemen ook wat ik al noemde in die evaluatie van dat kader. Maar de realiteit is nu eenmaal dat we een aantal deelnemingen hebben. Die kan ik vanuit mijn rol natuurlijk ook niet terugdraaien. Maar ik begrijp de oproep, en we zullen die in ieder geval meenemen om dat heel kritisch te bekijken. Maar ook heel duidelijk: hoe vertellen we dat dan naar buiten toe en hoe communiceren we erover?

De voorzitter: Mevrouw Depondt.

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): Mijn vraag was eigenlijk concreet... Maar misschien moet ik die wat breder aan het College stellen hoor, maar ik doe hem gewoon even in dit kader. We gaan nu SIS 4.0. Die staat voor het najaar geagendeerd. Daar staan inderdaad allerlei kaders en regels waaraan participaties, deelnemingen et cetera moeten voldoen. Maar ik denk dat dat een beetje begint bij: hoe zien we onze positie daarin eigenlijk? En dat vertaalt zich dan vervolgens in een set regels en afspraken. En mijn vraag was: kunnen we voordat we SIS zelf gaan behandelen – wat een instrumentenset is, om het maar zo te zeggen – niet toch nog eerst eens even kijken: wat willen we en kunnen we eigenlijk ten aanzien van onze rol als investerende overheid? Want daar komt hij eigenlijk uit voort. Dat besluit is ruim tien jaar geleden genomen. Daar staan we nog driehonderd procent achter. We blijven een investerende overheid. Dat brengt van alles met zich mee. Maar juist hier zit een spanning naar de samenleving. Dus wij hebben er eigenlijk wel behoefte aan, en dat was eigenlijk de vraag aan het College via u: kunnen we voordat we de instrumentenset gaan bespreken nog eens even een niveau hoger gaan en nog met elkaar eens bediscussiëren: hoe zitten we daar nu in? En hoever willen we daarin gaan?

De voorzitter: Gedeputeerde.

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: Oké. Voorzitter, ik zou willen vragen dat ik in de tweede termijn nog even mag terugkomen op deze vraag. Dan heb ik nog even tijd om te overleggen met de ambtelijke collega's.

De voorzitter: Gaat u verder.

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: Dan hebben we de vraag van de VVD. In ieder geval met betrekking tot de bestuurlijke drukte het ik ook de combinatie gegeven naar het antwoord met de uitvoeringskracht van gemeenten. Met betrekking tot the Right to Challenge: ja, dat is een heel terechte vraag. Alleen, het uitdaagrecht is uitdagend. En het is zo dat 150 gemeenten in Nederland het eigenlijk nu al mogelijk hebben gemaakt in verordeningen sinds 2014. De Raad van State en de Eerste Kamer hebben kritiek geuit op het wetsvoorstel dat er ligt, waarbij ze ook zeggen: kijk vooral ook naar het versterken en andere vormen van burgerparticipatie. Wij willen natuurlijk als rode draad zeker ook onze jongeren en de inwoners uitdagen. En ik roep ook even in herinnering het verhaal dat mevrouw Berghorst vertelde over de Burgertop, hoe dat gegaan is, wat opgehaald is, de achttien voorstellen, noem maar op. Ook hier schuilt natuurlijk het aspect van: kan ik het wel waarmaken? En als een burger totaal overtuigd is van het feit dat hij gelijk heeft of het beste plan heeft, dan betekent dat nog niet dat dat feitelijk in de contouren van de publiekrechtelijke

organisatie die wij zijn, en datgene waar wij ons aan dienen te houden, dan ook het beste plan is. Dus de communicatie en het verwachtingenmanagement is hier cruciaal in. Dan is er een vraag van JA21, over het IPO. Ik heb even overlegd met mijn collega. We zullen dit nagaan. Dus we gaan na hoe de publicatie van de verslagen is geweest. Mocht er aanleiding zijn om hier met het IPO in overleg over te gaan, dan doen we dit. En dan zullen we er in ieder geval voor zorgen dat u in staat bent om sneller die verslagen te vinden. Tot zover, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Demollin. Dan geef ik nu het woord aan mevrouw Berghorst, die nog een vraag aan u heeft.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Ja ik dacht, ik wacht even totdat de beantwoording klaar is, om te voorkomen dat ik tevergeefs naar de microfoon loop. Voorzitter, twee puntjes. Eén korte. Ik heb gevraagd naar diversiteit in het jongerenplan. Maar ik heb heel even het antwoord van de bestuurder gemist, over de diversiteit en hoe we dat gaan bewaken.

De voorzitter: Gedeputeerde.

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: Terechte vraag. Ik had gehoopt dat ik met het antwoord wat ik aan mevrouw Smeets heb gegeven dat ook had meegenomen. De diversiteit is iets wat belangrijk is en waar we op zullen letten – tussen mannen en vrouwen, tussen verschillende geloven, tussen religies. In ieder geval dat we een juiste afspiegeling hebben tussen de stad en het platteland, tussen de verschillende culturen die er zijn, tussen mannen en vrouwen, tussen hoogopgeleiden en laagopgeleiden. Dus al die aspecten gaan we meenemen.

De voorzitter: Mevrouw Berghorst.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Dat is alvast geruststellend. En dan heb ik nog één puntje wat niet in mijn bijdrage paste, omdat ik maar drie minuten de tijd had. Ik heb gisteren mijn moeder gebeld en gevraagd: mam, kun je me vertellen wat een interne provinciale contactfunctionaris doet? En haar antwoord was: 'Goh meisje, weet ik niet. Is dat een secretaresse?' En misschien is het goed... Ik vind het heel goed dat we dat doen, maar ik denk wel dat we in de benaming van deze functionaris misschien moeten aansluiten op de leefwereld van de burger en iets minder op de systeemwereld van onze overheidslaag. Dus ik zou de Gedeputeerde willen vragen om voor deze functie een andere naam te bedenken.

De voorzitter: Gedeputeerde.

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: Daar gaan we mee aan de slag.

De voorzitter: Dank u wel. Dan geef ik nu het woord aan Gedeputeerde Theuns.

Gedeputeerde Theuns: Dank, voorzitter. Een aantal vragen die ook gesteld zijn over het thema woningbouw-urgenten, statushouders, asiel, de Spreidingswet. En ik zal daar een aantal dingen over zeggen. We zitten aan de Limburgse regietafel met een aantal Gedeputeerden. Ik ben zelf binnen het College vanuit de rol van het College van GS de coördinerend portefeuillehouder. En de CdK heeft natuurlijk ook zijn rijksrol in dezen, en van waaruit hij ook voorzitter van de regietafel is. Maar even een aantal zaken over de Spreidingswet en de huidige situatie. Is er een andere politieke realiteit ontstaan in Den Haag sinds de presentatie van het hoofdlijnenakkoord, of misschien beter gezegd: sinds de verkiezingen van november? Jazeker. Hebben wij ook gelezen wat er in het hoofdlijnenakkoord staat, en de dingen die daar over het thema asiel en de Spreidingswet in staan? Jazeker. En het is de vraag wat dat de komende tijd gaat betekenen. En daar zijn wij natuurlijk niet blind voor, ook als regietafel niet. Echter, de motie die door mevrouw Hastenrath is ingediend, om geen uitvoering meer te geven aan de Spreidingswet, die moet ik

ontraden. Want er staan nog wel een aantal dingen in het hoofdlijnenakkoord. Er staat bijvoorbeeld ook dat we 130 gaan rijden op de snelweg. Daar staat ook dat we rode diesel weer kunnen gaan tanken. En los van wat je daarvan vindt, maar als u vandaag 130 rijdt op de snelweg krijgt u een dikke vette boete. Als u vandaag rode diesel gaat gebruiken in uw landbouwbedrijf en dat in de trekker gooit, dan krijgt u gedoe met de Belastingdienst. Dat kan ik u verzekeren, als u dat gaat doen. Kortom, tot de wet verandert zijn wij als overheden gehouden aan de wet. En deze vraagt ons om dat niet te doen. En alleen al daarom ga ik de motie ontraden. Maar ik wil er ook gewoon als persoonlijke hartenkreet even een aantal dingen over zeggen. Want wij kunnen in een hoofdlijnenakkoord opschrijven wat we willen... En ik hoop ook nog misschien wel dat een aantal dingen uitkomen, namelijk dát het ons lukt als Europa om instroom omlaag te brengen. Dat zou denk ik goed zijn als je kijkt naar de situatie in Ter Apel. Onderschrijf ik volledig. Maar die letters op papier zetten lost het probleem van vandaag nog niet op. En gemeenten – gemeentebesturen, burgemeesters – zitten met de handen in hun haar om mensen onderdak te kunnen bieden. En zijn iedere dag opnieuw vol aan de slag om dat te kunnen doen. En los van wat je er politiek van vindt, maar de manier waarop op dit moment onder die bestuurders, die daadkrachtig bezig zijn met moed om een maatschappelijk probleem op te lossen, de manier waarop bij die bestuurders het laken onder hun vandaan wordt getrokken, vind ik persoonlijk gezegd alle perken te buiten gaan. Kortom, wij hebben gisteren een vergadering gehad met de Limburgse regietafel. Daarin ook met de verschillende burgemeesters, het COA, de betrokken ministeries overleg gehad. En we hebben gezegd: natuurlijk zijn wij niet blind voor wat er in het hoofdlijnenakkoord staat en wat dat de komende tijd kan gaan veranderen. Echter, die gemeenten hebben vandaag nog steeds een maatschappelijk probleem. En dat gaat niet over een wetgevingsprobleem. Het gaat niet over het uitvoeren van de Spreidingswet. Het gaat over het oplossen van maatschappelijke problemen. En daar zijn we als politiek voor op aarde. En dat blijven we dus ook doen. Dan ook even nog iets over de motie die ook door mevrouw Hastenrath werd...

De voorzitter: Mevrouw Hastenrath heeft er nog een vraag over.

Mevrouw Hastenrath (PVV): Dank u wel, voorzitter. Stel, we wachten het regeerakkoord af. En tot die tijd wordt dat Natura 2000-gebied omgebouwd tot uitgebreid verdubbeld asielzoekerscentrum. En tot de tijd dat het regeerakkoord er ligt en de Spreidingswet daadwerkelijk wordt ingetrokken, wat gebeurt er met die woningen? Komen die dan vrij voor onze Limburgers? Of blijft het dan zo zoals het is geschetst?

De voorzitter: Gedeputeerde.

Gedeputeerde Theuns: De situatie waar u aan refereert, dat is de situatie rondom het azc in Sweikhuizen. En juist het feit dat we nu nog een Spreidingswet hebben, en dat gemeenten het onderling met elkaar erover kunnen hebben 'hoe lossen we dit probleem op?', juist die Spreidingswet zorgt ervoor dat een gemeente als Beekdaelen met de burgemeester voorop, dat die kunnen zeggen: wij gaan hier als crisishulpverlening tijdelijk extra plekken realiseren, zodat onze buurgemeentes dat niet hoeven te doen. Die bijvoorbeeld dan weer, als het gaat om de gemeente Beek, een grote taak op zich nemen als het gaat om Oekraïners. En wat u hier zegt: 'er wordt uitgebreid in Natura 2000-gebied', dat is gewoon niet aan de orde. Het ligt tegen het Natura 2000-gebied aan. En er zal op het terrein worden uitgebreid. Dus wat u zegt klopt gewoon niet.

De voorzitter: Mevrouw Hastenrath.

Mevrouw Hastenrath (PVV): Oké, u zegt: er wordt dan tijdelijk hulp geboden. Het LAB bij ons, een van onze vleugels in dit Gouvernement, is dat ook tijdelijk? Het is volgens mij, laat ik me niet vergissen, drie jaar nu? En het zou een half jaar zijn?

De voorzitter: Gedeputeerde.

Gedeputeerde Theuns: Het is tijdelijk. En het College heeft onlangs het besluit genomen om dat nog te verlengen tot het einde van het jaar. En ik zal u ook zeggen waarom we dat besloten hebben. Wij hadden inderdaad eerder afgesproken dat het voor kortere tijd zou zijn. Maar we hadden een aantal weken geleden... Toen wij het besluit namen was er ook nog gewoon een Spreidingswet. Die er nu ook nog is. En wij vonden als College dat op het moment dat inderdaad collega Demollin vanuit haar wettelijke taak gesprekken moet voeren met gemeenten en hun moet aanspreken op hun wettelijke taak, vonden wij het als College van GS niet kunnen dat wij dan zouden zeggen: wij maken dat probleem nog een beetje groter. Want de mogelijkheden die wij hier hebben en die wij prima kunnen faciliteren zonder problemen, om die dan even op te zeggen. Dat doen wij vanuit een gevoel van maatschappelijke verantwoordelijkheid. En niet omdat er een wet is, maar omdat er een probleem is.

De voorzitter: Mevrouw Hastenrath.

Mevrouw Hastenrath (PVV): Dus mag ik de conclusie trekken dat we de Limburgers dus met deze problemen opzadelen en gewoon maar geld eruit blijven gooien en onkosten maken?

De voorzitter: Gedeputeerde.

Gedeputeerde Theuns: Nee mevrouw, dat mag u niet concluderen. Maar dat refereert misschien meteen even aan uw tweede motie. En dat gaat over de voorrang die u niet meer wilt verlenen voor statushouders bij sociale huurwoningen. En ik zie dat de heer Driessen ook nog een vraag heeft.

De voorzitter: De heer Driessen, op dat vorige punt.

De heer Driessen (Forum voor Democratie): Ja voorzitter, ik ben het hier ook niet helemaal mee eens. Want de Gedeputeerde zegt misschien terecht: we hebben een maatschappelijke taak en we proberen daarmee in dit geval misschien de gemeente Maastricht te verlichten. Maar de 47 mensen hier in deze zaal waartegen toen gezegd is 'we gaan het tijdelijk doen', is een afspiegeling van de gehele provincie. Dus dat is ook iemand waar u uw belofte aan heeft te houden. En waar het College rekening mee dient te houden. En ik vraag me af hoe u in dat licht plaatst dat met deze zaal, met deze mensen, met deze volksvertegenwoordigers wordt afgesproken 'het is van korte duur', en dat vervolgens een besluit wordt genomen: 'nou, in het licht van de gemeente Maastricht besluiten we dat het langer is'. Ik begrijp dat u zegt: een maatschappelijk probleem oplossen. Maar al deze mensen die hier zitten, al deze volksvertegenwoordigers vertegenwoordigen ook de hele provincie.

De voorzitter: Gedeputeerde.

Gedeputeerde Theuns: Dat onderschrijf ik volledig. Het is natuurlijk, op dat moment met de beste inzichten van toen is dat besluit toen ook met de Staten besproken. Maar ik hoef u niet voor te leggen dat de situatie ondertussen niet veranderd is, en dat je altijd op het moment zelf moet kijken: oké, hoe gaan we daar vervolgens mee om. Maar natuurlijk, als Provinciale Staten mag u daar altijd iets van vinden. Dat is uiteraard uw goed recht.

De voorzitter: De heer Goossen.

De heer Goossen (BBB): Ik was toch even wel benieuwd, in het licht van de Spreidingswet: in *De Limburger* stond dat er vijf gemeenten zijn die zich om wat voor reden dan ook niet meebewegen. En dat daar de Provincie iets mee gaat doen. Gaan jullie daar ook wat mee doen? Handhaven, of zoiets dergelijks.

De voorzitter: Gedeputeerde.

Gedeputeerde Theuns: Het zijn een aantal dingen. Je hebt als gemeente een wettelijke taak om een x-aantal statushouders per jaar te huisvesten. Die taakstelling, die wordt opgelegd door het Rijk. En wij als Provincie moeten erop toezien vanuit de IBT-rol – dat is collega Demollin – dat gemeenten die halen. Haal je die niet, dan kom je op een interventieladder op een hogere of lagere trede. En dan heb je met elkaar erover een gesprek. Wat je ook nog hebt is de Spreidingswet an sich. En als regietafel hebben we gezegd: wij bekijken die niet smal. Namelijk, wij kijken niet alleen maar naar asielzoekers. En dat is waar de Spreidingswet over gaat, en de taakstelling daarin. Maar wij kijken ook naar huisvesting van andere urgente groepen. We hebben bijvoorbeeld ook nog steeds heel veel Oekraïners die we moeten huisvesten. Of andere urgente groepen. Ik zal daar zo nog wat over zeggen. En daar zijn er ook gemeenten die zeggen: ja, wij willen dat samen in de collectiviteit met elkaar oplossen, door het gesprek met onze burens te voeren over uitruil. Er zijn ook een paar gemeenten die zeggen: 'Nee weet je wat, wij kunnen zelf onze taakstellingen prima halen. Daar hoef ik niet voor met de burens in gesprek.' Ja, even goede vrienden. Want als je uiteindelijk je taakstellingen haalt, dan haal je je taakstellingen. En dan hoef je daar ook niet meer over met de burens in gesprek. Dat kan over beide dingen gaan waar u nu aan refereert.

De voorzitter: Gaat u verder.

Gedeputeerde Theuns: Ja, dan de motie over: geen voorrang voor statushouders bij sociale huurwoningen. En die ga ik ook ontraden. Want het eerste dictumpunt zegt namelijk: College, neem geen actieve rol in je wettelijke taak. Ja, dat is ons vragen om ons niet aan de wet te houden. En dat moet ik dus per definitie ontraden. Maar ook over het tweede dictumpunt een aantal dingen. Namelijk, daar staat: '...het Provinciebestuur de opdracht te geven om het uitgangspunt te hanteren dat statushouders niet langer voorrang krijgen, en dat eigenlijk op te dragen aan gemeenten.' Wij gaan daar als Provincie helemaal niet over. Corporaties gaan in eerste instantie zelf over de toewijzing van hun woningen. En natuurlijk zijn ze erover in gesprek met gemeenten, en worden daar ook afspraken over gemaakt. Maar mevrouw Berghorst haalde me daarstraks eigenlijk de woorden uit de mond. Want wij hebben aandachtsgroepen in Nederland. Wij hebben dak- en thuislozen, mensen die vandaag een woning nodig hebben. Wij hebben mensen die uit een instelling komen, bijvoorbeeld een GGZ-instelling. Of die langdurig in detentie hebben gezeten. We hebben woonwagenvoortbewoners als urgente groepen. We hebben mensen met een sociaal-medische indicatie – bijvoorbeeld stoppende sekswerkers, om maar eens iets te noemen. Mensen die vandaag een woning nodig hebben. En je kunt dus in een hoofdlijnenakkoord opschrijven dat je de uitzonderingsgrond, dat je puur en alleen op basis van statushouder – wat inderdaad ook op dit moment een aandachtsgroep is – dat je alleen op basis daarvan geen voorrang meer mag krijgen schrappen uit de wet. Maar uiteindelijk betekent dat nog steeds dat diezelfde mensen nog steeds ook onder de categorie vallen dat ze het risico lopen dat ze dak- en thuisloos worden. Waarom? Omdat ze soms ook met hun kinderen in een azc wonen. Waar ze niet thuishoren, wat geen veilige omgeving is voor die kinderen. En dat zijn gewoon onze mede-Nederlanders. En dat zijn er op dit moment, vandaag de dag iets meer dan duizend mensen die in zo'n situatie zitten. Dus los van hun status statushouders: dat zijn mensen die in een instelling zitten, net zoals er mensen in een GGZ-instelling zitten, die daar niet meer thuishoren. Die gewoon vandaag een woning nodig hebben, en die alleen al daarom urgent zijn. Los van de status van statushouder.

De voorzitter: Mevrouw Hastenrath.

Mevrouw Hastenrath (PVV): Dank u wel, voorzitter. Ik hoor de Gedeputeerde net zeggen dat andere urgente groepen ook gedeeltelijk in deze azc's tijdelijk wonen. Maar dat het daar niet veilig is voor kindjes. Maar waarom is dat dan voor de omwonenden veilig? Dat is toch een... een... Als het zo onveilig is, dan: stop ermee.

Gedeputeerde Theuns: U hoort mij niet zeggen dat dat onveilig is. En ik kan u ook vertellen dat overal waar de afgelopen maanden crisishulpverlening is gerealiseerd – of het nu gaat om Ubachsberg, of het nu gaat om Sittard-Geleen – dat er aan de voorkant een hele hoop gedoe is, onrust is, en ik snap ook soms dat

mensen onrustig zijn, maar dat altijd blijkt in de praktijk dat er helemaal niets aan de hand is. En dat er soms nul klachten zijn. Ik zal u de doorstroomlocatie in Horst aan de Maas noemen. Daar is één klacht over binnengekomen. Namelijk de ondernemer aan de overkant klaagde dat hij te veel sollicitanten had. Maar ik zeg tegen u dat het geen veilige en geen prettige omgeving is voor een kind om op te groeien in een asielzoekerscentrum. Dat is een situatie waar je tijdelijk in zou moeten zitten. En als je daar langjarig moet wonen, dat gun je geen enkel kind. In ieder geval, ik zou geen enkel kind dat gunnen. Je kunt een kind uiteindelijk een veilig thuis, net als kinderen die nu in een GGZ-instelling wonen waar ze niet thuishoren.

De voorzitter: Mevrouw Hastenrath.

Mevrouw Hastenrath (PVV): U zegt net dat er in Horst aan de Maas zowat als geen problemen heersen. Maar u bent zich er wel van bewust dat zij wel als... Ja, zij hanteren het wel dat statushouders voorrang krijgen op sociale huurwoningen. Ja, dan lijkt het me dat daar aan de andere kant ook geen problemen meer gebeuren, als ze toch een woning krijgen ergens anders.

De voorzitter: Gedeputeerde.

Gedeputeerde Theuns: Nee, het is juist niet zo wat u zegt. Het is zo dat de gemeente Horst aan de Maas naar voren is gestapt, de burgemeester en de wethouder daar. En die hebben gezegd: wij nemen verantwoordelijkheid voor deze regio. Wij gaan een doorstroomlocatie creëren, juist zodat wij de druk van de lokale woningmarkt af kunnen halen. Juist zodat wij sneller ruimte krijgen voor mensen die geboren zijn hier, en die net zo goed Nederlander zijn, dat die ook sneller een woning kunnen krijgen. Dus het is juist te prijzen dat gemeenten zoals Horst aan de Maas een stap naar voren nemen. Dus ik zou willen dat meer gemeenten dat doen. En ik zie ook dat heel veel gemeenten dat willen doen. En dat die nu het gevoel hebben: alles wordt onder ons vandaan getrokken terwijl we juist problemen met elkaar aan het oplossen zijn. En nogmaals, er is een nieuwe politieke realiteit. Dat onderkent zeker ook dit College. En wij wachten gewoon af wat uiteindelijk in de nieuwe wet komt te staan. Maar tot die tijd, wet of geen wet, hebben we een maatschappelijk probleem met elkaar. En daar hebben we een verantwoordelijkheid voor, en dat lossen we met elkaar op. U vroeg nog: wat doen wij dan voor andere Nederlanders? Volgens mij hebben we het daar bij het kader Wonen uitgebreid over gehad. Wij hebben een Woondeal, waarin we een kleine 30.000 woningen met elkaar hebben afgesproken – waarvan twee derde betaalbaar is, waarvan 30% in de categorie sociale huur wordt gebouwd. Wij stellen € 5 miljoen ter beschikking voor personele capaciteit, zodat we sneller woningen kunnen bouwen. Wij werken nu aan een bod voor Limburg Centraal voor nog eens 30.000 extra woningen rondom OV-locaties. Wij zijn met alle gemeenten bezig voor 'een straatje erbij', wat potentieel nog eens tussen de 1.000 en 5.000 woningen oplevert. En tot slot, gemeenten kunnen als straks de nieuwe Wet regie volkshuisvesting... want daarvan staat in het hoofdlijnenakkoord dat die wel blijft, als die doorgaat kunnen gemeenten ook nog hun eigen huisvestingsverordening maken, zodat ze nieuwe woningen ook nog aan bepaalde doelgroepen – of dat nu bepaalde beroepsgroepen zijn of mensen vanuit een bepaalde leeftijd – toe kunnen wijzen. Dus dat zijn allemaal dingen waar dit college vol mee aan de slag is. En daar mag u mij iedere dag op aanspreken. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel. Ik schors de vergadering voor een halve minuut, zodat we even van voorzitter kunnen wisselen.

[SCHORSING]

De vicevoorzitter: En dan zullen we de vergadering direct weer heropenen, en geef ik het woord aan de Gouverneur.

De Gouverneur: Dank u wel, voorzitter. Er zijn nog een paar vragen die voor mij bestemd waren. Allereerst een beantwoording in de richting van de heer Peters en mevrouw Hastenrath, waar het gaat over

openbaarheid, transparantie. Openbaarheid van stukken, wat zijn we daar allemaal aan het doen, maken we vorderingen – daar komt het op neer. Want uw oproep, uw vraag die delen wij natuurlijk als College volledig. We willen graag die open en transparante overheid zijn. Want daar begint het mee om vertrouwen te herstellen en te verbeteren waar dat nog nodig is. En ik kan u in ieder geval mededelen dat we op korte termijn, dus echt binnen een paar weken, met de nieuwe mededeling portefeuillehouder komen rondom de laatste stand van zaken over alles wat we in de bestuurscultuur met elkaar hebben afgesproken, waar we precies staan. Dus u krijgt daar binnenkort alle laatste mededelingen over, in een mededeling portefeuillehouder. Een aantal zaken, die staan snel ook nog op de rol. Vanuit de fractie van de VVD is bijvoorbeeld aandacht gevraagd voor de toegankelijkheid, onder andere digitale toegankelijkheid. En met uw Staten is afgesproken dat er op 7 juni een informatiesessie daarover is. Dus ook daar hebben we gelijk geanticipeerd. En we lopen ook al voorop op het feit dat vanaf 2024 er via de wetgeving een actieve openbaarmaking van Collegestukken gevraagd gaat worden. En ook daar zijn wij mee gestart. En ook dat zult u straks terugvinden in de mededeling portefeuillehouder. En binnen enkele weken zal die, misschien zelfs nog wel eerder, bij u in de brievenbus liggen. Mevrouw Berghorst had nog een andere vraag, waarvoor dank. We hebben er samen al een keer eerder over gesproken. **En terecht vraagt u aandacht voor het eerste vrouwelijke Statenlid, mevrouw Marie Geys-Rappange, die in 1919 als eerste Statenlid hier de intrede deed. En ik zeg u toe dat ik nog voor het zomerreces probeer een voorstel naar uw Staten te doen hoe we hier op een mooie, gepaste wijze uiting aan gaan geven.** De heer Bloi heeft nog gevraagd naar een monument. Allereerst deel ik uw zorgen en uw ergernis waar het gaat over vernielen van monumenten, welk monument dan ook. Het is toch te zot voor woorden dat wij hier met elkaar over moeten spreken, dat er aangiftes gedaan moeten worden. Je blijft met je tengels van monumenten af, laten we daar duidelijk in zijn. En volgens mij verschillen we daar absoluut niet van mening over. En uiteraard is dit ook het jaar – en het is ook terecht dat u die vraag stelt – waar we starten met 80 jaar bevrijding, van: hoe zit het nu met ons eigen huis. Er is inderdaad geen monument. We hebben wel een provinciaal monument in Maastricht. Dat is ook een monument wat hier tussen het Provinciehuis en Vodafone staat, maar dat is niet het monument waar u op doelt. Of wij een beeld hebben of er in de oorlog inderdaad medewerkers van de Provincie slachtoffer zijn geworden, weet ik niet. Ik weet wel dat we in de eerste scan gezien hebben dat de Gouverneur in de eerste vergadering na de oorlog wel een toespraak heeft gehouden, maar daar niet memoreerde dat er slachtoffers zouden zijn. Dus daar kan ik het niet uit halen. **Maar ik zeg u toe dat wij nog wel verder wat intensiever gaan zoeken of dat inderdaad het geval is. En zodra wij daar een antwoord op hebben, om dan met elkaar te bekijken: moeten we daar dan op gepaste wijze wel of niet iets mee doen. Dus ik kom daarop terug als ik echt dat onderzoek gedaan heb. Ik weet niet of dat lukt voor het reces. Anders wordt dat in het reces gedaan, en dan krijgt u het direct na het reces.** **Maar het lijkt me in ieder geval gepast om dat voor 12 september gedaan te hebben als wij de start hebben van 80 jaar bevrijding.** De heer Schyns uit zijn zorgen over politiecapaciteit in het Limburgse. Ik zeg het maar even tegen zijn fractiegenoot: ik deel de zorgen. Ik deel niet het beeld dat hij schetst dat de Provincie stil is. Ik geloof dat ik iedere vergadering waar ik de kans krijg met uw Staten gedeeld heb dat het natuurlijk in eerste instantie de verantwoordelijkheid is voor de minister, voor de driehoek, en dus ook voor de burgemeesters, waar het gaat over capaciteit van politie. Maar ik zal geen momentum laten lopen, en dat heb ik in het verleden ook steeds niet gedaan, om die zorgen op alle mogelijke plekken neer te leggen waar dat thuishoort: bij de minister, in Europa. En we zijn ook samen met de politiechef, met de officier van justitie, en ook met de president van de rechtbank, en met de regioburgemeesters continu in gesprek om over de juiste lobby te spreken. Maar ook om voor het Rijk een juiste propositie te maken: wat hebben wij te bieden en wat hebben we daarvoor nodig. Want wij delen het: Limburg heeft een heel bijzondere positie, met 351 kilometer buitenlandgrens. We weten dat de politie, de recherche, het Openbaar Ministerie en de rechtbank overbelast zijn. En het College en zeker ook deze Gouverneur is daar vol mee bezig, en ik laat geen moment achterwege om daar actief hen mee te steunen. Tot slot de motie van mevrouw Smeets, die eigenlijk vraagt: er zit een regeerakkoord aan te komen, want er ligt nu al een hoofdlijnenakkoord. Eigenlijk vraagt u: anticiperen we daar voldoende op? Daar kan ik heel geruststellend zeggen: ja, uiteraard. Het zou raar zijn als we dat niet zouden doen. Wij hebben natuurlijk al gekeken met het hele College: wat staat er allemaal in dat hoofdlijnenakkoord? Waar liggen de kansen voor ons als provincie? Waar zijn nog

onduidelijkheden omdat ze nog uitgewerkt moeten worden uiteindelijk door de nieuwe bewindspersonen in een regeerakkoord? En we hebben natuurlijk heel korte lijntjes met alle ministeries om daar nu al te anticiperen: kunnen wij daarbij helpen? Kunnen wij signalen afgeven hoe het Rijk de provincie ergens mee kan ondersteunen? Dus als u vraagt: kunt u toezeggen, via de motie dan, om de provinciale beleidskaders te vergelijken met de kansen en mogelijkheden? Dat lijkt mij uitstekend. Dat doen we al, maar dat ondersteunen we dus. Als u in de motie, in het dictum vraagt na het verschijnen van het definitieve regeerakkoord deze exercitie nogmaals uit te voeren: we doen het continu. En we blijven continu ook lobbyen daar waar het om onze belangen gaat. Dus dat blijven we zeker ook doen. En op basis hiervan een lobbyplan uit te werken: die hebben we al. En die passen we voortdurend aan. En natuurlijk nemen we u daarin mee; we informeren u daarover. Maar het is natuurlijk wel ook een bevoegdheid van het College om à la minute de lobby te doen op de manier zoals het gebeurt. Dus als ik hem zo mag lezen, dan krijgt hij een advies: oordeel Staten. Dank u wel, voorzitter.

De vicevoorzitter: Dank u wel. Dan denk ik dat de Gouverneur daarmee de eerstetermijnbeantwoording van het College afsluit. Dan mogen we het College complimenteren met het feit dat dat ook keurig binnen de tijd gelukt is. En dan schors ik weer kort voor een voorzitterswissel.

[SCHORSING]

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Vaessen. Weer vakkundig gedaan. Komen we bij de tweede termijn van uw Staten. En geef ik als eerste het woord aan, als er behoefte aan is, aan de heer Driessen. En die had nog wat openstaan van de eerste termijn, dus ik vermoed van ja. Aan u het woord.

De heer Driessen (Forum voor Democratie): Ja voorzitter, ik ga dat op twee minuten... Ik dacht dat het in één minuut zou moeten. Maar ik ga dat dan even nu nog doen, want ik was de goede traditie begonnen dit politieke seizoen bij de behandelingen om ook even complimenten mee te geven waar ik die gepast vind voor het College. En die vielen net buiten mijn tijd.

De voorzitter: Ik maak er graag drie minuten van.

De heer Driessen (Forum voor Democratie): Nou, kijk. Wat goed is aan dit hele kader is dat we wel het voornemen hebben en de problemen zien die er liggen. Dat de overheid misschien voor veel mensen, we hebben het in het debat al gehoord, te ver weg staat, te moeilijk is, te moeilijk bereikbaar, de processen zijn te complex. Daar zijn wij als partij toen wij binnenkwamen in dit gremium ons ook dermate van bewust geworden. Wij hebben ons echt ook gerealiseerd dat het extreem moeilijk is dit soort dingen te veranderen. Wij hebben daar heel grote ambities in gehad en kwamen tot de conclusie dat het soms net niet zo makkelijk werkt als dat het lijkt. En ik wil het College dan ook het allerbeste wensen om toch weer een verwoede poging te maken deze hele regeldruk en de moeilijkheid van die Provincie te verminderen. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Driessen. Dan geef ik het woord aan mevrouw Jetten, namens GroenLinks.

Mevrouw Jetten (GroenLinks): Ja dank u wel, voorzitter. En dank u wel aan het College voor beantwoording van de vragen. En nu zie ik dat de Gedeputeerde heel druk bezig is, terwijl ik hem een heel groot compliment wil maken voor de beantwoording van zijn vragen, en ik ben trots op de beantwoording van uw vragen. Dus dat wilde ik even meegeven. Inmiddels heb ik de moties wat beter kunnen bekijken. En het College heeft deze moties al afgeraden. En ik wil toch een aantal dingen nog noemen. Ja, toch de verwarring tussen de opvang van asielzoekers, dus de COA en de Spreidingswet. Ik merk dat dat bij veel collega's door elkaar wordt gehaald. En motie 3087 valt mij op dat bijvoorbeeld in het dictum... Er komt een asielcrisiswet, maar ik wil ook mensen ervan bewust laten worden dat met name de huisvesting van

arbeidsmigranten, dat dat voor heel veel overlast zorgt. Verder staat er bij Overwegingen dat de Spreidingswet veel gemeenschapsgeld kost. De opvang van Ter Apel: als we daar het aantal mensen overschrijden kost dat ook boetes, die uiteindelijk ook de gemeente betaalt. En er bestaat ook nog zoiets als solidariteit. Hiermee laten wij Ter Apel en de mensen en de inwoners van Ter Apel in de steek. En met name nog laten wij mensen die hier asiel zoeken op straat slapen. Nederland onwaardig. Bij motie 3088 Geen voorrang voor statushouders bij sociale huurwoningen – ik heb het op laten zoeken: 90% van de sociale huurwoningen gaat niet naar statushouders. En ja, we hebben een probleem: er zijn veel te weinig woningen. En GroenLinks is er heel erg op tegen om dan één groep eruit te halen en die de schuld te geven van een collectief probleem. Dan kunnen we ook de schuld geven aan al die mensen die maar gaan scheiden en die daarna een sociale huurwoning moeten vinden. Heel veel alleenstaanden in Nederland, veel meer. Maar met name ook dat we gewoon veel te weinig woningen hebben. En daar moeten we iets aan doen. Daar wou ik het bij laten, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Jetten. Dan geef ik nu het woord aan mevrouw Wesseling, namens D66.

Mevrouw Wesseling (D66): Dank, voorzitter. En allereerst ook nog mijn felicitaties aan de heer Goossen met zijn maidenspeech. Wij kunnen ook ter versterking van zijn motie om jongeren mee te laten praten over het jongerenparticipatieplan alleen maar ondersteunen. En daarnaast wil ook ik de heer Theuns heel erg bedanken voor zijn woorden in de beantwoording van de vragen. En dan wil ik zelf ook nog even kort ingaan op de moties van de PVV. Want het voorbeeld over het azc in de buurt van het natuurgebied in Beekdaalen, dat is natuurlijk wel waar we belanden indien we statushouders niet langer in een woning willen plaatsen. Dan zullen statushouders namelijk langere tijd moeten doorbrengen in de azc's. En voorzitter, het lijkt mij vanzelfsprekend dat we ons aan wetgeving houden. En dat we ons dus ook houden aan de momenteel geldende Spreidingswet. De haalbaarheid van het nieuwe hoofdlijnenakkoord in Den Haag zal zich nog moeten uitwijzen, maar om daar ook nog eens de oproep voorop te laten lopen om van gemeenten te vragen zich niet aan de wetgeving te houden gaat echt een aantal grenzen over. D66 zal altijd opkomen voor een gelijke behandeling van alle Nederlanders, en dus ook van statushouders. We betreuren het dan ook ten eerste dat de PVV, maar ook LOKAAL-LIMBURG, hen weg proberen te zetten als een soort tweederangs burgers. D66 heeft grote vraagtekens bij het doel dat de PVV middels deze moties wil bereiken. En laat het duidelijk zijn dat er bij D66 dan ook absoluut geen steun is voor deze moties.

De voorzitter: Dank u wel. Er is een vraag van de heer Peters.

De heer Peters (LOKAAL-LIMBURG): Ja voorzitter, luisteren is ook een ding hè. U heeft niet geluisterd. Ik heb strakjes heel duidelijk gezegd: we zetten niemand weg als tweederangsburgers. Dus ik accepteer dit absoluut niet. We hebben duidelijk aangegeven dat iedereen op een gelijke hoogte moet staan. En niet erover praten, en niet mij iets in de mond leggen wat niet gezegd is. Want dat accepteer ik niet. Dat vind ik namelijk zelfs een heel slechte zaak.

De voorzitter: Mevrouw Wesseling.

Mevrouw Wesseling (D66): U heeft aangegeven dat u de moties wil ondersteunen die de PVV heeft ingediend om statushouders niet langer een voorrangspositie te geven bij het verlenen van huizen. Door een aantal partijen is uitgelegd waarom bepaalde groepen voorrang krijgen op een huis. En de heer Theuns heeft daarnet ook nog heel mooi uitgelegd waarom het zo belangrijk is dat de mensen die op dit moment geen fatsoenlijke plek hebben om te wonen als eerste een positie krijgen. Om hen dat te ontnemen, dat analyseer ik als andere mensen een tweederangsplek toewijzen in deze samenleving.

De voorzitter: De heer Peters.

De heer Peters (LOKAAL-LIMBURG): Wat mijnheer Theuns ervan vindt is hem zijn verantwoording. Wat ik ervan vind is mijn verantwoordelijkheid. En ik sta dicht bij de burger en ik hoor wat er aan de hand is. En mijnheer Theuns waarschijnlijk... Ja, niet dat ik zeg dat u er niet bij staat. Maar ik geef even aan: u zult vanuit uw eigen positie een andere mening hebben dan ik die heb. Maar u mag ook van mij weten dat ik met de PVV heb besproken dat we de tweede regel die daarin staat anders moeten formuleren. Wij moeten de gemeenten – want ik kom vanuit een lokale partij – niet iets opdragen. En dat is eigenlijk mijn achterliggende gedachte. Dus stop nou met mij woorden in de mond te leggen, want daar ben ik niet van gediend.

De voorzitter: Mevrouw Wesseling, als er nog behoefte is.

Mevrouw Wesseling (D66): Ja tot slot, ik sta ook heel dicht bij de burgers. En ik ben het van harte eens met de woorden die de heer Theuns hieraan heeft gewijd.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Wesseling. Dan geef ik het woord aan mevrouw Smeets, namens de SP.

Mevrouw Smeets (SP): Dank, voorzitter. Ik wil toch heel graag even terugkomen op de inbreng van de PVV. Want ik vind het eigenlijk heel erg pijnlijk dat u durft te spreken over volkshuisvesting voor Limburgers. En ik zal de discussie van net niet overdoen, maar ik moet er toch echt iets over zeggen. Uw partij onder andere, liet 70.000 sociale huurwoningen vermarkten. Uw partij was en is onderdeel van dat probleem. En daarnaast gaat u niet zo over meer bestaanszekerheid voor onze Limburgers, maar voor meer pocket money voor de allerrijksten. Dat is niet zorgen voor onze samenleving of voor onze Limburgers. U wilt verdelen in plaats van vraagstukken oplossen. Niet statushouders maar huisjesmelkers zijn de tegenstanders van de woningzoekenden. En uw partij staat aan de verkeerde kant van de bevolking. Als het aan de SP ligt gaat de Spreidingswet nog niet ver genoeg. Want legt u mij eens uit dat de PVV, JA21 en LOKAAL-LIMBURG hier het accepteren dat rijke gemeenten in staat worden gesteld om te zeggen: wij nemen ons deel niet en stapelen vraagstukken op in wijken die het al zwaar hebben.

De voorzitter: Mijnheer Goossen.

De heer Goossen (BBB): Even een vraagje. Was het nou PVV of BBB wat u benoemde?

Mevrouw Smeets (SP): Ik zei: PVV.

De heer Goossen (BBB): Helder, dank u wel.

Mevrouw Smeets (SP): Maar ik kan er net zo goed BBB aan toevoegen.

De voorzitter: Ja, dit is vragen óm.

De heer Goossen (BBB): Dat is ongepast.

De voorzitter: Gaat u verder.

Mevrouw Smeets (SP): We zijn heel blij met de manier waarop het College en de gemeente dat nu al gezamenlijk oppakken, die huisvesting. Uitvoering geven aan de Spreidingswet is een kwestie van solidariteit en menswaardigheid. En als het aan u ligt, dan plaatst u vluchtelingen en statushouders niet richting woningen maar naar de straat. En dat is ook een heel groot maatschappelijk probleem. We zijn het daarom ook zeer oneens met de moties van de PVV. We steunen die van de BBB over jongerenparticipatie. En ik ben heel blij om te horen dat de Gouverneur mijn motie apprecieert.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Smeets. Dan geef ik het woord aan de heer Goossen, namens BBB. Geen behoefte aan? Mevrouw Hastenrath, aan u het woord.

Mevrouw Hastenrath (PVV): Dank u wel, voorzitter. Nou, er is denk ik in dit kader heel veel gezegd. Laat ik één ding deze zaal meegeven: het regeerakkoord zit eraan te komen, wie het nou wil of niet, maar het komt.

De voorzitter: Dank u wel. Dan geef ik het woord aan mevrouw Berghorst, namens de PvdA.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Voorzitter, dank u wel. Ik wil beginnen met een bedankje voor de toezegging over Marie Geys-Rappange. Ik kijk er echt naar uit, naar dat voorstel. En ik denk heel veel collega's hier in de zaal met mij. En dan wil ik ook dankzeggen aan Gedeputeerde Demollin voor haar toezeggingen op het gebied van diversiteit. Voor ons is het een belangrijk punt. En zeker als ik dan vandaag de discussie hoor in deze zaal over het toewijzen van woningen, dan denk ik: het is toch maar weer een punt wat tóch maar weer gemaakt moet worden. Want je zult naar deze vergadering luisteren en statushouder zijn. Je zult naar deze vergadering luisteren en statushouder zijn, en je afvragen: ben ik hier welkom? Doe ik ertoe in deze provincie? En een deel van deze Staten is daar klip en klaar over: het antwoord is nee. Ik neem daar afstand van. Iedere Limburger telt, en dat betekent dat iedereen die hier in Limburg is recht heeft op een woning, net zoveel als iedere andere Limburger. Daarom wil ik Gedeputeerde Theuns van harte bedanken voor zijn vurig pleidooi, zojuist. Complimenten. Met u aan de zijde van deze doelgroep en van alle groepen die een woning zoeken, komt het goed. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Berghorst. Dan geef ik het woord aan mevrouw Depondt, namens het CDA.

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): Voorzitter, allereerst dank aan de Gedeputeerde voor de toezegging voor de sonderende bespreking over regeldruk. Het is inderdaad een lastig thema, dat realiseren wij ons ook. Niemand heeft nog het ei van Columbus daarover uitgevonden. Ik hoop dat wij dat wel gaan doen, maar ik zie het somber in, maar oké. Dan heb ik vrij uitvoerig stilgestaan bij hoe wij nu invulling gaan geven aan responsieve overheid en daar ook een vraag over gesteld. En bij mijn weten heb ik daar niet echt een reactie op gehoord, van hoe gaan we dat nu wat concreter oppakken in relatie tot: wat willen we eigenlijk zijn als overheid, hoe willen wij zijn? Misschien dat de Gedeputeerde daar nog even op kan ingaan. Wij steunen de motie van de BBB over de jongerenparticipatie. Daar zullen wij voorstemmen. Ja voorzitter, en dan wil ik toch inderdaad iets zeggen over de moties van de PVV. Ik heb er eigenlijk in de interrupties al iets over gezegd. Dank aan het vurige pleidooi van de heer Theuns. Dat kunnen wij als CDA alleen maar onderschrijven. Maar ik wil hem toch ook wat principiële insteken. Bij die hele formatie landelijk is rechtstatelijkheid en binnen de kaders van de rechtsstaat opereren een wezenlijk thema geweest. En ik heb uw eigen voorman keer op keer op tv horen verklaren dat wat de PVV ook doet, ze zich altijd binnen die kaders zullen bewegen. Dus wat er verder ook in de uitwerking van zo'n regeerakkoord staat, ik ga ervan uit dat uw partij zich daaraan houdt. En daaraan houden betekent dat u zich aan de wet houdt. En er is een wet die iets zegt over asiel en statushouders. En ik ga er ook van uit dat de PVV ook in Provinciale Staten zich daaraan houdt. Dus ik ben eigenlijk wel uitermate verbaasd over uw moties, waarin u eigenlijk gewoon oproept om zich niet aan de wet te houden. En als die wet ooit een keer verandert dan kunnen we er allemaal inhoudelijk wat van vinden, dan is dat wat anders, dan zou u recht van spreken hebben. Ik wil dat toch graag de PVV meegeven als ze deze moties toch in stemming wil brengen. Mocht ze dat willen doen, zullen wij tegenstemmen.

De voorzitter: Dank u wel. Dan geef ik nu het woord aan de heer Bloi, namens de VVD.

De heer Huizing (BBB): Voorzitter, even een punt van orde als het kan.

De voorzitter: Ga uw gang.

De heer Huizing (BBB): Ik merk de hele ochtend al blijken van instemming of ontstemming bij een aantal punten middels geroffel. Dat stoort mij een beetje. Ik vind eigenlijk dat we daar geen gewoonte van moeten maken.

De voorzitter: Dank u wel. En ik denk dat het ook een punt is om daar in presidiumverband een keer... Ja, en ik wou nog wel iets zinnigs zeggen. Ik denk dat het goed is om in Presidiumverband dit even terug te laten komen. Dank u wel, mijnheer Huizing. De heer Bloi, aan u het woord.

De heer Bloi (VVD): Dank u wel, voorzitter. Dank u wel voor de beantwoording en de toezeggingen in de eerste termijn. Wat dat betreft heb ik geen vragen meer, dus ik ga gewoon namens de VVD de moties even doornemen. De motie 3085: een briljante motie, ik had hem zelf kunnen schrijven. Motie 3086: sympathieke motie, maar volgens mij doen wij dit al in het Beleidskader Leefbare Steden en Dorpen. Motie 3087: er staat dat er een asielwet is aangekondigd. Volgens mij was in 2016 ook een omgevingswet aangekondigd, en die is nu pas ingegaan. Dus zolang de wet de wet is, houden we ons aan de wet. Dus we steunen hem niet. En het zou bijna aan onbehoorlijk bestuur grenzen als we deze motie zouden uitvoeren, of überhaupt aannemen. En motie 3088: ja, daar heeft mevrouw Depondt volgens mij alles over gezegd. Dus, tot zover.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Bloi. Dan geef ik nu, als daar behoefte aan is, het woord aan de heer Schyns. Niet het geval? De heer Peters, aan u het woord, namens LOKAAL-LIMBURG.

De heer Peters (LOKAAL-LIMBURG): Dank u wel, voorzitter. Je zal maar ouder zijn van kinderen die thuis zitten en al jaren wachten op een woning – om even in te haken op de discussie die eigenlijk vandaag niet de hoofdlijn zou moeten zijn. Dan zit je toch ook met kromme tenen naar deze vergadering te luisteren. En dat wil ik even gezegd hebben. We hebben iedereen natuurlijk onze eigen visie op het verhaal, maar ik blijf bij wat ik gezegd heb. En als ik zo de zaal in kijk, dan zit er een meerderheid die achter het bestuursakkoord staat wat in Den Haag mogelijk wordt aangenomen. En het klappen en het juichen komt ook meestal van de linkerkant. En eigenlijk wordt deze discussie een beetje verward met het stuk wat er eigenlijk is. En laat ik het nu zo zeggen over het stuk – en dat hebt u ook aan mijn pleidooi gehoord, behalve het feit toen ik over de motie begon, want toen was het in één keer anders – daar juichen wij in ieder geval het stuk toe. En geven wij een compliment aan het College voor wat ze van plan zijn te doen. En we zullen dat natuurlijk kritisch volgen. En we zullen daar ook gewoon onze eigen inbreng in hebben. Maar dat wij door een motie op een gegeven moment emoties losmaken, ik begrijp het wel. En ik kan er ook goed mee omgaan, bij wijze van spreken. Maar ik wil iets anders nog even aan de orde stellen. Het verbaast mij dat als je een rondje maakt door Limburg en je vraagt aan iemand: 'Ken je iemand uit het Provinciale bestuur?', dan komt Roemer al eens af en toe in beeld, en dan kom je af en toe... Maar dat groeit, moet ik zeggen. Ik kan u zeggen, ik heb twee enquêtes, één van drie maanden geleden en één van de vorige week, en u zit in stijgende lijn. En dan ga je vragen naar die andere Deputés. En dan komen de mensen al gelijk aan met drie keer Koopmans, en dan niks meer. En dat geldt ook voor onze Statenleden. Op het moment dat wij ons zo profileren met alleen maar naar die interruptiemicrofoon te kruipen en mensen proberen hun pleidooi onmogelijk te maken, dan maken wij ons als Statenleden niet geliefd, dat kan ik u wel vertellen. Dus het zou mooier zijn, en dan ga ik naar de oproep toe van de fractievoorzitter van de BBB in het begin van hun periode, toen ze zeiden: de Provincie doen wij samen, met 47 mensen. En daar sta ik nog steeds achter. En daar ben ik ook nog steeds voor. Ik ben niet degene die op een gegeven moment probeert alles onderuit te halen, maar wel degene die probeert met anderen mee te denken. En misschien is het goed dat we eens een keer met elkaar praten, ook als je een motie hebt. Laat die nou niet liggen tot vijf voor twaalf, maar laten we doen wat ik deze week een paar keer heb kunnen doen: met mensen die een motie indienen praten over, waar gaat dit nu eigenlijk over. Hoe diep zit u er nu in? En dan kun je tegen die mensen zeggen: had je niet dat toe moeten voegen, of dat er vanaf moeten halen? En laten we ons als Statenleden meer profileren. Want er is niets zo belangrijk dan dat je ook bekend bent als Statenlid. Want onbekend maakt onbemind. En dat bedoelde ik daarstraks te zeggen: creëer vertrouwen naar die burgers in Limburg, zodat we ook aangesproken worden op ons beleid.

En dat het niet alleen loopt via de pers, maar ook via onszelf. Wij zijn verantwoordelijk voor wat er in dit huis gebeurt. Wij zijn uiteindelijk het slot van alle besluiten. En dat wil ik even gezegd hebben, en opgeroepen hebben. Daar hoeft u geen antwoord op te geven, maar ik wil wel even zeggen: wij zijn met zijn 47-en en daar ga ik voor. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Peters. Daarmee zijn we aan het eind van de tweede termijn van uw Staten. Dan geef ik het woord aan Gedeputeerde Demollin.

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: Dank je wel, voorzitter. Ik heb in de tweede termijn nog een aantal vragen gehoord, en ik realiseer me dat ik op één punt van mevrouw Wesseling van D66 niet ben ingegaan. Daar wil ik wel nog eventjes op ingaan, en dat zal ik als eerste doen. Voorzitter, mevrouw Wesseling heeft een oproep gedaan om ook jonge Statenleden mee te nemen in het hele verhaal. En ik zou daar nog aan willen toevoegen dat ik ook een beroep ga doen op mijn collega Theuns, een jong GS-lid, net 30 jaar geworden, woont in Beek. Gaat nooit uit Beek weg. Dus ook hij doet echt een claim op het recht om te blijven waar hij vandaan komt en waar hij nu woont. Dus ik denk dat hij prima past bij de hele intentie die mijnheer Goossen in de motie heeft gelegd. Dus ik wil dat meenemen, maar ik was vergeten om het toe te zeggen. Dus dat gaan we doen. Het CDA, mevrouw Depondt heeft een vraag gesteld over de responsieve overheid. Maar heeft ook nog een vraag gesteld, ik zou ook nog terugkomen op het hele verhaal van de publiek-private situatie en de rol die de Provincie heeft. Ik heb overleg gehad met mijn collega Satijn. En **wat er gaat gebeuren is dat wij voor het einde van het jaar een conferentie organiseren, waarbij wij de relevante input vanuit de wetenschap, vanuit de praktijk, vanuit mensen die betrokken zijn meenemen.** Bijvoorbeeld, er kunnen directeuren uitgenodigd worden die bij rechtspersonen aan de leiding staan waarbij de Provincie aandeelhouder is. En daarmee zullen wij zorgen dat er een directe dialoog kan plaatsvinden met PS, zodat dat meer input geeft, ook voor datgene wat straks in SIS 4.0 zal worden neergelegd. En als laatste voorzitter, de responsieve overheid. Ja, het klinkt gevleugeld, dat realiseer ik me. Responsieve overheid, wat is dat dan, wat wil je dan? En ik kan me niet voorstellen dat Colleges voor ons College niet met hetzelfde gedachtegoed bezig zijn geweest. De hele terminologie 'responsieve overheid' is afkomstig van de hele afhandeling van het toeslagenschandaal en de afhandeling van de aardbevingsschade in Groningen. Waarbij eigenlijk ook door de parlementaire enquêtecommissies is gebleken dat de overheid vaak uitgaat van een bepaald mensbeeld. Dat mensen dat wel allemaal snappen. En ik weet dat de Wetenschappelijke Raad voor het Regeringsbeleid een keer een studie heeft gedaan. Die zegt: weten is nog geen doen. Het is niet altijd zo dat mensen alles maar feilloos snappen wat in wetten en regels staat, en begrijpen en toepassen. Terwijl de overheid dan uitgaat van: ja, het is toch duidelijk. Dus wat wij als responsieve overheid, en zeker in de pilots, proberen na te gaan en te onderzoeken, is hoe je als overheid als bondgenoot voor de samenleving kunt optreden, waarbij die menselijke maat cruciaal is. En hoe je ook samen met burgers aan oplossingen kunt werken. En wij snappen dat wij daar niet alleen maar beleidsmatige input nodig hebben, maar dat we zeker ook inzichten uit de gedragskundige praktijk nodig hebben. Maar zeker die focus op meer menselijke maat. Tegelijkertijd zitten we als publiekrechtelijk rechtsorgaan met ons wettelijk kader. Dus op deze manier willen wij vorm en inhoud gaan geven aan de pilots van responsieve overheid. Dat waren mijn antwoorden, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel. Daarmee zijn we aan het einde gekomen van de beraadslaging. En gaan we zo dadelijk over tot stemmingen. Allereerst over het gewijzigde Statenvoorstel, en daarna over de vier moties. Mevrouw Hastenrath.

Mevrouw Hastenrath (PVV): Mag ik een schorsing van vijf minuten aanvragen, om de moties te bespreken?

De voorzitter: Uiteraard. De vergadering voor een minuut of vijf geschorst.

[SCHORSING]

De voorzitter: Ik heropen de vergadering. Aan de orde zijn de stemmingen. Dus ik verzoek iedereen zijn of haar plaats in te nemen. Als mevrouw Waajen ook heel snel weer terug is, dan zijn we met 44. We gaan nu stemmen. Als eerste breng ik in stemming: G-24-008 Gewijzigd Statenvoorstel Beleidskader Provincie Midden in de Samenleving, brief GS van 16-4-2024. Ik kijk even. Geen stemverklaringen. Dan is de stemming nu geopend. Stemming gesloten. Het voorstel is aangenomen, met 38 voor en 6 tegen. Komen wij bij de moties. Als eerste brengen we in stemming: de 2de Gewijzigde Motie 3085 Smeets c.s. inzake Provincie Limburg midden in Den Haag. De stemming is geopend. Stemming gesloten. Motie is aangenomen, met 38 voor en 6 tegen. Breng ik in stemming: de 2de Gewijzigde Motie 3086 Goossen c.s. inzake 't Rêch om in Limburg te kinne blieve. De stemming is geopend. Stemming is gesloten. De motie is aangenomen, met 37 voor en 7 tegen. Breng ik in stemming: Motie 3087 Hastenrath inzake Geen uitvoering Spreidingswet. Mevrouw Hastenrath.

Mevrouw Hastenrath (PVV): Ja, ik wilde even zeggen dat we beide moties in stemming brengen, en met de achterliggende gedachte dat wij oproepen geen proactieve houding aan te nemen. En dat het niet gaat om de wet niet uit te voeren. Dus met die achterliggende gedachte.

De voorzitter: Dank u wel. Motie 3087, de stemming is geopend. De stemming is gesloten. De motie is verworpen, met 8 voor en 36 tegen. Komen we bij de laatste, de Gewijzigde Motie 3088 Hastenrath c.s. inzake Geen voorrang voor statushouders bij sociale huurwoningen. De stemming is geopend. Stemming is gesloten. De motie is verworpen, met 10 voor en 34 tegen. Daarmee zijn we aan het einde van de beraadslaging van dit agendapunt. Ik schors de vergadering tot 13.00 uur, voor de lunchpauze. Vergadering geschorst tot 13.00 uur.

[SCHORSING]

7.2 G-24-014 GEWIJZIGD Statenvoorstel beleidskader 'Perspectief voor het Landelijk Gebied', brief GS van 14-5-2024 (GS DOC-00649159)

De voorzitter: Dames en heren, mag ik u vragen uw plaatsen in te nemen? Ik heropen de vergadering. Aan de orde is G-24, gewijzigd Statenvoorstel beleidskader 'Perspectief voor het Landelijk Gebied' en de brief van GS van 14 mei jongstleden. Conform het spreektijdenoverzicht geef ik als eerste graag het woord aan de heer Driessen namens Forum voor Democratie.

De heer Driessen (Forum voor Democratie): Dank u wel, voorzitter. Ik heb hem voor de zekerheid maar op vijf minuten laten staan. Ja, 'Perspectief voor het Landelijk Gebied'. Ik wil dit Statenvoorstel opsplitsen in een drietal onderwerpen, te beginnen met waterveiligheid/wateroverlast. Het regent nu ook weer aardig. We hebben de laatste jaren in Limburg duidelijk weer gezien dat we een provincie zijn die te kampen heeft met water: regenwater uit het hoger gelegen gebied naast ons, dat vervolgens wordt afgevoerd door onze rivieren en beken en uiteindelijk ook door een Maas, die nog weleens buiten haar oevers wil treden. Niet zolang geleden, toen dit College aantrad, zijn er bilaterale gesprekken gevoerd over dit perspectief op wateroverlast. Ik wil u, zonder daarbij namen te noemen, even meenemen naar die visie op die wateroverlast. In Limburg hebben wij al sinds jaar en dag te maken met water, zowel hemelwater als afvoerwater. Ons perspectief daarop is eigenlijk vrij eenvoudig, wat men als oude wijsheid zou kunnen zien, dat men moet leren leven met het water. We kunnen die dijken eindelijk blijven verhogen, maar we hebben in eerdere jaren ook heel goed gezien dat het belangrijk is dat we ruimte geven aan die beken en rivieren, met bijvoorbeeld uiterwaarden. We zien dat dat besef steeds verder wegzakt met het ontwikkelen van mooie, nieuwe, riante woningen vlak naast de Maas, op ongeveer 1 meter hoogte van de normale stand. Mensen gaan steeds dichter op beken en rivieren land ontwikkelen. Wij denken dat er ook een heel groot deel ligt aan die bewustwording. Waar bouwen we wel en waar bouwen we niet? In Roermond hebben we bijvoorbeeld een heel mooi stukje, waar gebruik wordt gemaakt in recreatief opzicht van het water bij de

plassen. Die plassen zijn ooit een keer verkocht voor ... De grond rondom die plassen is ooit een keer verkocht voor niet heel gek veel geld, want het is overstromingsgebied. Dat is namelijk een stukje waarbij het risico bestaat, als we te veel water hebben, dat dat stukje onder water komt te staan. Vervolgens lijkt het besef niet heel goed ingedaald, zowel bij ondernemers als bij bewoners, dat dat gebied daadwerkelijk daarvoor bedoeld is. Mocht er dan schade zijn, dan staat iedereen wel aan de lat. We willen dus vooral hameren bij het stukje wateroverlast op: focus niet te veel op het bouwen van dijken, want dat kunnen we blijven doen en daar zal altijd een risicofactor aan blijven hangen. Die kunnen we zo laag mogelijk proberen te krijgen, maar uiteindelijk is een stuk bewustwording veel verstandiger. Punt 2, verbetering van de grondkwaliteit en de waterkwaliteit. Dat stukje gaat ons wel aan het hart. We zien in Limburg namelijk dat onze rivier bijvoorbeeld, maar ook het grondwater, wel een dusdanige verbetering kan gebruiken. Dat ligt aan een aantal zaken. We zien al het stukje landbouw terugkomen, maar we willen ook zeker meenemen dat de industrie daar ook een flinke bijdrage aan heeft en dan voornamelijk in het Maaswater. Ons advies zou dan ook zijn: kijk niet alleen maar naar de landbouw, wat de landbouw doet. Dat is op verschillende plekken het geval. In Limburg hebben we ook duidelijk te maken met vervuiling door voornamelijk één van onze industrieterreinen. Als laatste de boer op dat platteland. Daar moet mij wel even iets van het hart. Wij zijn ... Al een paar jaar maken we ons hard voor de boerenstand. Wij zijn dan ook redelijk verheugd dat er een partij, die opkomt voor de boeren, zit in het College, maar wat we erg lastig vinden is dat we in het stuk vooral zien dat we die boer moeten gaan helpen door middel van subsidies en andere financiële injecties. We zien het in een paar moties terug. Dat is wat ons betreft echt totaal niet de bedoeling. Het is namelijk de bedoeling dat die boer als ondernemer wordt gezien en een ondernemer heeft niets liever dan dat je hem met rust laat, dat de regels en de regeldruk beperkt worden. Die staat echt niet te springen om allerlei subsidies en giften.

De voorzitter: Mevrouw Van der Pol.

Mevrouw Van der Pol (BBB): Mijnheer Driessen, aan de ene kant, wij zitten inderdaad als boeren niet te springen om subsidies. Maar op het moment dat wij diensten verlenen, landschappelijke diensten, vindt u dan ook dat we daarvoor betaald moeten worden als ondernemers?

De voorzitter: De heer Driessen.

De heer Driessen (Forum voor Democratie): Absoluut. Het verlenen van diensten is gewoon iets wat vergoed zou kunnen worden en dat zijn geen subsidies.

De voorzitter: Gaat u verder.

De heer Driessen (Forum voor Democratie): Juist. De boer zien als ondernemer en de ondernemer dus ondernemer laten. Daarmee wil ik even een stukje verder naar bijvoorbeeld het initiatief voor de wijnbouw in Limburg. We zien dat steeds meer: de wijnbouw is een ontwikkelende sector in onze provincie. Ik zie de heer Kuntzelaers het hartgrondig met mij eens zijn. Nu al! Wat namelijk echt zou helpen voor zo'n ondernemer – dan wil ik het College graag een tip aan de hand doen – is misschien ook het verminderen van regels, zoals ik net zei, maar wellicht voor Limburg interessant: ga nou eens kijken naar een regiogebied, een regiostempel. Ga die mensen geen zak met geld brengen, maar geef die mensen een label waaronder ze hun product kunnen aanprijzen, zoals dat recentelijk ook is gebeurd met de Limburgse vlaai. Geef die mensen zoals anderen wijngebieden hebben ... Ga organiseren dat we daar met zijn allen een product kunnen maken waar we trots op kunnen zijn en wat voor in het buitenland, in de rest van Europa, herkenbaar wordt. Dat is misschien nu nog niet zo heel relevant, maar vooruitdenken is altijd vrij belangrijk. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Driessen. Dan geef ik het woord aan mevrouw Mertens namens GroenLinks.

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, beste mensen in de zaal, de staat van de natuur gaat erop achteruit. Daar hebben we deze week heel wat berichten over kunnen lezen. Als het aan GroenLinks ligt, dan laten we die natuur niet stikken, want elke investering die we nu in de natuur doen, kost ons in de toekomst veel minder geld en veel minder menskracht. Elke kans die we nu laten liggen om maatregelen te nemen zorgt voor nog meer druk op de gezondheid van onze ecosystemen en zorgt voor nog meer onvoorspelbaarheid voor alle mensen die dagelijks in het veld staan, of dat nu mensen zijn die zich bezighouden met de bescherming van de natuur of met hun agrarische onderneming. Voorzitter, het voorliggende kader moet ons duidelijkheid geven over hoe we ons als Provincie Limburg deze Statenperiode zullen inzetten om natuur, landschap en bodem te beschermen, hoe we gaan werken als waterkwaliteit en hoe de landbouw als drager van de traditie hierin een rol krijgt. Maar die helderheid, die geeft het kader bij lange na niet. Het zal u daarom ook niet verbazen dat wij zes moties in totaal op dit kader hebben ingediend. In alle eerlijkheid, u mag het best weten: ik voelde daarna, na het schrijven van die zes moties, nog altijd niet een gevoel van voldaanheid. Ik had er gerust nog wat meer willen schrijven. Maar goed, zes is de max op een kader misschien wel. Voorzitter, de meest prangende vraag die ik vandaag heb of die wij als GroenLinks vandaag hebben: wat gaan wij nu precies doen en wanneer weten wij wat wij gaan doen? Zoals het er nu voor staat zullen veel beleidsdoelen uit dit beleidskader vallen of staan bij het al dan niet vrijkomen van rijksmiddelen. Ook omdat er zo goed als geen eigen middelen worden vrijgemaakt om onze doelstellingen te behalen. Terwijl bescherming van de natuur ook een provinciale taak is. GroenLinks is ook blij... Nee, sorry, 'blij', 'is wel blij', ik moet het zo zeggen. GroenLinks is wel blij met een punt. Dat is dat er in het kader helder staat dat wij de doelstelling om het Natura 2000-netwerk af te maken omhelzen, of dat we die willen afmaken. Ook al is dat een moeilijke opgave. Dat realiseren wij ons ook. Zeker gezien de korte tijd die ons nog rest om die doelstelling te realiseren. Maar niet alleen maar natuur in de natuurgebieden is belangrijk. Nee, ook snippernatuur. Daar moeten we zeker niet op gaan bezuinigen. We moeten onze landschapselementen koesteren voor hun schoonheid en voor de belangrijke functie die zij hebben bij de bescherming van dieren, die er hun schuilplaatsen weten te vinden. We lezen in het Statenvoorstel dat we via de SpUk 'Propositie Heuvelland' verwachten dat we in het Heuvelland circa 8 hectare groenblauwe dooradering in de vorm van landschapselementen kunnen realiseren en dat die middelen hiervoor beschikbaar zijn. Voorzitter, wij willen graag weten wat de voortgang hiervan is. We willen een toezegging van het College dat zij ons hiervan op de hoogte houden. Om onze instandhoudingsdoelstellingen van Natura 2000-gebieden te kunnen realiseren, moeten we niet alleen maar schadelijke activiteiten binnen die gebieden verbieden, maar ook onder andere in de overgangsgebieden eromheen. Maar welke doelen stel je dan in die overgangsgebieden? Wat GroenLinks betreft komen er voor die gebieden rond die Natura 2000 richtinggevende doelen, waarbij we water en bodem sturend laten zijn. Een integrale aanpak werkt wat ons betreft beter dan op bedrijfsniveau. In die gebieden rond Natura 2000 is de extensivering van agrarische ondernemingen en natuurinclusief te werk gaan wat GroenLinks betreft de weg die we moeten bewandelen. Daarom vragen we het College door middel van onze motie 'Aan de slag gaan in de overgangsgebieden' om in het grond- en vastgoedbeleid, dat ook binnenkort op de agenda staat van Provinciale Staten, instrumenten op te nemen die extensivering en natuurinclusief ondernemen, agrarisch ondernemen, in de overgangsgebieden faciliteren. We vragen daarbij aandacht voor zowel nieuwe als bestaande natuurinclusieve agrarische ondernemingen. GroenLinks maakt zich ook zorgen over de kwaliteit van ons grond- en oppervlaktewater. Voor de bescherming van de waterkwaliteit moeten we uitspoeling tegengaan en grifvrije zones rond waterwingebieden inrichten. In het Statenvoorstel staat dat er allerlei proeven in dat kader worden gedaan, maar wanneer gaan we die breed uitrollen en hoe kijkt het College hiertegen aan? We moeten en kunnen de kwaliteit van ons water verbeteren als we inzetten op extensieve landbouw. Een manier om dit te realiseren is door in te zetten op het behoud van graslanden. Met onze motie 'Grond voor graasdierhouderij' vragen we om bij het vrijkomen van financiële middelen naar het voorbeeld van onze collega's in Noord-Brabant een beleidsregel 'Grond voor graasdierhouderij' in te richten. Die beleidsregel borgt namelijk dat percelen rond Natura 2000-gebieden, natuurplekjes en beekdalen, blijvend beheerd worden voor grasland en zo blijvend beschikbaar zijn voor graasdierhouderij. Dit beleidskader zet ook ambities neer voor de bescherming van grondwater, maar die zijn zoals zoveel ambities in dit kader niet

concreet. Zoals zovelen maken wij ons zorgen over de invloed van gewasbeschermingsmiddelen op de gezondheid van het grondwater, de funeste gevolgen ervan voor biodiversiteit en de gezondheid van ons, de mens. We willen daarom het College verzoeken om bij de herziening van de Omgevingsverordening voorschriften op te nemen die het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in de grondwaterbeschermingsgebieden verbieden. In het verlengde daarvan ligt onze motie 'Onderzoek en monitoring rondgebruik uitgekochte veehouders'. Ik ga hem heel even inkorten, want ik zie dat mijn tijd een beetje begint te dringen. Wij vragen het College om te onderzoeken welke sturingsmogelijkheden er zijn op ongewenst grondgebruik en ontwikkelingen die op dat vlak plaatsvinden te monitoren en hierover ook te rapporteren aan Provinciale Staten. En voorzitter, last but not least: onze fractie heeft heel veel zorgen over de toekomst van de uitvoering van het LPLG, een programma waaraan de afgelopen jaren keihard is gewerkt door heel veel verschillende partijen, maar door de ontwikkelingen in Den Haag en met name het wegvallen van de middelen uit het Transitiefonds is de kans aanwezig dat die samenwerking, die gestart is in het kader van het opstellen en het uitvoeren van de LPLG stilvalt. Voorzitter, dat kan wat GroenLinks betreft niet het geval zijn. Wij verzoeken het College dan ook om ervoor te zorgen dat die samenwerking niet stilvalt en door te gaan met het realiseren van de doelen die opgenomen staan in het LPLG.

De voorzitter: Wilt u afronden?

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Ja? Zal ik nu gaan afronden. Maar dan heb ik niet al mijn moties toegelicht.

De voorzitter: U kunt dadelijk in ieder geval de dictums sowieso voorlezen. Er is altijd nog een tweede termijn.

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Ja.

De voorzitter: De heer Franssen.

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik hoorde uw boeiende betoog. Ik hoorde u ook verwoorden dat u een voorstel doet om in de grondwaterbeschermingsgebieden de agrariërs te verplichten om zo weinig mogelijk middelen toe te passen. In die bewoording schrijft u ook of verwoordt u dat u het betreurt dat er eigenlijk minder middelen ter beschikking zijn. Nu wil ik u een casus voorstellen of voorleggen: in bepaalde gebieden zijn er heel veel agrariërs die in zulke gebieden hun brood verdienen. Op welke manier wilt u dan hetgeen u voorstelt compenseren naar de ondernemers toe?

De voorzitter: Mevrouw Mertens.

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Ja, voorzitter, dat is inderdaad een goede vraag. Wij realiseren ons ook dat de agrariërs die in die gebieden werken graag perspectief willen. In die zin zou het inderdaad misschien een voorstel zijn om de motie op dat punt nog aan te passen. Dat wil ik daarin gerust meenemen.

De voorzitter: De heer Franssen.

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Nou, ik ben blij dat ik u misschien een aanvulling heb kunnen geven. We willen natuurlijk dat eenieder bestaanszekerheid heeft. Hè? We hebben ook hier een coalitieakkoord, 'Elke Limburger telt!'. Vandaar dat ik eigenlijk u erop wil wijzen dat zeker... U weet – we hebben ongeveer zeventien waterwingebieden in Limburg – dat redelijk veel ondernemers natuurlijk in die gebieden hun brood verdienen. Ik snap uw oproep, maar ik hoop ook dat u de zekerheid stelt dat die ondernemers ondernemer kunnen blijven.

De voorzitter: Mevrouw Mertens.

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Nou, voorzitter, volgens mij hoorde ik geen vraag.

De voorzitter: Het was meer nog een extra ondersteuning waarom de heer Franssen vindt dat hij een goed voorstel gedaan heeft.

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Ja. Ja.

De voorzitter: Gaat u de dictums van de moties nog eventjes ...

Mevrouw Mertens (GroenLinks): De dictums van de moties heb ik op mijn plek laten liggen, dus die moet ik heel even... Zal ik dan... Die zal ik dan... Het College keurt ze allemaal goed, omarmt ze allemaal. Nee? Even kijken. Motie... Ik begin, dat is misschien het handigste, met motie 3089. 'Verzoeken het College richtinggevende doelen te bepalen voor Natura 2000-overgangsgebieden en hierover uiterlijk in Q4 te rapporteren aan Provinciale Staten / Daarbij bodem en water sturend te laten zijn / In het grond- en vastgoedbeleid dat voor de zomer nog wordt voorgelegd aan Provinciale Staten instrumenten op te nemen die extensivering van de agrarische ondernemingen en natuurinclusief agrarisch ondernemen, zowel van bestaande als nieuwe ondernemingen, in de overgangsgebieden faciliteren.' Motie 3090. Ja? Of ik wacht nog heel even. Ja, ik hoorde...

De voorzitter: Ja, ja, ja, ja, ja, ja. U zag het eerder dan ik. De heer Nijskens.

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Ja, ik hoorde het gebeuren.

De heer Nijskens (VVD): Ja, voorzitter, die motie over die overgangsgebieden, hoe definieert u die overgangsgebieden en denkt u dat de vrijwillige opgave, de NNN-opgave, boven op de Natura 2000; is dat in uw ogen voldoende of onvoldoende? Ziet u vooral die 30% habitat in Vogelrichtlijngebieden als ambitie op die plekken landen? Of wilt u in plaats van stapelen alles ook nog naast elkaar uitspreiden?

De voorzitter: Mevrouw Mertens.

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Ja. Met het gevaar dat we in een hele technische discussie verzanden: kijk, waar het er mij om gaat is dat wij in de gebieden die rond de Natura 2000-gebieden liggen ... We zeggen zelf ... In het kader staat; wij zeggen: die Natura 2000-gebieden zijn voor ons belangrijk, daar gaan we mee aan de slag. Daarvoor hebben we een instandhoudingsdoelstelling en die moeten we overeind houden. Maar dat kunnen we niet alleen maar realiseren door die gebieden enerzijds in te richten en te beheren. Dat moeten we ook doen door rond die gebieden ... Dat zijn de gebieden die ik bedoel met 'overgangsgebieden', dus de gebieden die rond de Natura 2000-gebieden liggen. Hoe die dan precies heten, dat moet u mij, echt waar, tegoe houden.

De voorzitter: De heer Nijskens.

De heer Nijskens (VVD): Dat snap ik, dat die eromheen zitten. Maar het ging mij om de definiëring. Gaat u uit van 1 kilometer, 500 meter, 50 meter? Dat kan nogal een verschil in impact hebben.

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Ja. Dat snap ik.

De voorzitter: Mevrouw Mertens.

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Ja, ik zit ook heel even praktisch te denken: het lijkt me eigenlijk dan wel in de uitvoering daarvan... Ja, met het gevaar dat ik nu weer iets ga zeggen ... Nee, ik zit te denken:

misschien is het dan ook goed om zoiets in de POVI vast te leggen, maar dat is dan weer meer een praktische uitwerking hiervan, wat we dan daarmee precies bedoelen. Maar dan heeft u nog geen antwoord op uw vraag.

De voorzitter: Mijnheer Nijskens.

De heer Nijskens (VVD): Ja, met de microfoon, voorzitter. Ja, dus u heeft geen definitieve definitie. Dus u vraagt eigenlijk aan het College: definieer ook de overgangsgebieden die ik in mijn motie noem. Het maakt natuurlijk nogal een wezenlijk verschil. Je zou kunnen kijken naar die impact van die overgangsgebieden op het gebied. Dat kan voor de ene habitat veel kleiner zijn dan voor de andere. Maar u heeft er in ieder geval geen gerichte definitie van.

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Nee. Sorry, voorzitter. Nee, klopt. Dat zou dan eigenlijk inderdaad nog een puntje moeten zijn wat daar nog aan toegevoegd zou moeten worden, dat inderdaad in die POVI vastgelegd wordt wat we dan daar ook mee bedoelen. Ik denk dat dat eerlijk gezegd ook voor de helderheid, voor iedereen die daarmee aan de slag moet, wel belangrijk is om te weten.

De voorzitter: Tot slot.

De heer Nijskens (VVD): Ik had in de eerste vraag nog aanvullende vragen gesteld, maar daar kom ik later nog op terug.

De voorzitter: De heer Blijlevens.

De heer Blijlevens (JA21): Dank u, voorzitter. Ik schrok even, dat u stopte bij zes moties. We hebben het stuk nou drie keer behandeld. Helpt u me even? Waarom hebben we dan nou nog zoveel moties?

De voorzitter: Mevrouw Mertens.

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Ja, omdat het stuk vooral veel ambities bevat, die niet concreet uitgewerkt zijn. Dat heb ik bij de bespreking in de commissievergadering ook telkens herhaald.

De voorzitter: Mijnheer Blijlevens.

De heer Blijlevens (JA21): Geen amendementen? Sorry, voorzitter. Geen amendementen om dat te veranderen? Ik wil daarmee alleen maar zeggen: ik snap niet goed, als we zoveel behandelingen al gehad hebben, waarom we vandaag dan zoveel moties weer gaan maken en doen. Dat is puur inhoudelijk. Zo zit ik in elkaar. Ik snap dat niet. Dat geldt niet alleen voor u overigens, hè?

De voorzitter: Mevrouw Mertens.

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Ja, dat is dan een politieke insteek van uw kant. Kijk, als wij een kader inhoudelijk gaan bespreken, wij hebben bepaalde ideeën over dat kader en we zien die ideeën daar niet in terug, dan vinden wij het belangrijk om dat ook in de Statenvergadering naar voren te brengen, om te laten zien waar wij wel voor staan als GroenLinks, om op die manier dat ook in stemming te brengen, om op die manier ook gewoon de mogelijkheid te krijgen om dat kader, in dit geval omdat het kader ook niet specifiek is, verder te kunnen specificeren, zodat we ook gewoon weten waar we aan toe zijn de komende periode.

De voorzitter: Tot slot de heer Blijlevens.

De heer Blijlevens (JA21): Dat snap ik helemaal, maar dat had niet eerder gekund? In de commissievergadering? In het sonderende stuk?

De voorzitter: Mevrouw Mertens.

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Nee, voorzitter. Ik kan in de commissievergadering geen moties en amendementen indienen. Dus dan kan dat niet, nee. Klopt.

De voorzitter: Dank u wel. Gaat u verder met het voorlezen van dictums.

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Ja. Ik weet niet... Ik was bij 3090 gebleven, toch? Ja. Motie 3090. 'Bij de herziening van de Omgevingsverordening voorschriften op te nemen voor de grondwaterbeschermingsgebieden door middel van een verbod op het gebruik van gewasbeschermingsmiddelen in deze gebieden.' Motie 3091. 'Verzoeken het College om bij het vrijkomen van de daartoe benodigde financiële middelen naar het voorbeeld van de Provincie Noord-Brabant een beleidsregel 'Grond voor graasdierhouderij' in te richten.' Motie 3092. Ja, dat was nog het stukje waar ik nog niet aan toe was gekomen. Dat is onze oproep of het verzoek aan het College om samen met andere Provincies in IPO-verband op te trekken richting het Rijk met het verzoek om snel duidelijkheid te krijgen over de uitvoering van het LPLG / Richting Provinciale Staten uiterlijk in Q3 2024 met duidelijkheid te komen ten aanzien van de maatregelen in het kader van het LPLG / Zich tot het uiterste in te zetten voor het vrijmaken van rijksgeld voor het uitvoeren van de maatregelen in het kader van het LPLG / Met een voorstel richting Provinciale Staten te komen voor de inzet van intensiveringsmiddelen voor de uitvoering van de maatregelen uit het LPLG.' Motie 3093. 'Verzoeken het College om te onderzoeken welke sturingsmogelijkheden er zijn op ongewenst grondgebruik, dat verhoogd gebruik van gewasbeschermingsmiddelen en meer wateronttrekkingen met zich brengt en nu al te monitoren welke ontwikkelingen er plaatsvinden en daarover uiterlijk in Q4 2024 te rapporteren aan Provinciale Staten.' Tot slot 3094. 'De samenwerking die gestart is in het kader van het opstellen en uitvoeren van het LPLG sowieso door te zetten, onafhankelijk van hetgeen het Rijk hierover besluit en door te gaan met het realiseren van de doelen die zijn opgenomen in het LPLG.'

De voorzitter: De heer Nijskens.

De heer Nijskens (VVD): Ja, voorzitter, even terugkomend op de vorige motie. U heeft het daar over ongewenst gebruik, grondgebruik. Wie bepaalt wat ongewenst is op het moment dat grondgebruik zowel in het bestemmingsplan, wettelijk of in welke regelgeving dan ook is toegestaan?

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Ja.

De voorzitter: Mevrouw Mertens.

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Ja, dank u wel, voorzitter. Dat is inderdaad ook precies wat wij beogen. Door enerzijds te zeggen van 'ja, we hebben nu grondgebruik...' We hebben bedrijven die uitgekocht worden. Dan komen er gronden vrij. De kans bestaat dat die gronden gebruikt gaan worden voor teelten die veel intensiever zijn qua watergebruik en qua gebruik van gewasbeschermingsmiddelen, dat ze daardoor een veel negatiever effect hebben op de bodem en op het water. Het gaat ons daar met name om, dat we dat monitoren, in kaart brengen en dat we daar beleid voor ontwikkelen, om dat ongewenste grondgebruik tegen te gaan.

De voorzitter: Mijnheer Nijskens.

De heer Nijskens (VVD): Ja, dus u definieert ongewenst eigenlijk op uw eigen wijze en u verwacht dat dan de Provincie daar beleid op gaat maken. Hoe kun je nou iets wat wettelijk is toegestaan als ongewenst betitelen op voorhand?

De voorzitter: Mevrouw Mertens.

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Ja, voorzitter, volgens mij kunnen we ook in de POVI bepalen ... Sorry, niet de POVI. Ja, in de POVI kunnen we gebieden aanwijzen, maar we kunnen in de Omgevingsverordening regels opnemen die hierin voorzien. Dat is dan ook meteen waar we dan natuurlijk uiteindelijk op willen gaan sturen, ja.

De voorzitter: Tot slot.

De heer Nijskens (VVD): Ja, het is jammer. Ik krijg geen antwoord. Het is uw wens om bepaalde dingen te laten realiseren. U noemt dat ongewenst. Dat is wel heel bijzonder.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Van der Pol.

Mevrouw Van der Pol (BBB): U schetst nou een ontwikkeling, het verdwijnen van grasland, waardoor er nou akkerbouw komt. Ziet u dit niet als een product van uw eigen beleid, het uitkopen van de veehouderij? Nou stelt u dus: 'Ja, maar die akkerbouw willen we ook niet, tenminste, bepaalde teelten niet.' Waar stopt het? We blijven het ene lapmiddel over het andere leggen.

De voorzitter: Mevrouw Mertens.

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Ja, voorzitter, die vraag stel ik me eerlijk gezegd ook. Waar stopt het nu? Als we iedere keer maatregelen blijven uitstellen die we nodig moeten nemen, dan gaan we in de toekomst... Dat is wat ik in mijn betoog aan het begin heb gezegd: hoe vaker we maatregelen blijven uitstellen, hoe vaker we in de toekomst tegen de lamp gaan lopen. Gisteren stond er een mooi stuk in dagblad *Trouw*. De titel van het stuk was: 'Tot de schijt ons doodt.' Ja, veertig jaar falend mestbeleid, voorzitter. Een stuk waarin mooi geschetst stond hoe iedere keer, doordat wij geen knopen durven door te hakken op rijksniveau, op provinciaal niveau, op gemeentelijk niveau... Om keuzes te maken. Als wij blijven uitstellen, dan zorgen we ervoor inderdaad dat we telkens weer lapmiddelen gaan moeten toepassen.

De voorzitter: Mevrouw Van der Pol.

Mevrouw Van der Pol (BBB): Probeert u juist niet met iedere keer dat lapmiddelenbeleid processen te versnellen? Maar als je eigenlijk kijkt naar het beleid vanaf 1945, dan heeft er een bepaalde ontwikkeling in de landbouw plaatsgevonden. Dingen anders moeten willen; dat kan. Maar eigenlijk proberen we nou in een beleidskader van vier, acht, tien jaar, dat beleid dat zich in vijftig jaar heeft gezet in een hele korte tijdsspanne om te zetten. Als u daarop reflecteert, dat alles op zijn tijd moet; hoe denkt u daarover?

De voorzitter: Mevrouw Mertens.

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Ja, voorzitter, ik denk dat het tijdsbeeld dat mevrouw Van der Pol en wij als GroenLinks voor ogen hebben in die mate van elkaar verschilt ... We zeggen eigenlijk al sinds de jaren '70 dat we wat moeten doen met ons grondstoffengebruik. Als we kijken van de jaren '70 tot nu, dan is dat inderdaad al een hele lange periode, waarin we telkens maar blijven herhalen: 'We moeten wat doen.' Maar we doen telkens niks. Ik snap dat u nu zegt: 'Ja, we moeten nu het gas erop, iedereen moet nu aan de bak.' Maar dat is wel het gevolg van het feit dat we jarenlang zijn blijven uitstellen en dat we jarenlang gezegd hebben: 'Nee, we gaan gewoon door op dezelfde voet.' Ik snap dat dat in bepaalde sectoren pijn doet, maar

uiteindelijk moeten we als overheid keuzes maken en moeten we beleid maken. Dan moeten we ook gewoon zeggen: kijk, dit is waar we voor staan. Wij gaan nu voor de bescherming van natuur, water en bodem. Dat betekent dat bepaalde dingen niet meer kunnen. Niet alles kan overal. Ja, dan zullen inderdaad... Op bepaalde plekken gaat dat pijn doen, maar dat proberen we dan... Ja, weet u? Met die regelingen proberen we dat te verzachten. Is dat een goede oplossing? Nee, dat is inderdaad geen goede oplossing. Dat hadden we gewoon op voorhand veel beter geregeld moeten hebben, maar het is nu uiteindelijk wel de realiteit waarmee we zitten.

De voorzitter: Tot slot mevrouw Van der Pol.

Mevrouw Van der Pol (BBB): Ja, u schetst dat er niks is gedaan eigenlijk de laatste dertig, veertig jaar, maar dat is onze perceptie. De sector, de agrarische sector, is continu in beweging. Er vinden allerlei veranderingsprocessen plaats. Ik moet eerlijk zeggen; kijk, u mag erop reflecteren, maar de mening dat er niks is gedaan kan ik echt absoluut niet delen.

De voorzitter: Dank u wel. Ik hoorde niet echt een vraag. De heer Franssen.

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik hoorde in uw bewoording dat u pleit voor meer grasland en dergelijke. Ik ga ervan uit: dat wilt u dan ook ergens financieel compenseren, want anders is het een kreet in de leemte. Maar ik hoorde recentelijk de heer Timmermans in de Tweede Kamer. Hij wil de veeteelt halveren, zoals een aantal andere partijen ook. Maar we zitten hier voor de Limburgers. In Limburg hebben we natuurlijk veel heuvels. Als we dan kijken; de afgelopen periode... Als u de veeteelt wilt minimaliseren in Limburg, dan betekent dat dat er heel veel grasland gaat verdwijnen. Gras heeft natuurlijk als achterliggende gedachte een doorworteling. Dat zou betekenen dat die graslanden in de heuvels allemaal verdwijnen. Dat betekent dat het landbouwgrond wordt en vervolgens hebben we straks meer uitspoeling, wateroverlast en dergelijke.

De voorzitter: En uw vraag?

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Mijn vraag is concreet: hoe wilt u uw gedachtegang en mijn zorgen over de verandering die u voorstelt dan eigenlijk aan de Limburgers uitleggen?

De voorzitter: Mevrouw Mertens.

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Ja, voorzitter, dank u wel. Het hele idee met het voorstel... Dan moet ik even kijken welk nummer die motie heeft. Dat is motie 3091. Dat gaat over graasdierhouderij. Dat is in feite wat u zegt. De bedoeling hiervan is dat wij als overheid zeggen: kijk, wij zien dat behoud van grasland belangrijk is, in dat kader wat u schetst. Daarom gaan wij, weliswaar met het oog op extensivering – dat is ook wat u bedoelt met het betoog van de heer Timmermans waarschijnlijk – voor extensivering en natuurinclusief maken van agrarische ondernemingen. Dat is ook de gedachtegang die erachter zit. Zodat we het enerzijds behouden met langdurig behoud dan ook. Bijvoorbeeld zoals dat in Brabant geregeld. Daar hebben ze afgesproken dat voor ondernemers die willen extensiveren en die natuurinclusief willen gaan werken de mogelijkheid bestaat om gronden te kopen, dat vervolgens de Provincie die verpacht, onder bepaalde voorwaarden, maar dan spreken we van langdurige pacht, zodat ook die ondernemer weet waar hij de komende 26 jaar aan toe is. Op die manier willen we dat inderdaad voorkomen, willen we het probleem voorkomen dat u zonet schetste.

De voorzitter: Tot slot, mijnheer Franssen.

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Ja. Ik vind het een mooi gedachtegoed, maar helaas: extensiveren, hoe u het noemt, betekent alleen maar dat er minder koeien op een bepaalde hectare lopen.

Dat is extensief. Maar het probleem dat ik u probeer te schetsen is: de omvorming die u aangeeft, betekent in de gedachtegang van LOKAAL-LIMBURG dat wij straks een omvorming krijgen in het landschap en vervolgens meer wateroverlast krijgen, vervolgens dat meer burgers klagen, hun kelders wederom onder water lopen en dat de kosten voor de maatschappij straks veel hoger worden. Zijn we dan goede bestuurders voor Limburg?

De voorzitter: Mevrouw Mertens.

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Ja, voorzitter, volgens mij is dat nu net niet wat ik schetste. Enerzijds, door te gaan extensiveren zorgen we ervoor dat er veel minder mest op de akkers terecht komt. Dat is punt 1, waardoor het probleem van mest ook tegengegaan wordt. Door te zeggen 'ja, we willen graag extensief gebruik van graslanden bevorderen en behouden' gaan we ook dat probleem aanpakken.

De voorzitter: Dank u wel.

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Ik had twee...

De voorzitter: Neem me niet kwalijk. Tot slot. Ik was iets te... Dat komt door de lengte van de vragen, denk ik. Probeer het kort te houden.

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Ik snap wat u verwoordt. Ik hoop wel dat u in gedachten wilt meenemen dat wij hier nog steeds in het Limburgse Heuvelland zitten en dat de regelgeving vanuit uw partij of vanuit uw gedachtegoed misschien in Den Haag zal gaan werken of op het platteland, maar in onze optiek: in het Heuvelland gaat die gedachtegang niet werken, omdat wij echt heel veel weilanden nodig hebben om de uitstroom van water te minimaliseren.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Franssen. Dank u wel, mevrouw Mertens. Dan geef ik nu het woord aan mevrouw Wesseling namens D66.

Mevrouw Wesseling (D66): Dank u wel, voorzitter. Als het aan D66 lag zouden we duidelijke keuzes hebben gemaakt in dit beleidskader. D66 zou kiezen voor echt natuurbeleid, waarbij we hard eraan zouden werken om de natuur, die zo lang heeft geleden, te herstellen. D66 zou maximaal inzetten op het behouden van bossen, waar zoveel Limburgers recreatief van mogen genieten. D66 zou ervoor kiezen om water en bodem echt sturend te maken, kiezen voor vergroening van onze steden en kiezen voor natuurinclusieve landbouw. D66 zou kiezen voor een eerlijk perspectief voor onze agrariërs, zodat zij het vertrouwen in de overheid terug kunnen winnen en echt kunnen bouwen op de keuzes die we maken. Onze natuur heeft veel geleden de afgelopen jaren, niet alleen door stikstof, maar ook door verdroging en de slechte kwaliteit van onze wateren door te veel meststoffen en bestrijdingsmiddelen in het water. Ik benoemde het al eerder in mijn maidenspeech. In mijn ideaalwereld zouden de volgende generaties vooral de vruchten plukken van de beslissingen die wij hier nemen, maar zij zullen ook de lasten moeten dragen van onze beslissingen. Voorzitter, daar zit ook mijn angst bij dit beleidskader. Rapport na rapport wijst uit dat het dramatisch gaat met de natuur en dat overheidsingrijpen niet langer uitgesteld kan worden. We hebben niet de luxe om dit soort belangrijke beslissingen nog langer uit te stellen. Juist daarom maakt D66 zich zoveel zorgen om de huidige politieke ontwikkelingen en de politieke keuzes die worden gemaakt. D66 maakt zich er zorgen over dat er weinig overblijft van onze natuur en dat er dus ook geen vruchten meer te plukken zijn voor volgende generaties. Door het uitstellen van het maken van echte keuzes en echt perspectief worden onze problemen niet kleiner, enkel zullen de oplossingen voor problemen duurder worden en meer tijd vergen. Een slechte natuur is niet alleen slecht voor ons klimaat, maar ook voor onze agrariërs, die last hebben van de slechte bodemkwaliteit, die snel achteruit holt. Ook voor jongeren, die straks geen woning kunnen vinden vanwege de stikstofuitstoot, waardoor niet gebouwd kan worden. Maar ook voor ons vestigingsklimaat en daarmee voor onze ondernemers. Het voelt alsof we terecht zijn gekomen in een neerwaartse spiraal, waar we niet uit

gaan komen door door te modderen op de huidige koers. D66 wil echt perspectief, echt perspectief voor onze ondernemers, jongeren, agrariërs en alle andere Limburgers. Voorzitter, de keuzes die daarvoor moeten worden gemaakt vergen echt lef. Dat zullen niet de gemakkelijkste keuzes zijn. Wel kunnen deze keuzes hoop bieden, hoop op herstel, zodat we met zijn allen trots kunnen zijn op ons Limburg. Wat betekent het hoofdlijnenakkoord en de kansloze gang naar Brussel nou voor ons? Gaan wij nu ook op onze handen zitten of beginnen wij wel alvast met het voeren van echt beleid? Gaat de Provincie Limburg onverminderd door met de gebiedsprocessenvraag aan de Gedeputeerde? Blijft u capaciteit, zowel in mensen als in middelen, inzetten om hier resultaten te bereiken? Dan een ander hot topic in de media, naast de slechte staat van onze natuur, is wateroverlast als gevolg van hevige neerslag. Zo stond vorige maand nog het water op de Parade in Venlo heel erg hoog, met veel schade voor ondernemers en inwoners tot gevolg. Veel steden en kernen zijn nogal dichtgebouwd, waardoor al het water ook geen kant op kan. Dit probleem lijkt met de dag urgenter te worden. Op welke manier zet de Gedeputeerde zich in voor de vergroening van onze steden en kernen, om wateroverlast in de toekomst te voorkomen? Voorzitter, zoals zo vaak gezamenlijk is besproken in commissieverband vinden wij de doelen in de vorm van 'het verbeteren van' nog veel te vaag. Hoe kunnen we nou bepalen of de inzet van ons kader waardevol is geweest als we die doelen samen niet scherp hebben gedefinieerd? In dat kader dient D66 ook een motie in. 'Verzoeken het College van Gedeputeerde Staten om zodra het mogelijk is de doelen in het beleidskader 'Perspectief voor het Landelijk Gebied' kwantificeerbaar te maken en daar per doel PS over te informeren / PS zodra nieuwe informatie beschikbaar is in staat te stellen om bij te sturen op de gestelde doelen, zodat PS kan waarborgen dat de doelen worden gehaald.' Deze motie is mede-ingediend door collega Mertens en collega Kuiper. Tot zover, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Wesseling. Dan geef ik nu het woord aan mevrouw Kuiper namens de SP.

Mevrouw Kuiper (SP): Dank u, voorzitter. Het is goed om door te gaan met het provinciale waterprogramma, natuurprogramma Landschap en onze aanpak Bossen. De vraag is wel hoe GS de komende tijd omgaat met veranderende omstandigheden door het aanstaande kabinet. Hoe pakken we veranderingen in regelgeving en rijksbijdrage op? Of kunnen wij zonder problemen verder met ons werk op deze programma's? In navolging van het vorige zijn er zorgen ook over wat we kunnen gaan gebruiken met ons LPLG en aanvalsplan Water en Bodem. Wat kunnen we wel doen met het geld dat al toegezegd is door het Rijk en wat hebben we meer nodig om echt perspectief te creëren voor zowel agrariërs als onze natuur? Hoe kan GS koploperprojecten, zoals de samenwerking van de familie Kleijnen en Staatsbosbeheer in Simpelveld, meer kracht bijzetten? Dit soort goede ideeën en samenwerkingen helpen ons meerdere vliegen in één klap te slaan in plaats van natuurverbetering en landbouwtransitie apart op te pakken. Er wordt in het kader veelvuldig gesproken over water, zowel of we genoeg hebben, als wel de kwaliteit van het grond- en ons drinkwater. Hoe weegt Gedeputeerde Staten de belangen tegen elkaar af van bedrijven die lozingsvergunningen hebben of de vergunningen om bestrijdingsmiddelen te gebruiken en aan de andere kant de initiatieven van WML en andere organisaties om ons en onze natuur gezond te houden? Hoe ziet deze tegenstrijdigheid er in de toekomst uit? Uit het aanvalsplan Waterkwaliteit blijkt dat fase 2 van de riooloverstortingen moet zijn afgerond in het eerste kwartaal van 2024. Is dit inmiddels gebeurd? De financiën zijn in beeld. Klopt het dat deze kunnen leiden tot een verhoging van de rioolheffingen? Zo ja, dan willen wij ervoor pleiten om deze kosten vooral bij de veroorzakers neer te leggen. Verder staan wij positief tegenover een provinciale bijdrage aan het bevorderen van afkoppeling van particulieren, in navolging van voorafgaande jaren. Maar ook hier de vraag: wat is ervoor nodig en wat heeft het tot nu toe opgebracht? Graag krijgen wij een indicatie van de kosten van de door de Provincie betaalde projectleiders die gemeenten gaan bijstaan om te versnellen. Welke gemeenten zijn dat? Wordt dit evenredig verdeeld over 31 gemeenten of is dit voor gemeenten die niet tot een positief resultaat kunnen komen? Watermanagement is een belangrijk thema in onze provincie. Elke forse regenbui, zoals ook de afgelopen weken en bijvoorbeeld weer vanmorgen, drukt ons met de neus op de feiten. Wanneer krijgt de Commissie Leefomgeving een update over het programma Integraal Riviermanagement? Hoe en wanneer gaan Limburgse gezinnen hier

de positieve effecten van ervaren? Als we lokaal, maar ook vanuit het Rijk, onze agrariërs willen inzetten voor natuurbeheer, kunnen we bewezen waterbeheersmaatregelen, zoals ruimte voor de levende rivier, dan ook op de kleinste schaal op onze stroomgebieden inzetten? Het fysieke werk dat bij deze opgave verzet moet worden is enorm. Wij verwachten dat waterschappen en Rijkswaterstaat dat zelf niet voor elkaar gaan krijgen op korte termijn. Provinciale inzet moet erop gericht zijn om zo snel mogelijk de grootste ellende te voorkomen. Graag een reactie van het College op dit alles. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Kuiper. Dan geef ik het woord aan mevrouw Van der Pol namens de BBB.

Mevrouw Van der Pol (BBB): Wat me opviel bij de voorbereiding van dit Statenvoorstel is dat we als Statenfracties toch best wel dezelfde ambities hebben. We willen goed zijn voor de natuur en het behouden van perspectief voor de agrariërs. Maar de natuur en de agrariërs horen natuurlijk bij elkaar. Boeren werken samen met de natuur, leven met de seizoenen en weinig mensen kennen hun grond zo goed als de boer zijn grond kent. Een boer kan je zo zeggen waar de hazen zitten, waar de reeën staan en hoeveel kuikens de kerk- en de steenuilen op zijn erf dit jaar hebben gehad. Ja, er zijn grote uitdagingen en ambities voor het landelijk gebied en de ruimte is zeker beperkt, maar daarom is functiestapelings meer dan belangrijk. Neem de landschapselementen. Een mooie ontwikkeling zijn goede bomen in combinatie met het beweiden van koeien. De bladeren en de takken van de bomen kunnen een extra bron van mineralen en sporenelementen zijn voor het vee. Zo'n struweelhaard met bomen is daarnaast ook een prachtig landschapselement en goed voor de biodiversiteit. Dit zijn mooie, interessante ontwikkelingen met doelstapelings. Zo zijn er nog veel meer. Ja, het aanplanten van landschapselementen is niet altijd een vanzelfsprekendheid, maar ondernemers staan hier zeker voor open. Echter, als wij als overheid drempels en hindernissen opwerpen door nieuwe wetten en regels te bedenken, dan moeten we niet verbaasd zijn als de inwoners zich tegen het beleid keren. Laten we daarom ook veranderingen en transities vooral stimuleren en faciliteren. Dit in gedragen processen, waarin de sector ook de ruimte krijgt om met plannen en invulling te komen, want per slot van rekening: iedereen wil veranderen, maar niemand wil veranderd worden. Dat wij als overheid dan hierin de kaders moeten stellen en grenzen aan moeten geven is niet meer dan logisch, net zo logisch als dat verdienvermogen voor de ondernemer, want groen doen als je rood staat, dat gaat niet. In het licht van het positief stimuleren van vergroening heb ik de motie 'Borgen van groenblauwe dooradering' opgesteld. Ik zal nou het dictum voorlezen. 'We verzoeken het College om te stimuleren dat er meer maatregelen worden genomen en mogelijkheden geboden om het behoud en de aanleg van landschapselementen te bevorderen / Te onderzoeken hoe de Provincie middelen vrij kan maken voor het duurzaam en meerjarig onderhouden van landschapselementen, waarbij wordt ingezet op een reële vergoeding van kosten en arbeid / Met het nieuwe kabinet in gesprek te gaan over hoe de kabinetsinzet van € 500 miljoen structureel voor agrarisch natuurbeheer kan worden benut / In het kader van de Omgevingsvisie met gemeenten het gesprek aan te gaan hoe landschapselementen zodanig kunnen worden geborgd dat dit geen contraproductieve werking heeft / Provinciale Staten in Q4 te informeren over de resultaten van bovenstaande.' Om de sector ruimte te geven om ook zelf met gebiedskennis en ideeën voor de invulling van de landbouwtransitie te komen, vinden wij het belangrijk dat jongeren en ook lokale belangenbehartigers aan tafel zitten. Daarom de motie 'Effectieve en gedragen gebiedsprocessen'. Het dictum is: 'Verzoeken het College om bij alle huidige, reeds gestarte en nieuwe gebiedsprocessen het Limburgs Agrarisch Jongeren Contact en minimaal één lokale agrarische belangenbehartiger in de betreffende regio een plek aan de overlegtafels aan te bieden en de Staten uiterlijk in Q3 te informeren over realisering van het bovenstaande.' In het licht van mogelijke kansen die wij zien dienen wij de motie...

De voorzitter: Neem me niet kwalijk. Mevrouw Wesseling.

Mevrouw Wesseling (D66): Ja, ik had nog een vraagje over die gebiedstafels. Het is inderdaad heel erg belangrijk dat daar een goede dialoog wordt gevoerd, maar wij van D66 hebben er wel vraagtekens bij of het dan heel verstandig is om nog meer belangenverenigingen aan diezelfde tafel te zetten. Maken we er dan

niet een heel politiek spel van in plaats van dat we vooral de goede dialoog proberen te bewaken? Immers zijn de belangen van de agrariërs ook wel voor een groot deel gedekt door de LLTB. Waarom heeft mevrouw Van der Pol het idee dat dat op dit moment onvoldoende is?

De voorzitter: Mevrouw Van der Pol.

Mevrouw Van der Pol (BBB): Ik vind het vooral belangrijk dat er een hele goede balans zit in gebiedstafels. Er moet gedragenheid van onderaf komen. Daarin is natuurlijk de breedte, om jongeren uit te nodigen, die weer nieuwe frisse ideeën hebben, en lokale ondernemers, die het gebied tot op de zandkorrel nauwkeurig kennen... Dat is een zeer waardevolle toevoeging.

De voorzitter: Mevrouw Wesseling.

Mevrouw Wesseling (D66): Dus even om het voor mezelf helder te hebben: als ik mevrouw Van der Pol goed begrijp gaat het erom dat op dit moment alleen de LLTB niet in staat is om die boerenbelangen dusdanig goed te vertegenwoordigen, waardoor zij extra ondersteuning van belangenorganisaties nodig hebben.

De voorzitter: Mevrouw Van der Pol.

Mevrouw Van der Pol (BBB): We zitten hier met 47 man. We hebben dertien fracties. Dan zouden we ook dertien vertegenwoordigers kunnen hebben. Dat is dezelfde vraag.

De voorzitter: Mevrouw Schuuring.

Mevrouw Schuuring (PvdA): Dank u wel, voorzitter. Ik heb nog even een verhelderende vraag. Ik snap het zoeken naar hoe we een zo goed mogelijke dialoog kunnen faciliteren en aan draagvlak kunnen werken, maar dat gebeurt natuurlijk op verschillende niveaus. We hebben de Plattelandscoalities. We hebben de regiotafels. We hebben op projectniveau, op subregionaal overleg dat we met mensen in gesprek zijn. Welke van die precieze overlegtafels bedoelt u met deze motie? Ik zat er net nog een keer naar te kijken en toen dacht ik: het is me niet helemaal helder.

De voorzitter: Mevrouw Van der Pol.

Mevrouw Van der Pol (BBB): Ja, je hebt de hoofdtafels en daaronder hangen de gebiedstafels. Ik heb het over de gebiedstafels.

De voorzitter: Helder. Gaat u verder. U was bij het voorlezen van het dictum van een derde motie.

Mevrouw Van der Pol (BBB): Ja. De wijnbouw. De motie over wijnbouw heeft de subtitel 'Een slokje erbij'. Daar gaat het over: 'Verzoeken het College actief de mogelijkheden te onderzoeken, financieel randvoorwaardelijk, voor jonge boeren om hen te stimuleren om te investeren en te starten met waar mogelijk biologische wijnbouw dan wel kleinere teelten in Limburg met de focus op het Zuid-Limburgse Heuvelland / Bij dit onderzoek de mogelijkheden van de instrumenten van het grond- en vastgoedbeleid tegen het licht te houden, om waar nodig langjarige teelten mogelijk te maken / Benodigde financiën hiervoor te reserveren, het blijversbudget, in de begroting voor 2025 en deze te onderbouwen met een plan van aanpak om in Q4 van 2024 aan PS aan te bieden.' Nou, dan hebben we nog...

De voorzitter: Mevrouw Waajen.

Mevrouw Waajen-Crins (CDA): Dank u wel, voorzitter. Ik zou mevrouw Van der Pol even willen vragen waarom ze dat beperkt tot alleen het Zuid-Limburgse Heuvelland. In onze optiek zijn er bijvoorbeeld in Midden-Limburg ook hele mooie kansen voor wijnbouw.

De voorzitter: Mevrouw Van der Pol.

Mevrouw Van der Pol (BBB): Het komt voornamelijk... Niet alleen tot Zuid-Limburg, maar dat heeft wel onze voornaamste aandacht, vanuit de problematiek dat graslanden verdwijnen. We hebben daar erosiegevoelige gronden. Als we daar akkerbouw op gaan doen; ja, dat kan wel, maar om de erosie tegen te gaan is grasland meer wenselijk. Daarin voorziet de wijnbouw natuurlijk wel in de behoefte. Ja?

De voorzitter: Gaat u verder. U had nog één motie.

Mevrouw Van der Pol (BBB): Ja, klopt. Onze laatste motie. Nou, het gaat voornamelijk om ambities en doelen. Laten we niet provinciale doelen op landelijke doelen gaan stapelen en ambitie op ambitie, zodat het geheel uiteindelijk onhaalbaar en onrealistisch wordt. Laten we realistische doelen stellen met een realistisch tijdsplan. Een hypotheek gaat natuurlijk ook voor... Een consument gaat... Een hypotheek gaat een consument voor dertig jaar aan en stallen worden ook voor dertig jaar gebouwd. Hiervoor worden ook financieringen aangegaan. Deze tijd is ook echt nodig om innovatie en veranderingen door te voeren, maar ook om de vaak hoge investeringen terug te kunnen verdienen. Daarom willen we het College vragen aan te sluiten bij landelijk beleid en geen aanvullende generieke maatregelen te nemen, maar daar waar nodig maatwerkoplossingen te leveren om juridisch houdbare vergunningen te leveren voor wat betreft het afkomen bij extern salderen van de stikstofruimte / In beginsel niet over te gaan tot het innemen van latente stikstofruimte op omgevingsvergunningen, voormalige Wnb-vergunningen, waarvan de stalcapaciteit reeds gerealiseerd is / Het uitvoeringsbeleid hierop aan te passen en PS hierover in Q3 te informeren. Dat was hem.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Van der Pol. Dan geef ik nu het woord aan de heer Loomans namens de fractie Horizon.

De heer Loomans (Horizon): Voorzitter, woensdag 22 mei was de Internationale Dag van de Biodiversiteit. Ter gelegenheid daarvan is een online dashboard gepubliceerd over de staat van de Nederlandse natuur. De NOS gaf een korte samenvatting. 'Nederland kampioen biodiversiteitsverlies.' De natuur staat er dramatisch voor. Om te citeren uit het nieuwsartikel: 'Het verval van de Nederlandse natuur kwam vanaf ongeveer 1950 in een stroomversnelling door ruilverkaveling, intensief gebruik van kunstmest en landbouwgif en import van veevoer, waardoor een stikstofoverschot opbouwde. Rond de eeuwwisseling resteerde nog circa 15% van de biodiversiteit die Nederland ooit had. Ook sindsdien gaat de teloorgang door, vooral in open natuur, zoals duinen, heide en boerenland, waarna de soortenaantallen sinds 1990 nog eens halveerden.' Tot zover het citaat. De plannen van het nieuwe kabinet geven weinig hoop dat deze achteruitgang tot staan wordt gebracht of gekeerd, omdat er gesproken wordt over het ontnemen van de beschermde status van kleine natuurgebieden en men de bufferzones rondom natuurgebieden wil verkleinen, zodat er extra ruimte ontstaat voor het uitrijden van mest. Wat het College in Limburg in de komende jaren wil gaan doen voor natuur en biodiversiteit staat beschreven in het beleidskader 'Perspectief voor het Landelijk Gebied'. Ik citeer: 'Perspectief voor het Landelijk Gebied betekent voor ons het realiseren van een vitaal landelijk gebied, waarin de mens met een goed toekomstperspectief kan leven en werken en de natuur, de bodem en het water in goede staat zijn gebracht.' In het stuk wordt uitvoerig ingegaan op die ambities voor landschap, landbouw, water, bodem, natuur et cetera. Dit leest heel positief. Maar een paragraaf wordt vaak afgesloten met de opmerking dat het benodigde geld van het Rijk moet komen. De indruk blijft hangen dat veel van de plannen en ambities in het kader zijn opgenomen, omdat het een wettelijke taak is of het een al gemaakte afspraak is. Met andere woorden: het moet. Bestudering van de financiële paragraaf bevestigt dit beeld, omdat er nauwelijks provinciaal geld gebruikt gaat worden voor

natuur of biodiversiteit. Gezien de huidige wind in Den Haag is het de verwachting dat het Rijk niet gaat leveren en dat we in Limburg met lege handen en onverwachte ambities blijven zitten. Voor Horizon is dat te weinig. Hoewel het goed is dat er aandacht is voor water, bodem, natuur en biodiversiteit en we een grotere inspanning gaan doen om de Limburgse status op deze gebieden beter in kaart te brengen, heeft Horizon helaas weinig hoop dat dit kader tot verbetering van de situatie gaat leiden. Er wordt te veel geleund op het Rijk. Er wordt te veel alleen gedaan, omdat het wettelijk moet of afgesproken is. Er is te weinig eigen visie en wil. Met wil bedoel ik ook beschikbaar geld. Ik zou het College dan ook willen oproepen terug te gaan naar de tekentafel en in kaart te brengen welke Limburgse ambities we links- of rechtsom sowieso willen realiseren, omdat we de Limburgse natuur, bodem en water, biodiversiteit, in goede staat *willen* brengen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Loomans. Dan geef ik nu het woord aan mijnheer Hermans namens de fractie van de PVV.

De heer Hermans (PVV): Dank u wel, voorzitter. Acht beleidskaders, die elkaar overlappen, aanvullen of misschien onderling tekortdoen, of zoals Gedeputeerde Kuntzelaers dit verwoordt in dit kader: met heel veel haakjes naar andere beleidskaders toe. Voorzitter, het is duidelijk geen keuze die de PVV gemaakt zou hebben, wat ook blijkt uit de beantwoording van de vragen in dit kader bij de behandeling in de commissie. Drie Gedeputeerden op hetzelfde kader. Wie voor wat het aanspreekpunt is; ja, je weet het ondertussen wel, maar goed. Wat dat aangaat, voorzitter; ik ga geen nieuwe vragen stellen. Eendachtig de woorden van onze Gedeputeerde Faassen, ik citeer: 'Dit stuk is een ambitie. Het is ongevaarlijk om hierin mee te gaan, want het ligt nog niet vast. Vertrouwen is natuurlijk ook een ding.' Einde citaat. Voorzitter, ik concludeer dat er op dit moment op rijksniveau nog steeds veel onduidelijk is met betrekking tot onderwerpen waar dit beleidskader over gaat, zoals het Transitiefonds, stikstofbeleid en landbouwperspectief. Voorzitter, ook dat is reeds gezegd bij de behandeling in de commissie: de rode draad door dit beleidskader is de financiering door het Rijk of niet. Ik had gevraagd om een lijst met ambities die tot uitvoer gebracht worden, mits het Rijk de helpende hand biedt, maar die lijst komt er pas als de Gedeputeerde weet welke financiën deze kant op komen. Vreemd, voorzitter, dat je geen wensen kunt benoemen en je afhankelijk bent van wat er uit een regeerakkoord komt, zonder dat je je wensen of plannen aan het Rijk kenbaar maakt. Vreemd, voorzitter. Tot zover, want er ligt nog niets vast.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Hermans. Dan geef ik nu het woord aan mevrouw Schuurin namens de Partij van de Arbeid.

Mevrouw Schuurin (PvdA): Dank u wel, voorzitter. Ik vind dit een ingewikkeld kader, moet ik zeggen. Het is ontzettend breed en er staan echt dingen in waar ik enthousiast van word, zoals de grotere aandacht voor landschap en de duidelijk gevoelde urgentie om de waterkwaliteit te verbeteren, maar er zijn ook onderwerpen waar ik me ontzettend veel zorgen over maak. Dan staat inderdaad – het was al eerder genoemd – met stip op 1 de staat van de natuur. Niemand hier heeft de politieke en maatschappelijke onrust de afgelopen jaren gemist als het gaat om het beleid rondom natuur, stikstof en de agrarische sector. Ik denk dat de samenstelling van deze Staten dat ook reflecteert. Het zal dan ook niet verbazen dat dit voor ons ook een ingewikkeld onderwerp geweest is in de onderhandelingen voor deze periode. Dat zoeken naar een balans lees ik terug in de tekst van dit kader, maar eerlijk is eerlijk: als wij het alleen voor het zeggen hadden gehad, waren er een aantal dingen anders geweest. Dat is af en toe echt slikken. Maar, voorzitter, de PvdA is een partij die staat voor de afspraken die we gemaakt hebben. Waar we elkaar hebben weten te vinden is de ambitie om als Provincie een verbindende rol te willen blijven spelen en te zoeken naar begrip en vooruitgang. We willen een Provincie die open en transparant opereert, luistert naar mensen en oplossingsgericht is. Uiteindelijk is dat één van de redenen geweest dat onze partij heeft ingestemd met de voorwaarde dat we opereren op basis van vrijwilligheid. Maar, zoals ook hier duidelijk staat, vrijwillig is niet vrijblijvend. Draagvlak is belangrijk, maar als we constateren dat dat draagvlak er nog onvoldoende is, betekent dat niet dat we achteroverleunen en de schouders ophalen. Dat betekent dat we als Provincie dat

draagvlak actief zullen moeten organiseren. Het grootste zorgpunt zit hem – sinds vorige week misschien nog wel meer dan daarvoor – in de afhankelijkheid van de Rijksoverheid. Ik moet eerlijk bekennen dat ik het nieuwe onderhandelingsakkoord met veel zorgen, af en toe ronduit weezin, heb gelezen. In het hoofdstuk over natuur en landbouw vond ik uiteindelijk in ieder geval een paar bijzinnen waar ik me wel in kon vinden. ‘De Nederlandse natuur is prachtig.’ ‘We willen geen snippernatuur.’ ‘We moeten aan stikstofreductie doen, daar waar dat nodig is.’ ‘Drukfactoren moeten worden aangepakt’ vond ik nog ergens. Ook met de aandacht voor landschap en agrarische natuur zal het wel goedkomen, want daar is wel geld voor gereserveerd. Maar voorzitter, laat ik helder zijn, de genoemde herijking van Natura 2000-gebieden zal zolang de PvdA er hier iets over te zeggen heeft niet leiden tot minder beschermde natuur in deze provincie. Het is onze wettelijke taak, maar ook onze morele plicht, om te zorgen voor voldoende leefgebied voor beschermde soorten. Die genoemde snippernatuur tegengaan zullen we moeten doen door meer areaal te creëren in plaats van minder. De bijzondere natuur in Limburg verdient onze bescherming. Uit de Limburgse natuurdoelanalyses blijkt dat naast een teveel aan stikstof en verdroging juist dat tekort aan areaal één van de grootste drukfactoren is. Daar zullen we dus hoe dan ook mee aan de slag moeten en daar zal geld voor nodig zijn. Met het voornemen het Transitiefonds op te heffen is het de vraag hoeveel we inderdaad van het Rijk mogen verwachten de komende jaren. In de eerste reactie van het College op dit akkoord las ik daar eigenlijk nog niet zoveel over terug. De vraag is inderdaad of de Gedeputeerde hier nog iets uitgebreider op zou kunnen reflecteren. De toekomst blijft altijd lastig te voorspellen. We zijn ook blij dat het College aangeeft dat al die onduidelijkheid ons er niet van mag weerhouden vol met de uitvoering aan de slag te gaan. De vraag is of de nieuwe Haagse werkelijkheid ons zal dwingen tot andere keuzes en prioriteiten. Zou de Gedeputeerde in zijn reactie aan kunnen geven hoe groot hij op dit moment die kans acht en welke rol PS daar nog in kan gaan spelen. Als allerlaatste wil ik ook nog even inzoomen op de hoogwaterbescherming. Ik wacht heel even, voorzitter.

De voorzitter: Mevrouw Wesseling.

Mevrouw Wesseling (D66): Dank, voorzitter. Nee, ik ben heel blij met dit betoog. Ik deel dezelfde zorgen als de PvdA, denk ik, wanneer het gaat om het hoofdlijnenakkoord. Maar dan ben ik wel benieuwd: indien die middelen vanuit de Rijksoverheid er niet blijken te komen, kunnen wij dan een PvdA aan onze zijde vinden bij goede voorstellen, om dan als Provincie zijnde een stapje bij te zetten?

Mevrouw Schuur (PvdA): Ik denk dat er over goede voorstellen altijd een gesprek mogelijk is. Ik denk dat er op dit moment nog niet voldoende bekend is om daar heel concreet iets over te zeggen, dus ik vind het lastig om daar in meer detailniveau al op in te gaan.

De voorzitter: Ja. Gaat u verder.

Mevrouw Schuur (PvdA): Als laatste zou ik nog even willen inzoomen op hoogwaterbescherming. Dat is ook al eerder benoemd: de afgelopen twee weken is het alweer vier keer raak geweest. Een tijdje eerder heb ik samen met onder andere de heer Loomans een motie ingediend om onderzoek te doen naar het verhogen van de waterveiligheidsnorm in het Heuvelland. Dit is toen meegenomen in de watersysteemanalyse van Deltares. Die concludeerde dat maatregelen die daarvoor nodig zouden zijn heel ingrijpend zullen zijn, maar die is daar niet echt verder op concrete maatregelen ingegaan. Als het echt niet mogelijk is om overal in onze provincie de nationale veiligheidsnorm te halen als het gaat om hoogwaterbescherming, vind ik dat we dat heel goed moeten kunnen uitleggen, misschien ook wel beter dan ons tot nu toe gelukt is. Er zaten een aantal plaatjes in dat rapport, onder andere van kademuren in het centrum van Valkenburg, waarbij het best goed uit te leggen is dat dat niet realistisch is. Maar we moeten onze inwoners in alle kernen meer kunnen vertellen dan: ‘Het is nou eenmaal heel ingewikkeld en duur.’ We moeten kunnen uitleggen dat we alles op alles zetten om de veiligheid te verbeteren en waarom daar dan eventueel op lokaal niveau grenzen aan zitten. Via het programma WRL wordt er samen met het waterschap gekeken naar een risicogestuurde normering. Ik wil het College dan ook oproepen om hier in de uitwerking

van die analyses en ook in de verdere communicatie misschien wel vooral naar ons, maar ook naar al onze inwoners, daar nog meer duidelijkheid over te geven. Tot zover. O.

De voorzitter: Er is nog een vraag van de heer Franssen.

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Dank u wel, voorzitter. LOKAAL-LIMBURG ondersteunt de veiligheid van de inwoners. U gaf dat ook zonet aan. Maar een praktisch voorbeeld hoor je ook van veel inwoners, die getroffen zijn door water, wateroverlast en dergelijke, ondergelopen kelders. Het probleem wordt als volgt verwoord, dat men eigenlijk van instantie naar instantie moet. Men moet naar het waterschap, naar WML, naar de Provincie. En, en, en. Nu hoor ik u ook in het betoog praten over de kaders. U noemt daarbij een aantal voorbeelden die ik met u deel. Hoe denkt u erover dat wij gezamenlijk eventueel gaan kijken, in het voorstel dat u doet voor de veiligheid; dat er ergens een samenspan gaat komen, dat die inwoners een centraal punt hebben of een centraal orgaan, waar ze op een bepaald moment, als ze echt onder water zijn gelopen, laat ik het zo zeggen, terecht kunnen of zich geholpen voelen. Wij als LOKAAL-LIMBURG vernemen dat mensen gewoon tegen muren aan lopen. Kunt u dat delen?

De voorzitter: Mevrouw Schuuring.

Mevrouw Schuuring (PvdA): Het idee dat mensen niet van het kastje naar de muur gestuurd moeten worden, dat kan ik uiteraard volledig onderschrijven. Misschien dat de Gedeputeerde hier straks even kort op in kan gaan, maar ik dacht me te herinneren dat in het programma WRL hier ook naar gekeken wordt. Dan zit er natuurlijk nog een verschil tussen de echte crisismomenten, op het moment dat er een overstroming is of juist in de afhandeling daarvan, maar dat we kijken naar hoe we zoveel mogelijk als één overheid mensen tegemoet kunnen treden en goed bereikbaar kunnen zijn voor onze inwoners, dat is zeker iets om hard aan te werken. Dat ben ik met u eens.

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Nou, dan... Sorry, voorzitter, via u.

De voorzitter: Gaat uw gang.

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Dan ben ik blij dat u de bezorgdheid die ik probeerde te verwoorden ook deelt en dat we gezamenlijk ook zorgen dat de Limburgers meer droge voeten krijgen. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel. U was klaar met uw betoog? Dank u wel, mevrouw Schuuring. Dan geef ik het woord aan mevrouw Waajen namens de fractie van het CDA.

Mevrouw Waajen-Crins (CDA): Dank u wel, voorzitter. Voorzitter, de transitie van de landbouw is misschien wel de belangrijkste transitie van deze tijd. Op zoek naar een nieuwe balans tussen landbouw en natuur. Daarover hebben we in de commissie al meerdere malen gesproken. Daarover heb ik zojuist al een aantal fracties bevroegen horen spreken. Daarover hebben we gesproken bij het LPLG. Daarover hebben we gesproken bij 'Leefbare Steden en Dorpen'. Daarover spreken we vandaag alweer. Een belangrijk dossier. Een complex dossier. Het betekent nogal wat. Dan zoom ik nu toch even in op de mensen die van oudsher bedrijven hebben in de landbouwsector, alle mensen die werken in die sector en ook heel veel mensen eromheen, want van elk agrarisch bedrijf leven ook gemiddeld tien andere gezinnen, allerlei dienstverleners eromheen. Dus de impact van die transitie is voor mensen, voor gezinnen, voor kinderen heel erg groot. Ja, natuurlijk staat daartegenover dat het natuurbehoud ook belangrijk is voor alle mensen en alle gezinnen. Een aantal fracties heeft het hier ook al aangegeven: volgens mij verschillen wij niet van inzicht in dat we daar een goede balans in moeten vinden. Voorzitter, wij maken ons ernstig zorgen, want nu niets doen in de transitie voor die agrarische sector is kiezen voor een keiharde koude sanering. Dat zegt de sector zelf ook in haar crisisplan en wij als CDA-fractie zien dat ook. Hoe kun je aan de ene kant zeggen 'we houden ons

aan alle regels die er binnen Europa gelden' en aan de andere kant de transitie-middelen schrappen? Voorzitter, wat betekenen die landelijke lijnen die zich langzaam aftekenen voor Limburg? Wat betekenen die voor dit stuk dat nu voorligt, voor al die gezinnen die al zolang in onzekerheid zitten? De gebiedsprocessen die hier zijn opgestart, de koploperprojecten. Hoe ziet het perspectief, zoals dit kader heet, voor die activiteiten en voor al die mensen er nu uit? Hoe gaat het met het NOVEX-gebied De Peel, waar wij in de vorige Statenbehandeling een motie over hebben ingediend. Kunnen we daar het huiswerk al gaan maken? Kunnen we daar klaar zijn voor als er landelijk duidelijkheid ontstaat? Graag horen wij van uw College hoe het ervoor staat. De Nederlandse landbouw hoorde altijd tot de koplopers qua kennis en innovatie. Die positie dreigen we te verliezen. Prachtig dat er extra middelen naar agrarisch natuurbeheer schijnen te gaan, maar wat nu als ik als agrarisch bedrijf juist wil transformeren naar een nieuwe innovatieve bedrijfstak en ik het niet moet hebben van natuurbeheer? Hoe helpt u dan, College? Wat gaat u doen en op welke termijn? Onze fractie blijft last hebben van de gekunstelde knip, de ge-Kuntzelaerste knip noemen wij het ook weleens, tussen dit beleidskader en het beleidskader Economie. Dat is namelijk één verhaal. Voorzitter, we hebben zorgen over het terugvallen van ons land in economisch opzicht. Verliezen we die koppositie op landbouw? Hoe blijven we in Nederland een boterham verdienen om alle andere dingen die we zo graag willen, cultuur en onderwijs, te kunnen blijven betalen? De transitie en de transitie-middelen zijn hierbij cruciaal. Juist ook de onderwijsinstellingen moeten daarbij helpen en kunnen helpen bij die innovatie. Daar horen we toch heel erg weinig van in dit kader. Wat betekent het voor de leefbaarheid van onze dorpen en kernen? Dit kader, dit perspectief, geeft nog steeds geen antwoorden. We hebben ons dan ook – de Gedeputeerden kunnen dat beamen – in twee commissievergaderingen en behandelingen al afgevraagd: wat besluiten we hier nou in godsnaam? Afhankelijk van de besluitvorming in Den Haag verandert er heel veel in dit kader. Had dit stuk niet pas later voorgelegd moeten worden? Moeten we het niet aanhouden? Ja, het zijn kritische woorden, maar het zijn wel woorden die wij in de commissie ook al gebruikt hebben. Ten slotte hebben we ook nog een vraag over de financiën. Die zijn ons namelijk niet heel erg helder. U vraagt € 2 miljoen, maar wanneer vraagt u die precies? We besluiten nu toch niet financieel of wel? Waarvoor heeft u de middelen precies nodig? In onze fractie waren er nog heel veel vragen. Zijn de middelen voor een bepaalde motie en maatregelen waar we al eerder 'ja' tegen hebben gezegd of gaat u andere zaken doen van die € 2 miljoen? De specificatie die nu geleverd is in de bijgevoegde brief is voor ons nog te breed. Dus veel vragen en zorgen en eigenlijk te prematuur voor ons om een dergelijk breed kader met veel gaten nu vast te stellen. Wij horen graag van u en we zien het dan in de tweede termijn. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Waajen. Dan geef ik het woord aan de heer Nijskens namens de VVD.

De heer Nijskens (VVD): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik had al niet zo'n lang lijstje bij me en de woordvoerder van het CDA heeft het eigenlijk bijna gedecimeerd, om het zo maar netjes te formuleren. Ik had ook graag de vragen van: met de middelen die we zelf hebben, de scenario-1-middelen; dat zijn eigenlijk de dingen die we moeten doen, waar we al voor besloten hebben. Zitten daar ook bijvoorbeeld koploperprojecten in? Scenario 2 wordt eigenlijk neergezet als het meest realistische wat we gaan halen. Dat zijn eigenlijk een beetje de toezeggingen die wel binnen zijn gekomen. Scenario 3, daar zit natuurlijk een grote bak geld, die we graag hadden gehad. Ik geloof dat we bescheiden zijn met € 6 miljard, dus ik vraag me alleen al af: hoe krijgen we die überhaupt weggezet in Limburg in een bepaalde tijd? Dus wellicht is dit akkoord vanuit Den Haag ook een kans om dingen goed op te zetten met hoe we het gaan doen als de middelen er wel komen, in welke volgorde en met welke prioriteiten. Dus ook graag daar een reflectie op: in hoeverre hebben wij de uitvoeringskracht om überhaupt het kader uit te voeren. Wat wel bijzonder was, is dat we het CDA bijna laten opperen dat het nog maar helemaal de vraag is of ze voor het kader gaan stemmen, terwijl het kader natuurlijk veel meer is dan alleen de landbouwtransitie. Er zat ook een beetje een tegenspraak in het verhaal van het CDA. Als je de landbouwtransitie, zoals het aanvankelijk was voorgesteld... Ja, dan raak je ook al die andere dingen die ze wel wil behouden. Dus ook een landbouwtransitie leidt tot keuzes en leidt tot consequenties op veel terreinen, waaronder ook de terreinen die u benoemd heeft. Voorzitter, in de commissie hebben wij eigenlijk al aangegeven dat wij het kader snappen, dat we het er eigenlijk volledig mee eens zijn en dat we juist wachten op de nadere uitwerking die er gaat komen, dat wij ook daarom bij de

kaders tot nog toe maar één motie zelf hebben ingediend en een paar mee hebben ingediend ter ondersteuning. Voorzitter, enkele woordvoerders voor mij hebben het ook over waterveiligheid gehad. Ik heb een keer in de coalitieonderhandelingen genoemd: 'Waar in 2021 water stond gaan we niet meer bouwen.' Dat leidde tot fronsen bij diverse andere partijen aan tafel. Uiteindelijk roep je het over jezelf af. Bij ons thuis werd altijd gezegd: 'Waar de Maas één keer geweest is komt ze terug.' En toch blijven projecten binnenkomen en blijven we er bouwen. Mevrouw Schuurink haalde ook het rapport aan van ik meen Deltares. Daarin staat gewoon: 'Richt de laagste verdieping in zodat het tegen water bestand is. Zorg dat je schade voorkomt of dat de schade te overzien is.' Dat verhaal moeten we naar de mensen gaan brengen. Inderdaad, wat de heer Driessen zei: we kunnen de dijken niet blijven ophogen. Ook dat zei Deltares: op het moment dat het water dan over de dijk gaat kan het niet meer terug. Dan is de schade nog groter. Niet dat het een makkelijke boodschap is, maar draag die dan wel uit. Dan de kwaliteit van de natuur. Daar heb ik mijn eigen mening over. Die strookt niet altijd met hoe het verkondigd wordt. Ik zeg altijd: als je over een autoweg lang genoeg niet rijdt, groeien de distels door het asfalt heen. De kwaliteit van de natuur ligt natuurlijk met name vast in wat je natuur noemt en of je de natuur de kans geeft om een nieuwe positie in te nemen op basis van de omstandigheden die er zijn. We hebben vanaf oktober bijna onafgebroken regen. Ik ben benieuwd hoe de natuurgebieden deze zomer doorkomen en wat voor plantengroei we gaan zien in die droge gebieden die vanaf 2018 leken af te sterven. Ik ben daar heel hoopvol over. Het zullen niet de plantjes zijn die iedere ecoloog graag ziet, maar het zal alleen maar groener en kleuriger zijn dan ooit.

De voorzitter: Mevrouw Wesseling.

Mevrouw Wesseling (D66): Ja, de heer Nijskens geeft aan dat hoe je de kwaliteit van de natuur ziet afhangt van hoe je natuur definieert. Ik herinner me nog bij de inbreng van mevrouw Mertens dat de heer Nijskens heel graag definitiediscussies voert. Dus als u de kwaliteit van de huidige natuur niet als slecht beoordeelt, ben ik wel heel erg benieuwd hoe u dan de natuur definieert.

De heer Nijskens (VVD): Ik definieer eigenlijk de natuur als hoe de natuurlijke processen op gang komen en blijven op basis van de omstandigheden die er zijn. Wij geven in dit land ontzettend veel geld uit om die basisfactoren aan te passen, terwijl; ik heb hier al vaker aangehaald: bij ons zitten er vlinders die eigenlijk in Zuid-Europa voorkomen. Er zitten wantsen uit Zuid-Europa bij ons aan huis, zelfs in huis van de winter. Dan kun je nog zoveel geld erin steken en zeggen 'wij willen die beesten niet, wij willen de beesten die het kouder hebben hier krijgen', maar je krijgt de temperatuur niet omlaag. Omarm dan... Maak gebruik van die gewijzigde omstandigheden en laat die natuur ontstaan die daarbij hoort. Zo wordt ook altijd geschreven over braamstruiken. Je moet eens zien hoeveel voedsel bramen leveren voor vossen, dassen, vogels enzovoort, hoeveel verschillende vlindersoorten er op brandnetels zitten. Voer dan die brandnetels af. Dan ruim je ook de stikstof die die heeft opgenomen op. Je kunt wel zeggen 'ik stoot geen nieuwe stikstof uit', maar je kunt ook heel veel met beheer doen wel. Leg je neer bij de omstandigheden die er zijn. Dat is veel makkelijker.

De voorzitter: Mevrouw Wesseling tot slot.

Mevrouw Wesseling (D66): En al die wetenschappers die dan keer op keer met onderzoeksrapport na onderzoeksrapport aantonen: het gaat slecht met onze natuur, slechter dan ooit tevoren. Inderdaad, we zijn op dit moment in Nederland kampioen biodiversiteitsverlies. Dan zegt u: 'Die wetenschappers bekijken het plaatje dus gewoon verkeerd.' Begrijp ik dat goed?

De voorzitter: Mijnheer Nijskens.

De heer Nijskens (VVD): Ja. Ja, dat was natuurlijk een heel makkelijk antwoord. In de definitie zoals ik hem geschetst heb wel. Kijk, er zijn ook mensen; als je wereldwijd naar de natuurgebieden kijkt, wat voor soorten er daar voorkomen en hoe die gebieden ontstaan zijn, niet altijd door menselijk ingrijpen maar vaak ook

wel... Wat er dan uit volgt is niet altijd per se slecht of lelijk. Voorzitter, dan als laatste: in het kader staat ook veel over bodem en water sturend. Er zijn ook opmerkingen over gemaakt door collega's. Ik heb in de commissie daar ook naar gevraagd. In hoeverre... Hoe gaat u te werk bij het bepalen van de kwaliteit van de bodem in de natuurgebieden of de kwaliteit van de bodem onder steden? Wij hebben het gevoel dat met name die bodemkwaliteit of dat bodemsturende leidt tot het afzetten van gemeentelijk groen bij die agrariër, waardoor de afvalstroom goedkoop gedumpt wordt in het landelijk gebied. Dan creëer je indirect of direct weer een mestoverschot. Dus alle dingen hangen samen. De tijd is om, dus ik laat het hierbij.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Nijskens. Dan geef ik het woord aan de heer Blijlevens namens JA21.

De heer Blijlevens (JA21): Dank u wel, voorzitter. Het is een hele eer om naar de nieuwe minister van Natuur en Landbouwbeleid te mogen spreken. O, nog niet. Vandaag springt het beleidskader van het landelijk gebied door het laatste hoepeltje. Als onderdeel van de acht beleidskaders is het al sonderend en oordeelsvormend behandeld. Vandaag staat het voor de finale in de Provinciale Staten. JA21 Limburg kiest ervoor, en hoopt hiermee andere partijen te inspireren, om kort maar krachtig de belangrijkste thema's eruit te pakken. Punt 1, landschap en leefbaarheid. JA21 Limburg is een groot voorstander ervan ons prachtige en karakteristieke – moeilijk woord, zeg ik het nou goed of niet? – Limburgse landschap te koesteren. Het doet ons daarom goed om te lezen dat het professionele beheer van landschapsdata en monitoring betreffende ons prachtige landschap verbeterd wordt. Punt 2, landbouw. JA21 Limburg gelooft volledig in de innovatiekracht van de Limburgse agrariërs. Agrariërs verdienen zicht op een langjarig verdienmodel en de Provincie zou hierin ondersteunend moeten dienen. De ondersteuning die de Provincie geeft aan haar agrariërs zou de economische levensvatbaarheid en de concurrentiekracht moeten versterken, maar ook zeker niet belemmeren. Punt 3, water. JA21 Limburg heeft in haar verkiezingsprogramma opgenomen een goede en efficiënte samenwerking met het waterschap om bijvoorbeeld overstromingen te voorkomen. Zo zijn we enorm te spreken over de doelstellingen betreffende de verbeteringen van de bescherming tegen de wateroverlast. Over wateroverlast gesproken, ik moet mijn collega, mijnheer Schyns, even verontschuldigen. Hij is vertrokken. Ik hoop dat hij op tijd terug is. Hij had drie lekkages in huis, vandaar. Tot slot stikstof. Ons standpunt is glashelder. De onhaalbare stikstofwaarden, KDW's: schrappen en uitgaan van de daadwerkelijke staat van de natuur. Natuurbeleid moet volgens ons gebaseerd worden op concrete waarnemingen. We zijn groot voorstander van ons als Provincie afzetten tegen landelijk beleid, maar vinden het tegelijkertijd positief om te lezen dat er gezocht wordt naar oplossingen in deze naar onze mening gecreëerde puzzel. Het onderzoeken van mogelijkheden om kleine tijdelijke emissies onder stringente voorwaarden toe te laten is een ministap, maar wel één in de goede richting. Nogmaals, schrap de KDW's, verzet je tegen het landelijk stikstofbeleid en vertrouw op de innovatiekracht van ieder die hier als gevolg van het stikstofbeleid hinder van ondervindt. Dat was hem, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Blijlevens. Dan geef ik het woord aan de heer Franssen namens LOKAAL-LIMBURG.

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Het beleidskader 'Perspectief voor het Landelijk Gebied'. Voorzitter, LOKAAL-LIMBURG hecht grote waarde aan het landelijk gebied in Limburg. Wij waren dan ook verheugd het document met doelenboom te mogen ontvangen. Als wij het betreffende document doornemen klinkt het wel allemaal aardig, maar is dat het doel? LOKAAL-LIMBURG mist een grondige inventarisatie en analyse. Wat beoogt men dan op te lossen of aan te pakken? Wat zijn dan de meest adequate en realistische oplossingen? Het platteland wordt geconfronteerd met grote uitdagingen en het bevreemdt mij dan dat het College op de vraag of alles realiseerbaar is een antwoord geeft waarbij men nadrukkelijk een slag om de arm houdt. Is het niet tijd een vitaal platteland echt serieus te nemen, de meerwaarde ervan aan zich, maar ook voor de leefbaarheid in de stedelijke gebieden te onderkennen, uiterste inspanningen te doen om het platteland weer echt vitaal te maken en om daadkracht te tonen? Laat ik enkele voorbeelden benoemen en concreet inzoomen op een aantal onderwerpen. Het wordt ons niet duidelijk hoeveel hectare grond daadwerkelijk ingevuld gaat worden met natuur tot 2030. Er wordt wel gesproken over onder andere

het Natuurpact 2013 en bijvoorbeeld de groenblauwe dooradering, de GBDA, maar hoe verhoudt zich dat tot die extra bijna 1.000 hectare grond, die een functieverandering dient te ondergaan voor 2027? Er wordt bijvoorbeeld gesproken over 3.500 hectare nieuw bos, 2.700 GBDA, 11.000 hectare agrarische natuur. Maar wat is het concreet, beste Collegeleden, beste Statenleden? Hoeveel wil dit College nu de komende jaren echt realiseren? Wat kunnen zij realiseren? Dat wordt gewoon niet duidelijk uit dit document. Bovendien: in hoeverre denkt dit College dan dat deze voornemens uitvoerbaar zijn als we nu gaan afzien van gedwongen onteigening, wat LOKAAL-LIMBURG overigens toejuicht. Dan, voorzitter, het volgende voorbeeld. Er wordt veel gesproken over water, waterkwaliteit en drinkwatervoorziening. Water en waterkwaliteit zijn cruciaal voor het leven op aarde. Schoon water is essentieel voor de gezondheid van mens en dier en het ondersteunt ecosystemen. Hier hecht LOKAAL-LIMBURG veel waarde aan, maar ook hier een kanttekening, want onttrekking van grondwater kan deze ecosystemen benadelen. In de commissievergadering zijn door LOKAAL-LIMBURG een aantal, naar mijn mening, eenvoudig te beantwoorden vragen gesteld, waarvan er slechts één ondanks de toezegging van de Gedeputeerde is beantwoord, namelijk de onttrekking per winplaats. LOKAAL-LIMBURG zou graag een overzicht ontvangen ten aanzien van het grondwaterpeil binnen een afstand van 200 meter in vogelvlucht over 25 jaar van alle drie de winplaatsen Geulle, Craubeek en Roodborn. Kan de Gedeputeerde zijn toezegging nakomen? Vervolgens, voorzitter, het derde voorbeeld. Een vitaal platteland heeft niet alleen invloed op jongeren, die steeds meer het platteland verlaten. Onderwijs en de gezondheid die onder druk staan, toenemende criminaliteit en dubbele vergrijzing. Daar is veel aandacht voor nodig. Een meer vitaal platteland kan daar een verbetering teweegbrengen en kan bovendien een grote bijdrage leveren aan de maatschappelijke, economische en gezondheidswelvaart in heel Limburg en niet alleen op het platteland zelf. Onderschrijft de Gedeputeerde dit en wil hij dit dan ook onderschrijven bij de motie die wij hierover zullen indienen met als titel 'Vitaal platteland'. Ik zal, voorzitter, met uw goedvinden, even het dictum van de motie voorlezen. Dan ga ik even kijken. 'Verzoeken het College om een inventarisatie en analyse te maken van de belangrijkste knelpunten en mogelijke oplossingen inzake een vitaal platteland / Deze uiterlijk in Q4 2024 met PS te delen.' Als laatste, voorzitter, een belangrijker speler in het landelijk gebied...

De voorzitter: Er is een vraag, mijnheer Franssen, van mevrouw Schuurin.

Mevrouw Schuurin (PvdA): Dank u wel, voorzitter. Ja, inderdaad nog even een vraag over de motie, voordat de heer Franssen verder gaat. Of misschien twee vragen. In het dictum van de motie wordt 'vitaal platteland' met hoofdletters geschreven. Dat is ook de naam van een rijksprogramma, als ik het me goed herinner, wat is vervangen door het Programma Landelijk Gebied. Is dat eigenlijk waar u naar wilt verwijzen of bedoelt u meer het algemene concept van een vitaal platteland? Ten tweede vraagt u om een inventarisatie en analyse van knelpunten en oplossingen. Volgens mij – als dat niet klopt moet het College me maar corrigeren straks – is dat wat het College heeft beoogd, zowel in het kader, alsook in het LPLG. Dus zou u iets duidelijker misschien aan kunnen geven wat u dan precies mist? Het voelt een beetje alsof u vraagt naar dingen die al gedaan zijn.

De voorzitter: De heer Franssen.

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Om op uw eerste vraag even terug te komen: het heeft niets te maken met dat wat u verwoordt. Het is gewoon hoe wij het getypt hebben. Net zo goed hadden wij de 'v' klein kunnen maken. Dat is punt 1. Punt 2, wij hebben bij het eerste gedeelte geconstateerd dat ... Daar ziet u dus – ik noem er een paar op – de voorzieningen op het platteland afnemen, dat jongeren die gaan studeren het platteland verlaten, dat onderwijs ook op het platteland onder druk staat. En, en, en, en, en. Vanwege die zorgpunten vinden wij belangrijk dat we een voorzet krijgen van het College, wat zij prioriteren en hoe wij daar verbetering in kunnen brengen. Ik zal u ook zeggen; deze motie, daar zijn we heel eerlijk in, is in Brabant ingediend door LOKAAL-BRABANT. Die is daar door 90% van de Statenleden aangenomen. Daar ziet en zag men ook de bezorgdheid, maar daar wil men ook duidelijk prioriteren. Ik denk dat ik in mijn

betoog duidelijk heb aangegeven: wat wil dit College nu? Waar gaan ze heen? Hoeveel hectare natuur moet er eigenlijk straks ingevuld worden? En, en, en. Vandaar deze oproep.

De voorzitter: Mevrouw Schuuring.

Mevrouw Schuuring (PvdA): Ja, voorzitter, dank u wel. Eén korte vervolgvraag. Als ik uw antwoord hoor, dan bedoelt u eigenlijk dat u een analyse wil naar de totale leefbaarheid in het buitengebied of op het platteland en niet alleen op basis van de onderwerpen die in dit kader staan.

De voorzitter: De heer Franssen.

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Ja. We hebben eigenlijk... We hebben nogal wat kaders besproken. Dat klopt. Je kunt wel zeggen 'oké, de vorige week hebben we dit kader besproken, de andere keer hebben we dit kader besproken, er worden prioriteiten gesteld', maar pak het eens integraal. Pak eens duidelijk... College, geef eens duidelijk aan waarheen je wilt. Dat is onze oproep.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Waajen.

Mevrouw Waajen-Crins (CDA): Dank u wel, voorzitter. Mijn vragen sluiten deels aan bij de vragen van mevrouw Schuuring. U verzoekt het College namelijk iets ontzettend breed. Wat Brabant heeft gedaan, dat geloof ik wel. Maar wij zitten hier, wij als Staten, om een kader mee te geven aan ons dagelijks bestuur, dat voor de uitvoering staat. Dus ik vraag u: wat vindt u de belangrijkste knelpunten? Dat is de eerste vraag.

De voorzitter: De heer Franssen.

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Nou, ik vind dat een hele goede. We hebben eigenlijk onze belangrijkste punten al in het dictum verwoord. Een aantal van deze punten is naar voren gebracht bij andere beleidskaders, maar wij hebben ze nog eens integraal benoemd. Eigenlijk... Kijk, u hoorde van... U ziet ook een motie straks komen van de BBB, die wij bijvoorbeeld ondersteunen. Jongeren; nou, daar is er zorg in Limburg ook over. Gezondheid, daar zijn er ook zorgen over. Als we dan de voorzieningen op zich bekijken, dan hebben we ook heel veel zorgen over scholen die verdwijnen op het platteland. Vindt u het dan gek dat wij in feite integraal een oproep doen? We hopen ook op de steun van u. Het CDA in Brabant heeft deze motie ook ondersteund, even ter zijde. Maar als je dan dit College ziet en deze beleidsstukken, dan moeten we toch gezamenlijk zeggen – daarvoor ook mijn oproep – van: toon ook die daadkracht voor dat platteland en ga er ook voor. Van mijn part laten ze drie punten die wij nu noemen weg, maar als ze de rest dan maar uitvoeren. Dat vinden wij belangrijk.

Mevrouw Waajen-Crins (CDA): Dat is precies mijn vraag, mijnheer Franssen: welke drie punten mogen ze dan weghalen?

De voorzitter: De heer Franssen.

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Ik moet eigenlijk mijn betoog wat korter maken, voorzitter, merk ik.

De voorzitter: Ja...

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Nou, daar zou ik even over moeten nadenken. Dat vind ik een zaak, die wil ik niet alleen persoonlijk even beantwoorden, maar die wil ik ook eigenlijk in de fractie... Dit vind ik toch wel een persoonlijke keuze. Daar wil ik de fractie breed even voor benaderen, als u mij dat niet kwalijk neemt.

De voorzitter: Dank u wel. Had u nog een vervolgvraag?

Mevrouw Waajen-Crins (CDA): Ja, dat neem ik u niet kwalijk, maar juist de breedte van deze motie vinden wij heel erg ingewikkeld. U gaf het zelf ook al aan in de beantwoording: het gaat eigenlijk bijna over alles wat er op het platteland speelt. Bent u dat met ons eens?

De voorzitter: De heer Franssen.

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Ja, daar ligt ook net de clou. Dat ben ik volledig met u eens. Daar ligt ook de clou, omdat wij dus een aantal beleidsterreinen al hebben afgetikt. Als wij nu in feite die beleidsterreinen hier weer voor een stuk benoemen, dan zeggen wij dus in feite: kom op, pak aan. Vandaar ook in mijn betoog die daadkracht en vandaar ook deze oproep: vitaal platteland!

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Van der Pol had ook nog een vraag.

Mevrouw Van der Pol (BBB): Als ik uw betoog zo beluister, dan hoor ik vaker dat er een keuze wat LOKAAL-LIMBURG betreft is tussen de natuur en het platteland. Kunnen natuur en platteland naar uw mening niet samengaan?

De voorzitter: De heer Franssen.

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Nee, dan is er hier een spraakverwarring. Ik denk dat natuur, agrarisch beheer, en, en, en... Bewoners op het platteland... Dat is een samengaan van. Het ene vult het andere aan.

Mevrouw Van der Pol (BBB): Dat is goed. Dan delen we deze mening.

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Kijk! Nog even, als ik mag, voorzitter.

De voorzitter: Jazeker. Ik wou zeggen: gaat u verder met uw betoog.

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Ja. Als ik me goed herinner was ik met de zinsnede bezig, als laatste: als laatste, voorzitter, een belangrijke speler in het landelijk gebied is de agrarische sector. Laten wij er gezamenlijk voor zorgen dat onze voedselvoorziening door middel van een robuuste, levensvatbare agrarische sector in stand blijft en dat wij zo min mogelijk afhankelijk worden van andere landen. Dank u wel, voorzitter.

De voorzitter: Dank u wel, mijnheer Franssen. Dan komen we tot slot in de eerste termijn van uw Staten bij mevrouw Boven namens de Partij voor de Dieren.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Dank u, voorzitter. Dank voor de verhelderende notitie naar aanleiding van toezegging 9456. Hierin wordt duidelijk met welke beschikbare middelen welke doelen en resultaten behaald worden. Met helaas ook een zeer ontnuchterende en ontluisterende notitie: het doel bereiken is minimaal op vrijwel alle onderdelen. Dit ligt voor een deel aan de onduidelijkheid over beschikbare rijksmiddelen. Het Haagse hoofdlijnenakkoord maakt, als het kabinet over rechts er komt, een einde aan het Transitiefonds. Doodzonde voor de integrale en bottum-upbenadering van het Nationaal Programma Landelijk Gebied. Natuurherstel en natuurverbetering, water en landschap blijven daarmee het kind van de rekening en dat zijn ze al heel lang, gezien de achterstanden die in bijlage 4 zijn genoemd. Zo is er een achterstand op de realisatie van Natuurnetwerk Limburg, een harde doelstelling, ook volgens dit College. Dat heeft mede te maken met het door een vorig College wegsluizen van daarvoor bestemde

middelen, € 30 miljoen, naar andere beleidsonderdelen. Nu is er nog steeds € 54 miljoen te weinig budget uitgetrokken voor natuurontwikkeling. Dit zelf veroorzaakte tekort zullen we niet uit Den Haag vergoed krijgen. We zullen nu financieel eerst als Provincie de hand in eigen boezem moeten steken als wij ons aan onze eigen doelstellingen willen houden. Dat wil de Partij voor de Dieren, het liefst nog ambitieuzere doelstellingen als het gaat over natuur, water en biodiversiteit. Dan kiest het College helaas voor relativering voor wat betreft de 30% areaaltoename, de 10% groenblauwe dooradering en de Limburgse bossenstrategie. 'Nee, dat zijn geen harde doelen', kunnen we lezen. Terwijl ze wel staan in de Europese Vogelrichtlijn en Habitatrichtlijn, in landelijk beleid en onze eigen POVI. Het enige wat dit College voor natuur en landschap wil doen is het invullen met initiatieven van onderop. Dat staat in de doelenboom. Hoe geloofwaardig ben je dan als het wel provinciale doelen zijn, maar je laat het aan anderen over? Er is zelfs geen financiering voor initiatieven van onderop gereserveerd. Of gaat de Gedeputeerde daar in de voorjaarsnota toch geld voor uittrekken? Op die vraag zou ik graag een antwoord willen van de Gedeputeerde. Dan heb ik het nog niet over de kaderrichtlijn Water, met daarin het doel om de hydrologische condities van Natura 2000 op orde te brengen. De Partij voor de Dieren had graag in het voorliggende beleidsplan gezien waar het College aan dient om deze hydrologische condities voor Natura 2000-gebieden te verbeteren. Gaat het College hiervoor een plan uitwerken? De verwachte stikstofafname ligt tussen de 1,3 en 1,6 kiloton. Dat is de helft van het doel van 3 kiloton reductie. Dit doel op zich is onvoldoende om lokaal verslechtering te voorkomen en, zoals de notitie aangeeft, is slechts 30% van de verwachte stikstofaanname met zekerheid effectief, want 70% kan via de depositiebank weer worden uitgegeven. Stikstof blijft dus een enorme bedreiging voor de natuur en haar biodiversiteit. Hoe gaat het College dit oppakken? Een ambitieus College blijft toch niet werkloos toezien dat Den Haag een bom legt onder de uitvoering van het Limburgse Programma Landelijk Gebied. Wij ondersteunen de GroenLinks-moties van harte, in het bijzonder de motie 'Limburg aan de slag met het LPLG', die wij mee zullen indienen.

De voorzitter: De heer Nijskens.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Ah, die had ik al verwacht.

De heer Nijskens (VVD): U had het over de ammoniakopgave of het stikstofdoel wat Limburg heeft gekregen binnen landbouw, die 3 kiloton, 3 miljoen kilo. Daar is natuurlijk rekening mee gehouden, dat daar 70% juist wordt ingezet voor woningbouw, infrastructuur, bedrijvigheid en andere vergunningen. Of bent u daar... Hoe kijkt u daarnaar?

De voorzitter: Mevrouw Boven.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Nee, daar ben ik me bewust van, dat dat zo is. Maar het ligt er natuurlijk aan waar je de stikstof uit die depositiebank weer voor gebruikt en op welke plek.

De voorzitter: De heer Nijskens.

De heer Nijskens (VVD): Uiteraard, maar het leek net alsof uit uw verhaal bleek: 'We halen niet de volledige 3 kiloton en vervolgens gaan we ook nog 70% heruitgeven.' Vandaar mijn vraag of u wist dat juist ook op die manier die systematiek bedoeld was.

De voorzitter: Mevrouw Boven.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Ja, dat is bekend.

De voorzitter: U bent klaar met uw betoog? Dank u wel, mevrouw Boven. Daarmee zijn we aan het eind van de eerste termijn van uw Staten gekomen. Ik kijk even naar de Gedeputeerde. Die kan direct met de beantwoording starten. Aan u het woord.

Gedeputeerde Faassen: Ja, dames en heren. De beantwoording van het laatste beleidskader. Nummer 8, op vrijdagmiddag. Ik ben blij met jullie aanwezigheid en jullie inzet. Gezien het aantal moties dat ik gekregen heb is er duidelijk animo in de zaal om dit nog eens beter belicht te krijgen. Daar ben ik in feite dankbaar voor, want dan heeft dit beleidskader de aandacht die het verdient. Ik zeg weleens gekscherend tegen mijn collega's: zonder stikstof en zonder dit beleidskader komt niemand verder in deze provincie op dit moment. Dus het is een belangrijk beleidskader. Daar zijn we ons allemaal van bewust en dat is mooi. Ik wil eigenlijk beginnen, zoals dat hoort, denk ik, en dat heb ik in de commissievergadering ook gedaan, met het bedanken van de ambtenaren voor de enorme inzet die ze gepleegd hebben om het beleidskader samen met mij te schrijven, aan te passen. Ik vergeet nooit dat de eerste keer dat het beleidskader met mij besproken is, om daar samen naar te kijken, ik op weg was naar de Grüne Woche. Toevallig dat degene die mij rijdt vanmorgen nog tegen mij zei: weet je nog, Leon, dat we de eerste keer daarover spraken – niet wij, maar ik dan – met de twee die daar zitten. Ja, dat heeft de hele reis naar Berlijn geduurd. Die reis duurt zes uur, voor jullie info, dus van Venlo tot in Berlijn hebben we over dit beleidskader met elkaar gesproken. Tweedelig, de reis heeft zich geloond om dat te kunnen bespreken in die tijd, maar je kunt dus zien hoeveel energie daar van hun kant, maar ook van deze kant in gestoken is, om hier een gedegen stuk van te maken. Ook dank voor de beantwoording naar de commissie. Ik denk dat dat vrij uitgebreid gebeurd is. Er zijn een aantal bijlagen en scenario's geschreven. Dat is veel werk geweest. Dank daarvoor. Ik heb ook een stukje waardering teruggehoord vandaag al voor het feit dat dat zo gegaan is en die beantwoording daarover. Goed. Ik wil het eigenlijk... Het handigste is dat ik het gewoon doorloop naar diegenen die concreet een vraag gesteld hebben. Ik kan het even doorlopen. Ja, Forum voor Democratie heeft een aantal opmerkingen gemaakt, die helder zijn. Daar komen we nog op terug. Die subsidies onderbouwen. Over de wijnbouw, daar komt mijn collega straks nog op terug. GroenLinks, mevrouw Mertens. Ik zal even kijken dat ik dat goed naloop, dat ik niks vergeet, want dat is wel zo belangrijk. Ja, die heeft gevraagd naar die voortgang van dat SpUk of van dat stuk in Zuid-Limburg, die groenblauwe dooradering waar we mee bezig zijn, die Propositie Heuvelland. Ja, dat is een lastig ding. We zijn daarmee begonnen. Daar is een gedeelte gerealiseerd, maar nog niet alles. De praktijk blijkt, zoals je dat zegt, weerbarstig. **Ik ga u daarover informeren, hoe ver we daarmee zijn en wat de stand van zaken is.** Dat is eigenlijk de vraag die u gesteld hebt. Die zal ik dan ook proberen te beantwoorden. Ja, dat was de vraag die u daarover gesteld hebt. Verder waren er daar ook een aantal moties. Dat was eigenlijk het resultaat van het verhaal, dat het vrij kort... Ja, het verhaal was vrij kort, maar de moties, dat waren er een heel aantal. Die wil ik dan ook graag met u doorlopen en aangeven wat daarvan, zoals dat heet, mijn appreciatie is. We beginnen met motie 3089. Ik heb ze... In de volgorde zoals u ze in uw betoog naar voren hebt gebracht, zo behandel ik ze. U hebt daarin gevraagd om richtinggevende doelen te bepalen voor de Natura 2000-overgangsgebieden. Nou, laat ik heel helder zijn: weer nieuwe doelen creëren in die overgangsgebieden, dat kan niet de intentie zijn en dat willen we ook niet. We moeten die doelen in de Natura 2000-gebieden behalen. Om dan nieuwe doelen te gaan creëren voor die overgangsgebieden, dat gaat gewoon te ver, dus dat willen we eigenlijk niet. Verder hebt u gevraagd naar het grond- en vastgoedbeleid over de extensivering van agrarische gronden. Eigenlijk hoort dat bij mijn collega Demollin, maar daar zijn we wel actief mee bezig. Iemand anders heeft die vraag ook nog gesteld. Voor de oplettende kijker, zou ik bijna zeggen, had u kunnen zien dat ik deze week op bezoek ben geweest bij Heuvel Angus, een extensieve vleesveehouder, die vlees houdt in een natuurgebied, samen met Staatsbosbeheer, maar ook samen met de Provincie. Daar werken we dus al samen met ons grondbeleid, dat we gronden die we hebben ter beschikking stellen of tenminste verpachten aan diegene die op die manier daar extensief veeteelt kan bedrijven. Dus in feite is de motie in die zin overbodig. Met name door het eerste dictum zou ik hem ontraden. Dat is motie 3089. Dan ga ik over naar de motie daarna, 3090. Die zal de heer Theuns beantwoorden. Dat geldt ook voor 3091. 3093 ook. Ja, dat is als je met zijn drieën een beleidskader behartigt, zou ik bijna zeggen. Dan is dit het antwoord voor die twee moties. Dan hebben we de derde motie die mij betreft, de motie waarin u mij vraagt om samen met het IPO op te trekken richting Rijk. Ja, dat is een verzoek naar mijn hart. Wij doen eigenlijk niet anders. Ik zit zowel in het bestuur van IPO als in de BAC Landelijk Gebied. Dus ja, zeker ga ik dat doen. Ik ga me inzetten om duidelijkheid te krijgen over de maatregel voor het LPLG. We zullen daar straks nog op terugkomen, maar ik kan het misschien nu al

aangeven. U heeft een aantal keren gevraagd: 'Wat gaan jullie doen met het LPLG als GS?' Nou, het antwoord is daarop: wij gaan dat niet weggooien. Het is te kostbaar wat we daar met zijn allen tot nu toe bereikt hebben. Kijk naar ons LPLG wat we ingediend hebben, nu bijna een jaar geleden. Daar hebben we met zijn allen heel hard aan gewerkt, samen met de Plattelandscoalitie. Die vraag is ook een aantal keren gesteld. Dat wil ik hier nog een keer benadrukken. De waarde die we daaraan hechten, die samenwerking met die Plattelandscoalitie, is extreem belangrijk. Hoe het ook verder gaat in dit land, we zijn ons er allemaal van bewust dat we in een transitie van die landbouw zitten, dat we iets moeten doen. Dat kun je alleen samen met die partners. Daar hebben we de afgelopen tijd, al voor het beleidskader dat we vorig jaar vastgesteld hebben, maar ook het afgelopen jaar, hard aan gewerkt. De onzekerheid die ik hier vandaag ook proef bij vele Statenleden van 'hoe nu verder?', diezelfde... Ja, angst is ook genoemd. Maar ik denk: die onzekerheid geldt voor ons allemaal. Die geldt voor mij, maar ook voor onze Plattelandscoalitie. **Dus ja, ik zeg jullie toe dat ik zal blijven strijden om die Plattelandscoalitie bij elkaar te houden, los van het LPLG.** Dat is natuurlijk een overheidsinstrument wat ze in het leven geroepen hebben. Dat is een onderdeel van het NPLG en daar gaan wij... Ja, wij gaan over ons eigen LPLG 2.0, maar de overheid gaat over het NPLG, het landelijke beleid. Daar schrijven wij op dit moment zelfs een 2.0 aan. Ja. Dat weet ik niet, hoe het verder gaat, maar het is niet zo dat wij op dit moment dat instrument wat we opgebouwd hebben gaan ontmantelen. Dat doen we om twee redenen niet: omdat de opgave die er ligt, zoals dat vandaag al eerder gezegd is, een wettelijke opgave is die we hebben vanuit het ministerie, waar we nu aan werken, dus het zou raar zijn om daar op dit moment mee te stoppen. We vragen ook die duidelijkheid richting Rijk. Dat zullen we zelf doen, maar ook binnen IPO-verband. Daar zijn we als we speak mee bezig, om volgende week al helderheid te krijgen van het ministerie, om te kijken: hoe gaat dit nu verder? Zodat we duidelijkheid krijgen, niet alleen voor onszelf, maar ook voor de Plattelandscoalitie. Dus ja, dat is volgens mij een redelijk uitgebreid antwoord om mijn overtuiging uit te spreken dat we verder willen gaan met dat LPLG. U vraagt dan aan ons...

De voorzitter: Mag ik daaruit concluderen dat uw appreciatie is 'oordeel Staten'?

Gedeputeerde Faassen: Nee, want er waren nog een paar meer dictums.

De voorzitter: O, sorry. Dan ben ik te snel.

Gedeputeerde Faassen: Ja. 'Zich uiterst in te zetten voor het uitvoeren.' Dat heb ik gezegd. 'Met een voorstel richting PS te komen voor de inzet van intensiveringsmiddelen voor het uitvoeren van LPLG.' Dat is een tricky one. Dan moet ik natuurlijk terug naar GS en naar jullie om daar financiële middelen voor vrij te maken. Mijn voorstel zou zijn richting mevrouw Mertens om deze motie aan te houden, zodat ik terug kan komen als ik concreter weet hoe we hiermee verdergaan. Dat is mijn vraag aan u. Dus, voorzitter, aanhouden a.u.b. Dan hebben we de motie... Ja, het waren er zes. Het waren er heel wat. Dat is 'Het LPLG niet voor niets. Nou, dat sluit een beetje aan bij het betoog wat ik net gehouden heb. Ja, die is 'oordeel Staten'. In feite heb ik net al gezegd hoe ik daarin sta en hoe wij ook als College daarin staan. Dus ja, wij willen daarmee doorgaan en we gaan daar moeite voor doen. De doelen die daarin opgenomen zijn, die hebt u ook concreet gevraagd. Dat snap ik. Maar die zijn toch echt afhankelijk van hoe dat NPLG verdergaat. Om de doelen die we nu gedefinieerd hebben in het LPLG, zoals het er nu ligt, vast te houden; ja, dat kan ik niet... Weet je? Dat zou gek zijn. Als het NPLG op een andere manier wordt ingevuld, dan komen daar misschien andere doelen... Je kunt niet aan doelen vasthouden als ze nationaal anders geformuleerd worden. Dat is eigenlijk mijn antwoord daarop. Maar 'oordeel Staten' in elk geval voor die motie. Dan ga ik over naar... Nee, dan ga ik even kijken waar ik gebleven was met mijn beantwoording. Dit was GroenLinks. Dat was een kort betoog, maar met veel moties. Mevrouw Wesseling heeft ook een motie ingediend, ook om te zorgen voor echt perspectief, wat u vraagt. Ja, ik heb het in het beleidskader natuurlijk ook duidelijk gezegd en daar blijf ik bij: we hebben middelen nodig om doelen te halen. Jullie hebben gezegd: 'Gebruik dan intensiveringsmiddelen.' Het Transitiefonds is weg. Ja, hoe moet ik dat nou goed omschrijven? Kijk, in eerste instantie hebben wij steeds gezegd: 'Wij kijken richting Rijk.' Ja, als jij iets van

iemand anders wil ga je niet voor jezelf invullen wat je wel wil besteden. Dat zou een rare reactie zijn. Dan zegt de ander: 'Ja, als je het zelf kunt doen, hoeven wij het niet meer te doen.' Dat is misschien een beetje zakelijk gebracht, maar dat is eigenlijk het idee. Nou, daarnaast hebben we natuurlijk... Dat is ook een antwoord op vragen die een aantal mensen gesteld hebben. Waarom hebben wij dit beleidskader? Iemand... Ja, mevrouw Waajen stelde het zelfs ter twijfel. Dat vind ik op zich spijtig, want we hebben niet alleen veel energie in het beleidskader met anderen gestoken, maar er zijn heel veel opgaven die we hebben, waar we ook op dit moment samen met zijn allen aan het werken. Dat team wat er daar zit en dat beleidskader wat we ontwikkeld hebben, dat is dan wel een ambitie, maar ondertussen werken we ook al op heel veel terreinen samen en hebben we SpUK's waar we uitvoering aan geven. Ja, daar hebben we die mankracht hard voor nodig. Daar is dit ambitieplan, noem het dan maar zo... Het was ongevaarlijk, werd gezegd. Ik kan me die woorden niet herinneren. Maar ik vind wel, die ambitie die we hebben kunnen we voor een gedeelte invullen met de middelen die we hebben, dus ik denk dat die ook goed weergegeven zijn in dit beleidskader. Ik pleit er toch echt voor om het CDA te overtuigen van dat ik hier, samen met anderen, ervan overtuigd ben dat we dit moeten doen. Nou loopt het een beetje door elkaar. Ik ga naar de appreciatie van de motie 3095, voorzitter. Dat had u mij de vorige keer goed geïnstrueerd, om het nummer te noemen voordat ik overga tot de appreciatie van deze motie. Het antwoord van mij is eigenlijk: we begrijpen de vraag, maar kunnen de doelen op dit moment moeilijk kwantificeren. Dus dat is gewoon nog lastig. Jullie vragen dan naar doelen. Dat is een aantal keer gebeurd. Dat is gewoon heel lastig. De tweede vraag die u stelde: 'PS zodra nieuwe informatie beschikbaar is in staat te stellen om bij te sturen op de gestelde doelen, zodat PS kan waarborgen dat de doelen worden gehaald.' Ja, dat lijkt me logisch, dat ik naar jullie terugkom, dus ik laat deze motie 'oordeel Staten', voorzitter. Goed, dat was D66. Ik zal in de tweede termijn waarschijnlijk verbeterd worden als ik zaken vergeten ben. Dat zou zomaar kunnen. Dan even kijken... Ja, dat is eigenlijk een antwoord... U stelde de vraag: 'Wat kunnen we doen om geld van het Rijk, dat we nodig hebben om bij te dragen aan het bereiken van de LPLG-doelen... En om tegelijkertijd een toekomstperspectief te bieden voor de landbouw.' Ja, u hebt mij in een andere vraagstelling... Daar kan ik in dit kader misschien een antwoord op geven, om een... Ja, hoe zeg je dat? Om een blik te geven op het hoofdregierakkoord, hoe noem je dat? Hoofdlijnenakkoord. Zo is het, dank je wel. Het hoofdlijnenakkoord. Ja, kijk, dat is op zich lastig, want ik sta hier namens GS, dus niet als partij, wat ik daarvan vind. Maar we hebben het natuurlijk wel als GS gelezen en zien daar zeker toch een aantal aanknopingspunten. Er wordt € 500 miljoen vrijgemaakt voor natuurinclusieve landbouw. Dus er komen middelen om doelen te halen die nu ook in het LPLG staan. Er komt € 1 miljard vrij per jaar. Dat gaat ook over opkoopregelingen, maar ook over innovatie en andere zaken. Dus dat is niet meer beperkt tot alleen maar opkopen. De opkoopregelingen die er liggen blijven in stand, plus de bestaande budgetten binnen LVVN – ik zeg het goed – blijven overeind. Dus we hebben als Provincie veel mogelijkheden om die doelen die in het LPLG staan te realiseren met het geld dat er is. Dus het is niet zo dat het weg is. Het is een andere invulling, maar wel geld waar we zeker van zijn dat het binnen de begroting van LVVN is. Ik hoop dat dat afdoende afweging is. Ja, dan zijn er nog vragen over lozingsvergunningen en water. Daar zal de heer Theuns dadelijk op terugkomen. Ja, dan kom ik bij de BBB. Ja, dat waren ook een heel aantal moties. Die wil ik nu gaan behandelen. Ja, u zei het: 'Goed voor de natuur, goed voor de boer.' U hebt in uw betoog aangegeven hoe u daarin staat. Dat was voor mij helder. Ik zal een toelichting geven of een oordeel geven over de moties zoals die ingediend zijn, voorzitter. De eerste motie die u te berde bracht was de motie 3096. Dat gaat met name over de groenblauwe dooradering. Ja, daar kunnen wij in feite goed mee leven, 'te stimuleren dat er maatregelen worden genomen en mogelijkheden geboden worden om de aanleg van landschapselementen te beoordelen – dat is straks ook al aangekaart – op vrijwillige basis'. Het moet van onderop komen, ook dit, want het resultaat wat we gezien hebben bij een lokale gemeente in het zuiden, waar het vastgesteld werd onder parapluverlening; dan ligt het vast, maar dan is de ondernemer dus gedwongen. Dat is een voorbeeld voor al die anderen, om die elementen die ze aangelegd hadden; om dat niet te doen en ook in de toekomst daar niet aan te willen werken. Kijk, er moet een stimulans zijn en dat moet op een positieve manier. Dus ja, lang verhaal kort. '...de Provincie middelen vrij te maken voor verduurzaming van een meerjarig onderhoud van die landschapselementen.' Daar gaan we naar kijken, hoe we dat doen. 'Het nieuwe kabinet aan te spreken op hoe die inzet van die € 500 miljoen structureel voor agrarisch natuurbeheer kan worden benut.'

Ja, dat zijn allemaal zaken die wij onderschrijven en die wij dus 'oordeel Staten' laten, voorzitter. Dan ga ik over naar motie 3099. Kunnen jullie het nog bijhouden? Dat is mooi. Ja, dat is... Ik denk, ik vraag het even na. Voorzitter, deze ligt nou voor. Ja, daar wil ik... Ja, ik kan een lang verhaal maken. Dat komt in feite neer op wat u gevraagd hebt. Daar werd een discussie gevoerd over hoe dat ging. Iemand was daar vrij scherp door te vragen: 'Waar hebben we het nu over? Hebben we het over de PLC, de Plattelandscoalitie?' Dat is hoog over waar de partijen in zaten die u noemde. Wat mevrouw Van der Pol denk ik bedoelde is: die gebiedsgerichte aanpak in dat gebied waar... Van onderop, dat dat een andere is dan de Plattelandscoalitie. Dat is echt een gebiedsgerichte aanpak. Dan moet je kijken wie in dat gebied belanghebbende is, wie daar het aanspreekpunt is. Dat kan dus van gebied tot gebied verschillen. Wij zijn er wel van overtuigd dat je geen individuen moet vertegenwoordigen in zo'n gebied, maar dat het natuurlijk wel een belangengroep moet zijn die een groep van individuen vertegenwoordigt. Dat mag duidelijk zijn. Dat ter aanvulling. 'De Staten uiterlijk in Q3 te informeren over de realisatie van de...' Dat gaan we... Ja, 'proberen' mag ik niet zeggen, maar dat gaan we proberen. Goed. Een positieve appreciatie, heb ik erbij geschreven. Het oordeel is aan de Staten. Dan heb ik nog motie 3097. 'Een slokje erbij.' Dat gaat de heer Kuntzelaers doen. Daar heeft hij om gevraagd, of hij het echt mocht doen. Ik zei: voor deze keer, go for it. Goed. Dan hebben we motie nummer 4 wat de BBB betreft. Die gaat over het aansluiten van de bij landelijk beleid aanvullende generieke maatregelen... Daar hebben we al wat dingen over gezegd. Dat hebben we ook in het beleidskader aangegeven. We gaan niet bovenlandelijk ... We gaan geen andere dingen doen dan dat we ze landelijk vastgelegd hebben. Dus ja, ik zou zeggen: op deze motie wil ik een toezegging doen richting mevrouw Van der Pol, zodat ze eigenlijk de motie...

De voorzitter: Even voor de helderheid, welk motienummer?

Gedeputeerde Faassen: 3098. Dus dat is die. Dat was het wat de BBB betreft. Dan even kijken...

De voorzitter: Dan heeft de heer Nijskens een vraag.

De heer Nijskens (VVD): Met die laatste motie; betekent dat ook dat regelgeving die in Limburg reeds strenger is dan de landelijke regels; dat we die terug gaan draaien?

Gedeputeerde Faassen: Welke bedoelt u?

De heer Nijskens (VVD): Ammoniak.

Gedeputeerde Faassen: Hoezo strenger?

De heer Nijskens (VVD): Strenger dan in onze Omgevingsverordening. Bij overdracht wordt al afgeroomd bij nieuwe systemen.

Gedeputeerde Faassen: Nee, het bestaande beleid handhaven we. Dus het gaat om nieuwe regelgeving, dat we niet boven op de landelijke normen gaan...

De heer Nijskens (VVD): Als we strenger zijn, blijven we strenger.

Gedeputeerde Faassen: Ja.

De heer Nijskens (VVD): Dan kijk ik even naar de BBB. Oké.

De voorzitter: Mevrouw Schuurding.

Mevrouw Schuurin (PvdA): Dank u wel, voorzitter. Ik was even aan het luisteren naar de beantwoording. Ik hoorde de Gedeputeerde zeggen: 'Ik wil een toezegging doen.' Toen ging hij door. Ik heb even gemist welke toezegging er nou precies gedaan is.

Gedeputeerde Faassen: Op de vraag die gesteld werd. **De vraag is aan te sluiten bij het landelijk beleid, geen aanvullende generieke maatregelen te nemen, maar daar waar nodig maatwerkoplossingen te leveren om in de juridische houdbaarheid vergunningen te verlenen voor wat betreft het afkomen van extern salderen en stikstofruimte.** Dat waren er drie, maar goed. Op welke wil u reflecteren?

Mevrouw Schuurin (PvdA): Dan heb ik daar inderdaad een vraag over. Daar staat in: 'Daar waar nodig maatwerkoplossingen te leveren.' Is dat iets wat de Provincie op dit moment ook al doet of is dat echt een verandering van beleid?

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Faassen: Nee, dat is geen verandering van beleid, maar ik snap uw vraag. Nee. Ja.

De voorzitter: Gaat u verder.

Gedeputeerde Faassen: Eens even kijken waar ik gebleven was. Mevrouw Schuurin van de PvdA heeft gevraagd om een reflectie op hoofdlijnen. Volgens mij heb ik dat net geprobeerd te doen. Ik weet niet of dat afdoende is of dat u daar nog meer vragen over had. Het ging over die draagbaarheid in de gebiedsprocessen. Ja.

De voorzitter: Mevrouw Schuurin.

Mevrouw Schuurin (PvdA): Nou, ik denk dat het inderdaad over net een iets andere inslag ging. Ik heb de Gedeputeerde horen reflecteren op een aantal punten die in het hoofdlijnenakkoord stonden, die ook in de schriftelijke reactie van het College stonden. Maar mijn vraag was nou: juist op het gebied van de natuurontwikkeling lijken er een aantal gelden niet naar deze Provincie te komen, die misschien eerder wel werden verwacht. Daar las ik nog niks over terug in die reactie. Dus of u specifiek op het puntje natuur in plaats van landbouw zou kunnen reflecteren.

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Faassen: Ja, voorzitter, als ik de vraag goed begrijp is het: waar gaan we dan wel... Waar komt er geld voor? Nou, dat natuurinclusieve, daar komt € 500 miljoen per jaar vrij. Daar zullen we een gedeelte van krijgen. Dat is ook de vraag die we al eerder hebben gehad over de extensivering, om dat lonend te maken voor ondernemers, om ook die kant te bekijken. Ook op innovatie komt er geld vrij. Dat is wat anders dan nu, want tot nu toe hebben we alleen geld ook op die maatregelenpakketten die we ingediend hebben... We hebben drie maatregelenpakketten en alleen op maatregelenpakket 3, op stikstofreductie, zijn we beloond. Daar hebben we € 55 miljoen voor gekregen. Dus met dat geld wat er nu vrijkomt binnen LVVN kunnen we dus ook mogelijk op die andere doelen sturen. Daar zit ook het eerste doel van bos en natuur in.

De voorzitter: Mevrouw Schuurin.

Mevrouw Schuurin (PvdA): Oké. Dank u wel voor het antwoord. Het gaat wel net de andere hoek in dan waar ik eigenlijk om vroeg. De reden dat ik daar zo op duw; ik las in het Statenvoorstel, specifiek onder het kopje over financiële aspecten in de aanbiedingsbrief, dat het kiezen van prioriteiten en het maken van keuzes in de uitvoering als een soort van voorwaarde gesteld wordt aan die uitvoering. Vervolgens in de

Nota van Wijzigingen stond eigenlijk: 'Ja, we kunnen geen verdere prioritering aanbrengen in de doelen in het coalitieakkoord en tussen onze wettelijke taken.' Waar ik mij zorgen over maak: met die veranderde financiering kunnen we een aantal dingen wel gaan doen, zoals agrarisch natuurbeheer, zoals ondernemers helpen. Daar heb ik niks op tegen. Maar we kunnen waarschijnlijk ook een aantal zaken niet gaan doen. Daar ben ik eigenlijk op zoek naar een reflectie, op dat stukje. Dat is dus iets anders dan: 'Ja, maar we krijgen hier en hier wel geld voor.'

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Faassen: Goed, dan heb ik de vraag waarschijnlijk niet goed begrepen. Ik snap uw vraag, maar het antwoord daarop blijf ik u schuldig op dit moment, omdat ik het gewoon nog niet weet. **Wij zullen eerst afwachten wat de invulling van dat hoofdlijnenakkoord is en waar de financiële middelen voor bedoeld zijn. Dat heb ik ook beloofd, dan kom ik bij jullie terug om te kijken welke doelen wel gefinancierd worden uit overheidsmiddelen die we gaan krijgen.** Is dat voldoende? Prima. Dank u.

De voorzitter: Gaat u verder.

Gedeputeerde Faassen: Even kijken. Dat was deze. Even kijken. De PvdA. Dan ga ik naar blaadje 2. Mevrouw Waajen. Ja, mevrouw Waajen. Ja, u zorgen over die transitie van de landbouw gaan me aan het hart. Ik begrijp uw oproep. Ik heb het net al aangegeven, ik hoop toch echt dat u ons wilt ondersteunen als CDA, omdat de ambities en de intenties van dit beleidskader echt zijn om naar voren te komen. Dat geldt zowel voor natuur als landbouw als innovatie. Dus het is geen achteruitgang. We willen echt als College voorwaarts. Dat klinkt misschien wat raar zonder middelen, maar het is niet zo dat we zonder middelen zijn. We hebben SpUK's die we in te vullen hebben. Daar geven we voor een gedeelte in dit beleidskader richting aan. Plus het feit dat wij ook als College wel middelen beschikbaar stellen om bijvoorbeeld grondaankopen te doen, om die puzzel die we naderhand hebben te leggen in die transitie; om daar een positie in te nemen om naderhand die puzzel te kunnen leggen. Dus het is niet zo dat we niets doen. We doen dat wel en we proberen juist met dit ambitieuze beleidskader, zou ik bijna zeggen, richting daaraan te geven. **U hebt verder gevraagd naar die € 2 miljoen. Daar hebt u ook al eerder naar gevraagd. Ik ging er oorspronkelijk van uit dat het in de najaarsbegroting zou komen, maar ik begrijp dat we dat in de voorjaarsbegroting al zullen meedelen, waar we dat geld aan uit gaan geven of willen gaan geven, of dat lijn 3 is, zoals u gevraagd hebt, of een invulling van de motie. Die was volgens mij indertijd van D66, om daar invulling aan te geven. Dus dat willen we. Daar komen we ook op terug. Ik ga jullie nu de vraag al stellen. Dat zal in het voorjaar terugkomen, om een gedeelte van die € 2 miljoen vrij te houden, zodat mochten we geld kunnen vrijmaken met een multiplier; dan hoeft ik me daar van tevoren niet op vast te leggen. Dat zal de vraag in de voorjaarsnota zijn, maar ik kom daarop terug met een concrete invulling van die € 2 miljoen. Dan hebt u een vraag gesteld over NOVEX De Peel. Ja, dat waren een aantal vragen waar een andere Gedeputeerde later op zal reflecteren. Mevrouw Waajen, is dat voldoende of zegt u: 'Dat wil ik toch nog weten.'**

De voorzitter: Mevrouw Waajen.

Mevrouw Waajen-Crins (CDA): Dank u wel, voorzitter. Nou, het is heel fijn dat u volledig meevoelt met onze onrust over dit kader. U heeft denk ik ook met name mevrouw Schuurman van de PvdA horen zeggen: ja, maar wat kunnen we nou niet meer en welke pijlers onder het stuk dat er nu ligt gaan schuiven? Mijn vraag is: hoe kijkt u nou zelf aan tegen het schrappen van dat Transitiefonds?

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Faassen: Ja, daar sta je dan. De vraag is dan: wilt u een eerlijk antwoord hebben? Ja. Nou, dan ga ik u dat geven. Dat is misschien niet helemaal politiek, maar voor mij is dat Transitiefonds – ik heb

het weleens eerder tegen de collega's gezegd – een ster aan het firmament. Zoals u weet dijt het heelal verder uit. Misschien word ik wat... Maar ik had het idee dat die ster steeds verder van ons vandaan kwam. Sterren kun je niet grijpen. Voor mij is dat Transitiefonds altijd een soort van wortel geweest die ze ons voorgehouden hebben, want die zat bij Financiën. Financiën moest de garantie hebben voor dat wat we ermee zouden gaan doen. Voor mij was dat Transitiefonds heel ver weg. Die € 5 miljard die we nu hebben, die € 5 miljard die we hebben voor de opkoopregeling – dat zijn er al 10, he? – plus die € 500 miljoen per jaar die we gaan hebben voor natuur... Dat zijn concrete zaken die je kunt vasthouden met het nieuwe ministerie. Dus ik denk dat dat veel meer zegt dan die € 20 miljard. Dus ik zie meer kansen in dat wat we nu hebben dan in dat wat we ooit misschien gekregen zouden hebben. Dat is mijn eerlijke antwoord.

De voorzitter: Mevrouw Waajen.

Mevrouw Waajen-Crins (CDA): Dank u wel. Dat u kansen ziet, dat is heel erg fijn, maar is het voldoende? Is het voldoende voor de ambities, waarvan u ons nu overtuigt, dat we 'ja' moeten zeggen tegen dit stuk? Kunnen we werken met wat daar nu aan contouren zich aftekent in dat firmament?

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Faassen: Zeker... Voorzitter, zeker op dit moment. Het geld wat we nu al hebben en wat we eventueel zouden krijgen, om dat ook daadwerkelijk weg te zetten; dan hebben we dat zeker nodig. Dan hebben we alle man- en vrouwkracht die we in huis hebben nodig om dat geld nu al weg te zetten. Dus als u vraagt 'ga je die doelen ooit bereiken?', dan zou je eigen over die scope van vier of vijf jaar moeten kijken naar verder en dan kunnen die doelen gehaald worden, maar niet in vijf jaar. In die vijf jaar dat we dat geld nu... Met we nu krijgen denk ik dat we onze handjes vol hebben. Dat is mijn eerlijke antwoord.

De voorzitter: Tot slot mevrouw Waajen.

Mevrouw Waajen-Crins (CDA): De laatste vraag, dank u wel. In de commissie hebben we ook een paar keer gesproken over een midterm review en u heeft ons toegezegd: 'Zodra zaken landelijk veranderen kom ik bij u terug.' Dat heb ik u nog een keer horen zeggen vandaag. Daarom ook ons gevoel bij het stuk: hadden we dan niet beter even nog een paar maanden kunnen wachten? Dan ben ik een optimist over wanneer men in Den Haag eruit is. Kunt u zich ons gevoel voorstellen?

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Faassen: Ja. Ja, voorzitter. Maar dat doet echt geen recht aan dat wat we nu al doen met zijn allen en de ambitie waar we een stuk van kunnen invullen nu al met dit beleidskader. Dat is het antwoord. Goed. Dank u wel.

De voorzitter: Gaat u verder.

Gedeputeerde Faassen: Tja, waar was ik gebleven? Ja, ik moet altijd kijken ... Ik heb dingen opgeschreven en dan moet ik even kijken wat daar de vraag van is. Mijnheer Nijskens heeft dingen over water gevraagd. Ja, u maakt zich ongerust over die € 6 miljard, begreep ik. Maakt u zich geen zorgen, zou ik zeggen. In elk geval meer duidelijkheid... Ja, daar heb ik volgens mij dingen over gezegd. En op het water komen we straks terug. Mijnheer Blijlevens heeft een betoog gehouden. Ik heb daar goed naar geluisterd, neem dat ook ter harte, maar dat was geen vraag. Verder komen we dan bij de heer Franssen. Hoeveel we echt willen realiseren. Ja, ik denk dat ik al heel veel gezegd heb. Vrijwilligheid; ja, dat is de basis. Vrijwillig; ja, dat is het thema. Ik denk, als ik een beetje proef wat in het veld leeft; iedereen is zich ervan bewust dat we samen met de agrariërs in transitie zijn en iedereen is zich er ook van bewust dat er iets moet gebeuren, dus ik denk... Als ik kijk bijvoorbeeld naar het aantal stoppers in Limburg die zeggen 'ja, oké, ik snap dat dit geen toekomst

meer heeft', hoe triest dat ook is voor die bedrijven, laat dat helder zijn... Maar er zijn meer dan in heel Nederland mensen bereid om te stoppen. Dus ja, die transitie, dat is vrijwillig. Ja, dat wordt zo beleefd. Ik zie daar ook mogelijkheden, ook voor de stikstofreductie die we in deze provincie gaan behalen, met al diegenen die willen stoppen. Ja, ik zie daar gewoon mogelijkheden voor de toekomst. LOKAAL-LIMBURG, mijnheer Franssen, heeft een vraag gesteld of een motie ingediend. Dat is, voorzitter, motie 3100. Ja. Ja. Mijnheer Franssen, wat zal ik ervan zeggen? Ja, hij overstijgt eigenlijk mijn beleidskader. U kijkt naar een stuk dat ingevuld wordt door de POVI. U kijkt naar een stukje leefbaarheid, platteland. Ja, deze is eigenlijk te breed om te kunnen pakken in dit verhaal. Ja, het is zo vrij, het overstijgt eigenlijk de thematieken van dit beleidskader. Dus ja, voor mij is hij heel lastig. Ik kan niet anders dan deze ontraden. Goed. Dan kom ik tot slot bij mevrouw Boven. Ja, mevrouw Boven, ik heb een aantal dingen volgens mij al duidelijk aangegeven. Er is ook vanuit de zaal een aantal dingen gevraagd. Even kijken of er daar concreet vragen zijn. Ja, ik heb volgens mij op een heel aantal dingen antwoord gegeven. U hebt gevraagd naar die areaalinvulling. Ja, nogmaals, daar zijn we toch echt afhankelijk van de financiële middelen die we krijgen van het Rijk in eerste instantie. Even kijken wat u concreet gevraagd hebt. Ja, die toestand van Natura 2000 verbeteren. Daar zal mijnheer... Stikstof. Ja, lokaal stikstofbeleid, die 70/30. Daar hebt u naar gevraagd, hoe dat... U zei: ja, dat is de regel die we nu hebben. In de praktijk is het wat anders, denk ik. We wachten eigenlijk ook daar op landelijk beleid, hoe ze dat gaan invullen. Dus dat krijgt nog een vervolg. Dat is nog niet het einde. Je hebt gezien in het plan van de nieuwe regering dat ze naar een ondergrens willen gaan van 1 mol. Ja, dat is natuurlijk de vraag, hoe dat gaat... Dus dat is ook eigenlijk een vraag die ook nog openstaat en waar we meer duidelijkheid over hopen te krijgen. In het vervolg op dit beleidskader, als er meer duidelijk is, kom ik daar ook op terug. Mijnheer Franssen.

De voorzitter: De heer Franssen.

Gedeputeerde Faassen: Voorzitter, sorry.

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Ja, dank u wel. Ik vond het antwoord dat u gaf op onze motie heel bijzonder. Zal ik u vertellen waarom? U zei: dat overstijgt in feite dit programma. Dat overstijgt ... Maar heeft u gezien wat er staat? 'Verzoeken het College.' Dat betekent dat wij het verzoek richten in de breedte aan het College en van daaruit dus de punten onder de aandacht brengen. Ik verzoek u ook het antwoord en de overweging die u heeft genomen te herzien en nogmaals hierop terug te komen, op deze motie, in die gedachtegang.

Gedeputeerde Faassen: Mijnheer Franssen, ik heb u goed gehoord. Ik zal dat dan ook in bereid nemen met mijn collega's van het College en kom daar in de tweede termijn op terug.

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Goed.

De voorzitter: Dank u wel. Volgens mij was u aan het eind van...

Gedeputeerde Faassen: ...mijn latijn. Nee, duidelijk.

De voorzitter: Er is nog een vraag van mevrouw Mertens.

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Dank u wel, voorzitter. Nog een kleine nabranders als gevolg van motie 3089. Die had u helemaal aan het begin van uw termijn behandeld. U zegt, streepje 1 in het dictum, daar wil u niet aan. Maar u zegt: 'Streepje 3, daar zijn we eigenlijk al mee bezig.' Nu was mijn vraag: is het mogelijk om in het kader van het feit dat wij het grond- en vastgoedbeleid binnenkort krijgen voorgelegd een toezegging te doen over dat waar u al mee bezig bent, om daarover verslag te doen naar de Staten en inzicht te geven in de manier waarop we hiermee bezig zijn en wat u daar eventueel nog verder mee wil doen?

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Faassen: Ja, het gaat mij wat te snel om daar nu concreet antwoord op te geven. Met uw goedvinden, voorzitter, kom ik daar in de tweede termijn op terug. Is dat goed?

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Ja. Prima.

Gedeputeerde Faassen: Prima. Fijn. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, Gedeputeerde. Dan geef ik nu het woord aan Gedeputeerde Theuns.

Gedeputeerde Theuns: Dank, voorzitter. Er zijn heel wat vragen gesteld, ook over de portefeuille Water. Misschien even beginnen met waterveiligheid en wateroverlast, alles wat daarmee te maken heeft. Een heel actueel thema, als je zo de afgelopen paar weken in de media kijkt. Zeker ook de wijze waarop het bij onze zuiderburen afgelopen weekend weer fout is gegaan voor volgens mij de vierde keer in zes jaar tijd, waar het hier ook al een aantal keren fout of bijna fout is gegaan. De heer Driessen begon daar als eerste over, maar ook D66, VVD, JA21 en PvdA stelden daar diverse vragen over. Dus laat mij daar een aantal dingen over zeggen. Dan misschien eerst even het onderscheid maken tussen het hoofdwatersysteem, de Maas die door de provincie stroomt, en het regionale watersysteem. De heer Driessen noemde iets over de dijken. 'Focus daar nou niet te veel op.' Ja, we hebben in deze Provincie al een keer een hele discussie gehad over de normering, maar dat zijn landelijke normeringen, die gewoon zijn opgenomen in de Waterwet. Uiteindelijk is ook het waterschap en zijn ook wij gehouden aan die normering en zullen we dat gewoon moeten doen. Maar ik snap natuurlijk wel wat de heer Driessen zegt, namelijk: het gaat ook om bewustwording en niemand heeft de garantie dat ook als de dijk hoger is je nooit meer wateroverlast kan krijgen. Dat brengt mij vooral ook bij het regionaal watersysteem, want dat is ook natuurlijk een hele belangrijke pijler binnen het programma WRL. Pijler 3 gaat daar specifiek om: bewustwording bij alle burgers over: wat kun je doen om wateroverlast te voorkomen, hoe moet je handelen tijdens wateroverlast en wat kan ik achteraf doen? Dat was ook de opmerking die mijnheer Franssen in zijn interruptie volgens mij op mevrouw Schuurring maakte: 'Zouden we dat niet als overheden op één plek bij elkaar moeten doen?' Volgens mij heeft hij daar ook een keer een motie over ingediend. Toen zei ik ook: dat hebben we in principe, want we hebben vanuit het programma WRL de website wachtnietopwater.nl. Ik kan het niet vaak genoeg zeggen. Daar staat alles in, als overheden gebundeld: waar moet je zijn voor, tijdens en na wateroverlast? Dus daar staat een hele hoop ook op die website bij elkaar, hoe mensen kunnen handelen. Dat proberen we ook zo goed mogelijk te communiceren aan allerlei groepen. Ik was vanochtend voor deze vergadering nog bij een ontbijtbijeenkomst van MKB Limburg in Valkenburg. Overal waar het kan proberen we mensen te attenderen op alle mogelijkheden die er zijn. Nog een aantal vragen die daarover gingen; mevrouw Schuurring vroeg daarnaar: de normering en alles wat daarmee te maken heeft. Hoe gaan we daar nou precies mee om? Nou, vorige week hadden we in de commissievergadering... Toen kwam het ook al een keer aan de orde, bij het plan van aanpak van de POVI, dat we sonderend daar behandelden. Daar kwam ook de normering ter discussie. Komende september staat een informatiebijeenkomst gepland met Provinciale Staten, met het AB van het waterschap en met alle gemeenteraden. Ik heb al toegezegd dat we daarin ook de normeringsdiscussie en hoe we toe willen werken naar een risicogerichte normering, omdat je inderdaad niet op alle plekken in Zuid-Limburg die 1:100-normering die in de rest van Nederland normaal gesproken geldt kan garanderen ... Overigens, ik zeg nog een keer: 90% van het bebouwde gebied ook in Limburg heeft die 1:100-norm, maar voor die plekken waar dat niet kan werken wij aan een risicogerichte normering. Daar willen we u graag dan ook tijdens die bijeenkomst nog wat verder over informeren. Mevrouw Wesseling vroeg ook nog: 'Ja, wat doet de Provincie dan aan vergroening in de steden?' Ik denk heel terecht. Nou, zo wat dingen die wij doen: bijvoorbeeld het Leefbaarheidsfonds, waar enkele weken geleden het kader voor is vastgesteld, daar kun je vergroening in toepassen. Maar ook de agenda Natuurinclusief, die op dit moment wordt opgesteld richting het einde van het jaar. Ook daar is er juist aandacht voor groen en natuur binnen steden. We hebben nog

een bossenstrategie, waar er ook aandacht is voor bomen binnen het bebouwd gebied. Dus de Provincie probeert op diverse wijzen gemeenten die daarvoor primair aan de lat staan ook te ondersteunen met vergroening in het stedelijk gebied.

De voorzitter: Mevrouw Boven.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Dank u, voorzitter. Ik wilde iets vragen over de risicogerichte normering. Nu weet ik niet helemaal wat daarmee bedoeld wordt, maar wat ik gehoord heb van de mensen die last hebben gehad van wateroverlast in 2022 is dat zij zelf graag maatregelen willen nemen: 'Wat kunnen wij nou het beste doen om dit risico te beperken?' Maar de complexiteit van water en bodem en hoe dat dan zou kunnen lopen maakt het voor hen veel te ingewikkeld om zelf te kunnen duiden welke keuzes ze daarin moeten nemen. Zou het mogelijk zijn om dat ook mee te nemen in die risicogerichte normering, ondersteuning om kennis in te brengen, welke maatregelen mensen zelf kunnen nemen?

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Theuns: Voorzitter, fijn dat mevrouw Boven dat vraagt, want dat geeft me de kans om iets toe te lichten. De normering gaat puur en alleen over: hoe zetten wij dingen op de kaart en hoe willen wij ze beschermen? Maar wij zijn ook vanuit het programma WRL – dat komt dit jaar nog – bezig ... Deltares, het rapport, daar werd al aan gerefereerd, ik geloof door de heer Nijskens. Dat heeft ook een inschatting gemaakt: waar liggen nou de huizen in Limburg die het meeste risico hebben op onderstroming vanuit het regionaal watersysteem? Dan kom je in Valkenburg uit, dan kom je in Meerssen uit, maar dan kom je ook in sommige delen van Midden-Limburg of van Noord-Limburg uit. Wij willen dit jaar nog of gaan dit jaar nog een start maken met het aanbieden van zogeheten woningscans, wat betekent dat wij voor mensen gratis gaan aanbieden om een scan te doen van hun woning, waarbij in beeld wordt gebracht: waar komt hier potentieel water vandaan en welke maatregelen zou je kunnen nemen om het water zoveel als mogelijk buiten te houden? Ik ben het helemaal met u eens dat dat soms heel erg complex is, dat je daar zelf eigenlijk geen weet van hebt. Daar gaan we mensen dus in ondersteunen. U kunt dat vergelijken eigenlijk met zoals je bijvoorbeeld de WoonWijzerWinkel hebt, voor ondersteuning bij verduurzaming, **dat gewoon iemand aan je huis komt en jou zoveel mogelijk ontzorgt bij A het in beeld brengen van wat het probleem is en B hoe je het probleem zoveel mogelijk kan voorkomen. Ik zal de Staten daar zeker over informeren op het moment dat we daarmee van start gaan.**

De voorzitter: Mevrouw Boven.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Dan heb ik nog een aanvullende vraag. Ik bedoelde eigenlijk twee elementen. Het ene is inderdaad wat u net zei: binnen het huis zelf: wat kan ik doen om daar zoveel mogelijk maatregelen te nemen? Maar in de directe omgeving zijn er ook bronnen/oorzaken die maken dat het op een bepaalde plek risicovoller is dan op de andere, bijvoorbeeld omdat... Nou, daar hebben we het hier ook over gehad, omdat de beplanting niet goed is of omdat er iets is afgegraven. Ik zou het ook fijn vinden als dat wordt meegenomen.

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Theuns: Dat maakt ook integraal onderdeel uit van het programma WRL, dat we juist ook kijken... Ja, dat is eigenlijk pijler 2 binnen WRL, dat we juist ook kijken naar die fysieke leefomgeving. Waar heb je welke functies? Waar heb je grasland? Waar heb je akkerland? Waar ziet het landschap er op een bepaalde manier uit, waardoor water juist vast wordt gehouden of waardoor water juist sneller afspoelt? Dat is juist een focus ook binnen het programma WRL om daarnaar te kijken.

De voorzitter: Gaat u verder.

Gedeputeerde Theuns: Volgens mij... Dat waren een heel aantal vragen over waterveiligheid, wateroverlast en alles wat daarmee te maken heeft. De heer Driessen vroeg ook nog naar... Er zijn daarnaast nog veel vragen gesteld over grondwaterkwaliteit. U noemde daarbij ook specifiek de industrie en de aandacht voor lozingsvergunningen. Laat nou ook in het aanvalsplan Waterkwaliteit, wat volgens mij eergisteren aan uw Staten is toegezonden... Daarin staat ook specifiek dat wij een actualisatie gaan doen op het gebied van vergunningen, waar de Provincie voor verantwoordelijk is, dus dat punt nemen wij zeker mee. Dat brengt me bij de drie moties van mevrouw Mertens. Ik zal die even één voor één behandelen, te beginnen met motie 3090 inzake 'Bescherm de grondwaterbeschermingsgebieden'. Ik kan mevrouw Mertens melden dat wij op dit moment bezig zijn om het beschermingsbeleid dat wij hebben tegen het licht te houden in het kader van de POVI. Wij zijn in beeld aan het brengen: is het überhaupt nodig dat je beschermingsgebieden uitbreidt en als dat nodig zou zijn, welke effecten heeft dat dan, bijvoorbeeld voor agrariërs die hun geld moeten verdienen in dat gebied? Kun je die effecten die dan zouden optreden mitigeren? Kortom, wij zijn daar als Provincie mee bezig, maar ook de Rijksoverheid zelf is aan het afwegen: zou je daar als Rijksoverheid regels voor moeten stellen? Maar om dan nu per motie even te zeggen 'er moet sowieso een verbod komen', dat zou mij te ver gaan. Op die manier moet ik de motie ontraden, maar ik zou mij voor kunnen stellen dat u die motie aanhoudt totdat wij het gaan hebben over de POVI en de Omgevingsverordening, want dan gaan we ook over dit soort zaken besluiten en dan zal het College u daarbij ook van argumenten voor of tegen voorzien. Dat is dus volgend jaar, in 2025. Maar op deze manier zou ik heb moeten ontraden. Dan motie 3091 inzake 'Grond voor graasdierhouderij'. Dat vind ik een sympathieke motie. Als ik heel sec naar het dictum kijk, dan gaat dat over dezelfde beleidsregel als die men in Brabant heeft. Dat zou ik willen ontraden, omdat ik denk: is dat nou de meest effectieve manier? Ik kan mij voorstellen, maar daar kunnen we het misschien in de schorsing nog even over hebben, dat dit een oproep ook is om juist meer grasland voor kwetsbare gebieden te behouden, daar waar dat nodig kan zijn voor waterdoelen, daar waar dat nodig kan zijn voor erosie, waterveiligheid, noem het op. Als het een dergelijke oproep zou zijn, dan kan ik me daarvan voorstellen dat we die 'oordeel Staten' geven, maar op deze manier moet ik hem ontraden. Dan tot slot uw motie 3093 inzake 'Onderzoek en monitoring grondgebruik van uitgekochte veehouders'. Daarover een aantal dingen. Misschien te beginnen bij het eerste dictumpunt. Dan sluit ik een beetje aan bij de interruptie die u kreeg van de heer Nijskens. Daar spreekt u over ongewenst grondgebruik. Ik zou er niet voor willen pleiten dat we situaties die op dit moment gewoon zijn toegestaan in onze Omgevingsverordening, waar mensen gewoon een vergunning voor hebben; dat we die dan een beetje subjectief, zonder dat we daar een duidelijk kader voor hebben, gaan bestempelen als ongewenst grondgebruik. Wat ik mij wel kan voorstellen en dat doen we ook al is dat in het kader van de vele stoppers die er zijn je monitort: ja, wat zie je nou gebeuren op die plekken? Gaan mensen naar andere teelten toe? Gaan ze naar andere vormen van landbouw toe? Wordt er natuur van gemaakt? Komen er juist woningbouwplannen? Daar moeten we natuurlijk wel scherp naar kijken: wat zie je gebeuren in die transitie van het landelijk gebied? Dat monitoren we ook al. Dat wil ik ook in het kader van de nieuwe POVI en Omgevingsverordening... Dan denk ik dat het goed is dat wij terugkomen bij de Staten met voorstellen over wat dan wenselijk en onwenselijk is. Maar om dan nu aan de voorkant te zeggen dat bepaalde teelten onwenselijk zijn, per motie; dat zou ik moeten ontraden. Even kijken. Dan ga ik verder met mevrouw Wesseling over wateroverlast, dat heb ik gehad. Dan kom ik bij mevrouw Kuiper uit, maar volgens mij kom ik eerst...

De voorzitter: Maar pas nadat mevrouw Mertens nog een vraag heeft gesteld.

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Sorry. Komt u in verband met die monitoring ook voor de herziening van de POVI en de Omgevingsverordening naar ons toe? Gaat u ons hier meer inzage in geven, in dat kader?

Gedeputeerde Theuns: Ik zeg u toe dat wij u in het kader van het POVI-proces expliciet informeren over: wat zien wij gebeuren op de plekken die zijn aangemeld voor de LBV en de LBV+ en de

ontwikkelingen waar agrariërs die stoppen of die het besluit nemen om te stoppen naartoe gaan. Dat zullen wij expliciet meenemen in de informatievoorziening voor PS.

De voorzitter: Mevrouw Mertens.

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Kunt u dan al komen met mogelijkheden om eventueel te sturen op of zegt u: 'Dat is nog te vroeg / Dat is een voorstel voor de Staten.'

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Theuns: Ik zou willen voorstellen dat we daar in het kader van dat artikel-217a-onderzoek dat we op dit moment hebben lopen naar de sturingsmogelijkheden die wij überhaupt hebben om ruimtelijk te sturen op wenselijke of onwenselijke ontwikkelingen... Daar hebben we in september ook een sessie voor gepland staan met de werkgroep Omgevingsvisie. Ik stel voor dat we dat op dat moment ook nog even meenemen, maar als er nog behoefte is aan meer, dat we dat dan op dat moment oppakken. Maar ik zou hem eigenlijk daarin mee willen nemen, want volgens mij hebben we dan best al veel inzicht in wat we kunnen en niet. We hebben ook wat schriftelijke vragen van uzelf beantwoord over wateronttrekkingen rond De Peel. We hebben de schriftelijke vragen van het CDA en de BBB gehad of van de BBB en het CDA, zo moet ik het zeggen, over de Parkinson-patiënten. Daar hebben we ook al wat dingen over het instrumentarium gezegd. **Laten we het misschien even vasthouden tot die sessie in september en dan daarna kijken of u nog aanvullende behoeftes heeft.** Dat zou mijn voorstel zijn.

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Ja, maar daar hoeft ik... Nee, maar dat was u in principe al van plan. Anders vraag ik nog een toezegging daarop.

Gedeputeerde Theuns: Dat waren wij sowieso al van plan. **Ik wil het ook nog een keer toezeggen, maar we waren het al zeker van plan.** Het staat nu in de notulen. Dan kom ik bij mevrouw Kuiper. Die had een heel aantal vragen over het onderwerp water. Dat ging ook over de belangenafweging op het moment dat een vergunning verstrekt moet worden, het bedrijfsbelang en bijvoorbeeld het openbaar belang. Ja, dan moet je... Per casus hebben we daar gewoon een vergunningenkader voor en dan zal een bedrijf dat bijvoorbeeld een lozing wil doen inzichtelijk moeten maken dat er geen schadelijke effecten zijn, dat men gebruikmaakt van de best beschikbare technieken. Dat is eigenlijk gewoon de reguliere gang van zaken hier binnen dit huis, zoals wij op heel veel vlakken vergunningen verlenen. U vroeg ook naar de riooloverstort en fase 2, waarvan inderdaad in het aanvalsplan staat dat dat zou moeten zijn afgerond. Ik kan u melden dat dat inderdaad in principe afgerond is, in zoverre: wij hebben de knelpunten in beeld, wij hebben een prioritering van 'welke overstorten zou je nou als eerste aan willen pakken?'. Gemeenten kunnen ook vervolgens zelf in beeld brengen: wat zijn daarvan de gevolgen voor onze rioolheffing? Daar kan men dan zelf van beslissen: vinden wij dat proportioneel of niet? Je zou ook kunnen zeggen: ja, daar waar kosten disproportioneel zijn kun je die over 2027 heen tillen. De kaderrichtlijn Water geeft daar een uitzonderingsgrond voor. Maar wat dan disproportioneel is, daar zijn de juristen het niet over eens, dus daar zullen nog wel vele discussies over volgen, denk ik zo. U vroeg ook: hoeveel geld gaat er dan straks naar die projectleiders? Hoeveel gaat dat kosten? Ja, laat ik zeggen: wij zullen inzichtelijk moeten maken: voor hoeveel van die overstorten is het haalbaar om ze op korte termijn aan te pakken en wat is daar aan capaciteit dan voor nodig? Daarin worden we begrensd door het maximum van het aanvalsplan Water. Daarvan is het Collegevoorstel dat dat € 2 miljoen is. Nou, als ik even tel, een gemiddelde mediorfunctie bij de Provincie; dan ben je een dikke € 100.000, € 110.000 per jaar kwijt in totaal aan kosten. Nou, daar moet u ongeveer, als je een fte hebt, aan denken. Dus wij zullen straks zelf moeten beoordelen: wat willen wij aanpakken op wat voor termijn en wat is dan proportioneel? Maar ik denk dat we daar in het kader van de middelen vrijmaken... Daar moeten de Staten nog over beslissen, dat we daar dan bij u op terugkomen met een voorstel hoe wij dat voor ons zien. U vroeg ook nog, tot slot, naar het programma IRM, het Integraal Riviermanagement, wanneer u daarover een update kunt verwachten. In dat programma Integraal

Riviermanagement staan wat beleidskeuzes, bijvoorbeeld over de ligging van de rivierbodem, over de benodigde afvoercapaciteit, over ruimteclaims die er volgen vanuit de opgave van het riviermanagement. **Ja, dat programma IRM heeft dit voorjaar ter inzage gelegen en naar verwachting zal het Rijk dat rond de zomerperiode vaststellen. Ik zeg u toe dat wij u daarover zullen informeren op het Rijk dat het Rijk dat heeft vastgesteld en dat we dat dan ook aan de Staten zullen toesturen.** Dan kom ik bij mevrouw Van der Pol. Die had een motie over het stimuleren van de groenblauwe dooradering. Ik zou die motie 'oordeel Staten' willen geven. Ik zeg daar wel bij: ik snap waar dit vandaan komt en dat we zoveel mogelijk landschapselementen vanuit een principe van vrijwilligheid willen borgen. Ik wil er wel op wijzen: in de ruimtelijke ordening kan het zo zijn dat soms dingen op een niet-vrijwillige wijze worden geborgd in een bestemmingsplan. Dat kan, maar ik vat dit op als een streven, als een oproep om met gemeenten in gesprek te gaan: hoe zorgen we nou dat we landschapselementen die er zijn... Ja, dat we geen contraproductieve effecten krijgen door ze op te leggen, waardoor een agrariër misschien denkt: nou, dan doe ik er toch niet langer aan mee. Dat gesprek wil ik zeker aangaan en met die inkleuring kan ik die motie 'oordeel Staten' geven. Even kijken. De vragen van mevrouw Schuurding over hoog water had ik beantwoord. Dat brengt mij bij mevrouw Waajen, die wat vragen stelde over NOVEX De Peel en wat daarvan de status is. Ja, wij zien als Provincie, maar ook onze buurprovincie en alle andere partners in NOVEX De Peel, kansen in wat er staat in het hoofdlijnenakkoord dat in Den Haag is gepresenteerd, in zoverre dat wij echt denken dat De Peel als voorbeeldregio op de kaart staat, ook op het ministerie in Den Haag en dat wij kansen zien om een keer misschien eens los te komen van alle verschillende SpUK's in het landelijk gebied, om echt te komen tot een gebiedsgerichte aanpak, waar ook gebiedsgericht middelen vanuit verschillende ministeries voor worden waargemaakt. We lopen al warm met de sleutelprojecten, zoals dat dan heet. Daar gaan deze zomer ook al subsidies voor open, om een eerste start te kunnen maken. maar de echte crux zal zitten in of het Rijk de portemonnee gaat trekken voor die regionale uitvoeringsagenda. Nou, wij hebben daar goede hoop op, maar we hebben ook wel geleerd dat hoop soms ook uitgestelde teleurstelling is. Laten we hopen dat dat in dit geval niet zo is. Maar we zullen uiteraard de Staten daarover blijven informeren als er ontwikkelingen zijn. Dan heb ik nog liggen vanuit de VVD, de heer Nijskens, die nog vroeg naar het masterplan Bodem en hoe we dat precies voor ons zien. Ik ken uw zorgen daarover. Daar hebben we destijds in de commissie over gesproken. Ik ga ervan uit dat we dat in de sonderende behandeling nog een keer met elkaar gaan bespreken. Maar misschien even een aantal dingen daarover. Ik ken ook uw zorgen ten aanzien van het gebruik van GFT in de bodem. Maar er zijn natuurlijk nog veel meer groenstromen in het bezit van de overheid dan alleen GFT. We zullen per stroom... Dat is ook juist deel van de onderzoeken die we willen doen: wat is nou de geschiktheid van die groenstromen die we in beheer hebben? Waarschijnlijk zal GFT daar niet of in ieder geval de minst geschikte van zijn, maar we hebben nog andere groenstromen. U legde ook de relatie met: wat doet dat bijvoorbeeld met mestoverschotten of bemestingsproblemen? Ja, ook daar... Kijk, kunstmest of natuurlijke mest leidt niet altijd tot een betere bodemhuishouding of tot meer organisch stof, maar dat hoeft ik volgens mij u niet uit te leggen. Dat zijn gewoon de snelle nutriënten die door de planten opgenomen kunnen worden. Dat betekent niet per se dat we de bodemkwaliteit verbeteren. Juist ook dit soort vragen, die u terecht denk ik stelt, moeten wat mij betreft onderdeel zijn van al die pilots die we gaan doen. Maken we het mestprobleem dan groter op het moment dat we groenstoffen gaan toevoegen of kunnen we een probleem oplossen? Nou, laat dit soort vragen dan daarin ook aan bod te komen.

De voorzitter: Probeert u iets korter te zijn, want de tijd...

Gedeputeerde Theuns: Ja, ik zie het. Ik zie het, voorzitter. Ja, er zijn veel vragen. Tot slot... Nee, niet tot slot. Als voorlaatste de heer Franssen. Terecht dat u zei dat een aantal dingen misschien ook onbeantwoord zijn gebleven. Daarvoor mijn welgemeende excuses. Dat is mijn verantwoordelijkheid. De zaken waar u naar vraagt of in ieder geval de peilbuizen die wij hebben van de verschillende gebieden, die zijn via de Provincie-website toegankelijk. Die zal ik u zo meteen even heel snel geven. **Waar u naar vraagt van de afgelopen 25 jaar, die gegevens;** dat vergt wel iets meer tijd. Dat is wel een nieuwe vraag. Ik denk dat we daar zelf een week of twee voor nodig hebben om dat in beeld te brengen. Dan moet dat nog langs het College. **Laat**

ik zeggen dat we proberen dat u binnen een maand toe te zenden, zodat u ook dat historische lijntje heeft. Ik hoop dat u daarmee kunt instemmen. **Waar het op de website staat zal ik u zo meteen even laten zien.** Tot slot dan mevrouw Boven van de Partij voor de Dieren. Die vraagt... Ja, u had gehoopt te lezen wat voor maatregelen wij dan zouden gaan nemen om die doelen in de kaderrichtlijn Water op het gebied van ecologie en Natura 2000 te halen. Ja, die staan in onze Natura 2000-beheerplannen. Daar staat heel nauwkeurig per natuurgebied in opgenomen welke watermaatregelen wij moeten nemen. **Daarnaast zijn we ook bezig, vanuit de natuurdoelanalyses, die zijn gemaakt door de Ecologische Autoriteit, om die beheerplannen vervolgens aan te scherpen, want die beheerplannen zijn in sommige gevallen al wat ouder. Op basis van de nieuwste inzichten en de hydrologische onderzoeken die de gemeente uit laat voeren actualiseren we dat.** Dus daar kunt u dat in vinden. **Als u wil kunnen we dat u ook laten toesturen.** Tot zover.

De voorzitter: Mevrouw Boven wil er toch een vraag over stellen.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Ja, dank u, voorzitter. Eerlijk gezegd is het geen vraag over het laatste antwoord, maar ik had nog een andere vraag gesteld. Ik wist niet helemaal wie van de twee Gedeputeerden die zou beantwoorden, dus ik wacht op...

De voorzitter: Help even.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Het is de vraag over die invulling van de initiatieven van onderop. De vraag is of daar in de voorjaarsnota nog geld voor uitgetrokken wordt.

Gedeputeerde Theuns: Ik ben dan even abuis welke initiatieven van onderop, maar anders, laat ons daar in de tweede termijn even op terugkomen.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): In de doelenboom staat dat de natuur- en landschapsdoelen worden ingevuld met initiatieven van onderop. Maar er staat niet bij dat daar financiering voor wordt uitgetrokken. Dat was mijn vraag, of dat nog het plan is om dat in de voorjaarsnota te doen, want initiatieven van onderop hebben ook ondersteuning nodig, om het te organiseren, om het tot stand te brengen. Vandaar.

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Theuns: Het zit in de portefeuille van collega Faassen, dus laat ons daar zo meteen als College in de tweede termijn even op terugkomen. Die vraag hebben we scherp, dus dank u.

De voorzitter: Dank u wel. Gedeputeerde Kuntzelaers had ook nog een enkele vraag. Sterker nog, een motie.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Dank u wel, voorzitter. Ik zal me beperken tot een reactie op de moties 3097 en 3101, want die hebben hetzelfde thema, om het maar kort samen te vatten. De motie van mevrouw Van der Pol – en ik kijk ook met een schuin oog naar mevrouw Schoolmeesters, die ik daar deze week nog een keer over gesproken heb – gaat namelijk over wijnbouw en nieuwe teeltkansen. De motie van de heer Driessen, die ik een beetje mis, want dan krijgt hij geen reactie op zijn motie, gaat over een Limburgs wijnkenmerk.

De voorzitter: Ik moet daar even over... Die is nog niet ingediend.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Interessante ontwikkeling.

De voorzitter: Ja, ik ben daar gewoon scherp op. We hebben met elkaar afgesproken gemaakt. Als je een motie wilt indienen, zul je hem ook moeten indienen. Dat heeft hij in de eerste termijn nog niet gedaan. Dan moet je hem in ieder geval aankondigen en het dictum voorlezen. Als hij op tijd terug is, heeft hij daar in de tweede termijn nog tijd voor.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Nou, uitstekend. Dat is hartstikke leuk. Dan beperk ik me tot de motie van mevrouw Van der Pol, die eigenlijk wel een oproep doet in dezelfde strekking en misschien wel in een veel completere context. Er wordt namelijk gevraagd: 'Kunnen we in Limburg inzetten op het promoten enerzijds van de Limburgse wijnteelt en in een breder perspectief een aantal nieuwe teeltkansen? Zorg daarvoor dat jonge boeren of jonge agrariërs perspectief krijgen door onder andere deze vorm te promoten. Kijk daarbij naar het instrumentarium dat je daarvoor inzet, bijvoorbeeld grondbeleid.' Dan kijk ik even met een schuin oog naar mijn collega Demollin. 'Zorg ook dat er daar een plan voor komt.' Zonder direct in te gaan op de motie die niet ingediend is; ik denk dat het een heel goed idee is om te intensiveren op dit onderwerp. Daarvoor hebben we toch beleid nodig. Dat betekent eigenlijk dat we in dit geval een stukje specifiek sectoraal landbouwbeleid zullen moeten maken. De vraag hier is: 'Kan dit voor Q4?' Dat is eigenlijk de vraag. Daar willen wij ons wel voor inzetten. Dat wordt dan een iets bredere context dan alleen deze motie, want ik denk dat het ook goed is om daar bij de Wijnstraat, het samenwerkingsverband tussen Vlaanderen en Nederland aan te grijpen. De heer Faassen was recent al enthousiast te zien met de Vlaamse overheid om de samenwerking voor de Nederlands-Belgische Wijnstraat in te luiden. Als we die zaken bij elkaar pakken – namelijk: hoe promoot je dit Limburgse product, hoe geef je kansen aan jonge agrariërs? – dan is dit met veel plezier 'oordeel Staten' en gaan we het komende jaar hard aan de slag voor deze sector, voor de Limburgers en voor de Limburgse wijn. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel, Gedeputeerde. Er was nog één vraag overgebleven. O, er is nog een vraag voor u, Gedeputeerde. De heer Blijlevens.

De heer Blijlevens (JA21): Dank u wel, voorzitter. Het is niet meer een vraag. Het is geen vraag, het is meer hulp. Ik heb net even contact gehad met één van de grootste wijnboeren van Limburg. Er bestaat al zoiets. De BOB. We hebben BOB Limburg, we hebben Mergelland, we hebben Maasvallei. Ik kreeg de indruk dat hulp en noem het allemaal maar op; daar zijn ze blij mee, maar om nou een product te gaan maken van onze Limburgse wijn... Ik kreeg de indruk dat ze daar niet heel blij mee waren. Tot zover.

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Ja, voorzitter, ik denk dat er gerefereerd wordt aan de Belgisch/Nederlandse Maasvallei en aan het Mergelland Zuid-Limburg als de twee wijngebieden. Aan de Belgische zijde werken we dan samen met Hageland en Haspengouw. Dat zijn inderdaad al gedefinieerde wijngebieden. Omdat je in de wijn ook met typologie van ondergrond rekening moet houden krijg je inderdaad een complexe samenkomst als je die allemaal tot één wijnmerk zou moeten samenbrengen. Dus ik snap uw oproep 'maak er niet één product van'. Dat is ook helemaal niet de intentie. 'Maar stimuleer de diversiteit, stimuleer het product in zichzelf, zonder dat je daar per se meteen één keihard label op zet.' Dat is absoluut iets waarmee wij aan de slag kunnen. Daarvoor heb ik wel beleid nodig hier in de Staten om te weten welke richting we met zijn allen uit willen. Dat is natuurlijk wat wij hier gaan ontwikkelen.

De voorzitter: De heer Driessen heeft een vraag. Ik zeg er gelijk even bij: u heeft in de eerste termijn uw motie nog niet ingediend, dus u zult dat dadelijk in de tweede termijn nog even moeten doen. Dan maakt hij ook deel uit van de beraadslaging. Maar aan u het woord.

De heer Driessen (Forum voor Democratie): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik wil ook even een korte toelichting geven. Inderdaad, ik was net over de betreffende motie aan het overleggen. Waar mijn collega-Statenlid net aan refereerde betreft de beschermde oorsprongbenamingen. Dat zijn de kleinere regio's.

Vijlen hoort daar trouwens ook nog bij. Maar waar we eigenlijk op doelen – we hebben dat in de motie nog even verder proberen te specificeren, die ik straks ga aankondigen – is eigenlijk de beschermde gebiedsaanduiding. Dat is Limburg an sich. Die hebben alle provincies in Nederland. Het gaat ons eigenlijk om een meer gerichte marketingstrategie voor de provincie. Dat is een beetje onze denkrichting daarin, maar die zullen we ook in de motie nog aanpassen en aankondigen straks.

De voorzitter: Dank u wel, Gedeputeerde.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Jazeker, een beschermde merknaam Limburg, misschien in Europese context. Is dat dan grensoverschrijdend gedacht met Belgisch Limburg daarbij of is dat sec Nederlands Limburg? Allemaal vragen die de heer Driessen straks in zijn tweede termijn mooi kan beantwoorden. Wij zijn zeker van zins om hiermee aan de slag te gaan. Mochten er vragen in de tweede termijn zijn; ik kom er graag voor u op terug.

De voorzitter: Dank u wel. Er is nog één vraag die openstaat. Die zal Gedeputeerde Demollin beantwoorden.

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: Dank je wel, voorzitter. De vraag heeft betrekking op het grond- en vastgoedbeleid. De vraag is gekoppeld aan motie 3089. Het grond- en vastgoedbeleid is recentelijk met heel veel passie door de ambtenaren opnieuw opgesteld. Dat is ook gedeeld met uw Staten. Daar gaan binnenkort sessies over plaatsvinden. In dat grond- en vastgoedbeleid is al de koers ingezet naar de verbinding met de andere beleidskaders. Dus in zoverre zou je kunnen zeggen dat er al een link is met de opgaves die er in andere beleidskaders zijn. Daarnaast zou ik willen toevoegen: we hebben ook als GS de Pachtnota opnieuw geüpgraded of opnieuw geüpdatet. Daar is er een hele duidelijke focus in gelegd met betrekking tot biologische landbouw en ook het feit dat je eigenlijk al als Provincie meebeweegt naar de maatschappelijke ontwikkeling om ook die biologische, ecologische boeren een kans te geven. Dus ik zou willen aangeven, als u een oproep doet van ‘zou je instrumenten willen ontwikkelen in grond- en vastgoedbeleid?’; ja, dat hebben we nu net afgerond. Ik denk ook dat, zoals ik het lees; dan zit er in het grond- en vastgoedbeleid zoals het nu voorligt voldoende ruimte, maar ik zou u willen vragen dat als de behandeling van dat grond- en vastgoedbeleid er is, dan misschien specifiek hier nog een aantal zaken naar voren te brengen. Dank je wel, voorzitter.

De voorzitter: Mevrouw Schuuring heeft er nog een vraag over.

Mevrouw Schuuring (PvdA): Ja, dank u wel, voorzitter. Misschien is het iets breder inderdaad over de relatie tussen grond- en vastgoedbeleid en dit kader, want het komt in meerdere moties terug, of het nou gaat over wijnbouw, de opkoopregeling of de motie die u net noemde. Mijn vraag is eigenlijk: heeft het College actief de strategie om gronden die beschikbaar komen in deze provincie op te kopen, om daarmee ook te kunnen sturen op de beleidsdoelen die wij hebben? Is dat wat ik u hoor zeggen of heb ik dat anders begrepen? Daarmee dus ook de LPLG-doelstellingen die in dit kader aan bod komen.

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: Ja, voorzitter, dat is nadrukkelijk de doelstelling. Als ik alleen al kijk naar het beleidskader Mobiliteit van mijn collega Kuntzelaers, dan zit er een hele duidelijke link naar het grond- en vastgoedbeleid, want alle ondergrond van alle wegen en fietspaden is van de Provincie. Dus daar waar wij in de beleidskaders iets doen, waar er ergens een link ligt met het grond- en vastgoedbeleid, dan wordt daar heel nadrukkelijk beleid voor gemaakt.

Mevrouw Schuuring (PvdA): Even een vervolgvraag. Er was hier net ook een korte discussie over bijvoorbeeld de term ‘onwenselijk grondbeleid’. Ik kan me heel goed voorstellen dat dat een lastige term is.

Maar er is natuurlijk wel grondgebruik dat meer of minder bijdraagt aan onze beleidsdoelstellingen. Dus bijvoorbeeld rondom de opkoopregeling, bent u ook van... Is het College van plan om daar ook actief zoveel mogelijk grond te kopen als Provincie om te kijken hoe we dat via grondbeleid, via pachtbeleid zouden kunnen gebruiken om dichterbij de doelstellingen te komen of ziet u dat net anders?

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: De grondmarkt is best wel een ingewikkelde markt, omdat... Mijn grootvader zei altijd: 'Er komt geen vierkante meter grond bij op deze aarde.' Op dit moment is het zo dat grond belangrijk is om bepaalde doelen te realiseren. Tegelijkertijd zijn wij een publieke instelling, waarbij het niet wenselijk is dat de Provincie als we heel actief... We zijn een kapitaalkrachtige organisatie, dat wij de zodanige prijzen kunnen gaan betalen, zodat individuele ondernemers daarmee in de problemen zouden kunnen komen met hun bedrijfsvoering. Dus het is een heel gelijkwaardig... Proportionele stappen dienen we te zetten om ook die markt niet te verstoren. Ja, het is zo dat wij een actief grondbeleid hebben daar waar wij een doelstelling hebben, dus daar kijken we ook naar. Dat hebben we ook nadrukkelijker neergelegd in het nieuwe grond- en vastgoedbeleid dat voor komt te liggen bij u.

De voorzitter: Dank u wel. Mijnheer Nijskens nog.

De heer Nijskens (VVD): Ja, voorzitter. We hebben indertijd ook de discussie gevoerd over welke beleidsdoelen je in welke nota legt. De grond- en vastgoedmarkt is eigenlijk juist een faciliterend beleid. Het lijkt er nu net op dat wij beleidsdoelen die eigenlijk in dit kader thuishoren; daar wordt geen gehoor aan gegeven en dat wordt doorgeschreven naar het vastgoedbeleid. Het zou heel raar zijn als wij in het vastgoedbeleid gaan regelen dat boeren graasgrond krijgen. We moeten juist zorgen dat we in dit kader zeggen: 'We willen wel of niet grond om dieren te laten grazen.' Vervolgens moet het grond- en vastgoedbeleid dat faciliteren. Ik zou juist die inhoudelijke doelen eigenlijk van de acht kaders; die moeten niet landen in het vastgoedbeleid. Hoe ziet u dat?

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: Dat is helemaal correct, hoe mijnheer Nijskens het zegt. Het is een soort... In de innovatie noemen ze dat weleens een sleuteltechnologie of faciliterend. Dit beleidskader, het grond- en vastgoedbeleid, is een faciliterend beleidskader om doelstellingen die in de andere... Het is geen beleidskader. Het is een faciliterend beleid, wat de doelstellingen in de beleidskaders van het College en die door Provinciale Staten zijn vastgesteld, mogelijk probeert te maken. Daar waar de instrumenten... Je kunt kiezen of je meer een reactieve rol hebt of een actieve rol. Afhankelijk van de doelen in de beleidskaders kijk je: hoe dient die faciliterende rol van het grond- en vastgoedbeleid op een zo goed mogelijke en adequaat mogelijke manier vorm en inhoud te kunnen krijgen?

De voorzitter: Mijnheer Nijskens.

De heer Nijskens (VVD): Ja, aanvullend: daarmee blijkt eigenlijk dat de beantwoording van de vorige portefeuillehouders niet volledig is. Zij worden eigenlijk van het kastje naar de muur gestuurd, terwijl dadelijk in het vastgoedbeleid hooguit gezegd kan worden: 'Het is mogelijk of niet.' Anders krijgen we hier dadelijk moties als het vastgoedbeleid vastgesteld wordt: 'Wij willen dat op hectare X van de Provincie niet meer gespoten mag worden.' Dat is eigenlijk verkeerd. Dus ik wil eigenlijk het College oproepen: bent u het eens met de motie van de graasdieren, dat we dat gaan doen? Als we dan een 'ja' krijgen en als de motie het zou halen, dan moet vanuit het vastgoedbeleid het gefaciliteerd worden. Dat zijn twee verschillende dingen. Anders gaan we dadelijk eigenlijk de beleidskaders die we niet hebben binnengehaald, binnen die acht stukken, via een omweg alsnog regelen via het vastgoedbeleid. Dat... Als dat gebeurt, dan gaan we het dadelijk bij Financiën nog een keer doen. Daar wil ik voor waken.

De voorzitter: De Gedeputeerde.

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: Ja, nogmaals, ik kom terug op de beantwoording van de eerdere vragen. Het grond- en vastgoedbeleid is faciliterend. De instrumenten die daarin zitten kunnen ervoor zorgen dat bepaalde doelstellingen in het beleidskader wel of niet gehaald kunnen worden. Ja, dat is... Ja, ik denk dat het heel verstandig is om dat heel zuiver te houden. Je kunt natuurlijk kijken naar: zijn die instrumenten adequaat genoeg, goed genoeg? Daar gaan jullie als Staten ook over. Maar het is wel in die volgorde. Beleidskaders zijn leidend en vervolgens kijken we: hebben we daar de juiste instrumenten voor om die doelstellingen die we hebben te kunnen halen?

De voorzitter: Dank u wel. Daarmee zijn we aan het einde van de eerste termijn van uw Staten. Wij gaan naar de tweede termijn van uw Staten zo dadelijk. Er wordt verzocht om een paar minuten schorsing. Ik wil u ook oproepen in de tweede termijn iets minder technisch van aard te zijn. Het zat er een beetje tegenaan. Links en rechts werden de kaders al aardig opgerekt en werd het erg technisch. Ik heb dat gelaten, omdat het onderwerp dat ook vraagt, maar wellicht kunt u het in de tweede termijn kort houden en zakelijk, wat er nog openligt of -staat. Dan kunnen we het in de tweede termijn afronden. Mevrouw Mertens, hoelang heeft u ongeveer nodig? Vijf minuutjes. De vergadering is voor vijf minuten geschorst.

[SCHORSING]

De voorzitter: Dames en heren mag ik u verzoeken uw plaatsen in te nemen. Ik heropen de vergadering. Aan het woord komt de heer Driessen namens Forum voor Democratie. Het geldt ook voor de Gedeputeerde dat de ... De heer Kuntzelaers? Alstublieft, dank u wel. Soms wel even lastig. Het woord is aan de heer Driessen.

De heer Driessen (Forum voor Democratie): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik kan het vrij kort houden. Allereerst, even bedankt aan de heer Theuns dat ie ons erop wijst dat het al in het zojuist, of recent toegestuurde, waterdocument zit, en we hebben daarna nog niet de tijd gehad om dat helemaal door te lezen. Dus dat is alvast fijn. Dat is afgestreept. Die is beantwoord. En dan hoef ik alleen maar terug te komen op het stukje van de wijnboeren, onze motie daaromtrent. Het gaat ons er inderdaad om dat de Provincie in ieder geval een voorttrekkersrol neemt in vooral die geografische aanduidingen en die BOB's, dus de beschermde oorsprongsbenaming. Dat zijn kleinere gebieden. Die zitten vooral in echte streken, maar het gaat ons voornamelijk om die beschermde geografische aanduiding, wat dus Limburg is, die nu niet heel veel wordt uitgedragen. En voor de samenhang en de samenwerking lijkt het ons namelijk heel verstandig om dat wel te doen, ook voor de herkenbaarheid van het product is dat een goed idee. Dus het dictum luidt dan ook als volgt: in overleg te treden met Limburgse wijnboeren om de mogelijkheden te verkennen om tot een gezamenlijke Limburgse sectorstrategie te komen ten behoeve van de communicatie en herkenbaarheid, hierbij aan te bieden een voorttrekkersrol te nemen en Provinciale Staten over de voortgang te rapporteren na het komende oogstseizoen en voor het einde van 2024, oftewel, september tot en met december. En tot zover mijn bijdrage.

De voorzitter: Dank u wel, meneer Driessen. Daarmee voldoet ie en is ook ingediend, en bij de beraadslaging. Mevrouw Mertens, aan u het woord.

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Dank u wel, voorzitter, ook voor uw geduld, en de reden was dat ik net mijn gewijzigde motie naar de Griffie heb gestuurd. Dat gaat over motie 3091, 'Grond voor graasdierhouderijen'. Ik heb het dictum aangepast. Die gaan jullie nu op dit moment nog niet in iBabs zien, maar ik zal het dictum voorlezen, en dat dictum luidt nu: we verzoeken het College om een plan uit te werken dat voorziet in het behoud van graslanden op cruciale plekken, om uitspoeling en afspoeling tegen te gaan en bij te dragen aan extensivering, het verminderen van wateroverlast en natuurinclusief maken van

agrarische ondernemingen. En het tweede puntje van het dictum is het plan voor de herziening van de POVI voor te leggen aan Provinciale Staten, en dan denk ik dat eerlijk gezegd ook het punt van de heer Nijskens ermee ook tegemoetgekomen wordt. Voorzitter, dank ook aan het College voor de beantwoording. Ja, en daar kan het College aan de ene kant niks aan doen. Door hetgeen wat er in Den Haag gebeurt, zucht, ziet de toekomst er niet rooskleurig uit, althans, wat GroenLinks betreft. Want wat er in het beleidskader staat, is telkens: we gaan dingen pas doen op het moment dat de rijksmiddelen er komen. Er is nog te veel onduidelijk. Dat is erg jammer, zeker op het moment dat wij dit kader gaan moeten vaststellen. Die verzuchting heb ik van een aantal andere fracties ook gehoord. Desalniettemin proberen we hem positief in te zien en zien we er ook goede punten in staan, zien we ook wel dat er een aantal dingen zijn waar we mee aan de slag willen gaan, dus dat wil ik toch wel graag onderstrepen. En als GroenLinks zijnde zullen we dan ook wel gewoon voor het kader stemmen, want we willen u ook gewoon een positieve duw in de rug geven om ermee aan de slag te gaan. En wij hopen dat u ook op tijd met informatie naar ons terug kan komen over hoe wij nu verder de plannen gaan uitwerken, en die ook aan Provinciale Staten voor te leggen.

De voorzitter: Mevrouw Van der Pol.

Mevrouw Van der Pol (BBB): Zou u het dictum voor de graasdieren nog heel even willen voorlezen, want volgens mij hoorde ik iets waarvan ik dacht van: hoe bedoel je dat?

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Oké, dus in de plaats van dat er ... Want nu stond er bij het vrijkomen van financiële middelen eerst 'naar het voorbeeld naar Provinciale Staten in Noord-Brabant'. Had ik gevraagd van kom dan met een beleidsregel. Dat is geschrapt. Ik heb eigenlijk nu gezegd van kom met een plan. En het plan voor de ... of bedoelt u de uitwerking van het plan?

Mevrouw Van der Pol (BBB): Ja, want u heeft een plan, komt met een plan?

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Ja.

Mevrouw Van der Pol (BBB): En dan vast te leggen in de...

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Nee, het plan voor de herziening van de POVI voor te leggen aan Provinciale Staten.

Mevrouw Van der Pol (BBB): Oké, nee, duidelijk. Dat was mijn vraag.

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Ja? En dat was hem, voorzitter.

De voorzitter: Er was nog een vraag gesteld, ik geloof dat dat ook over uw motie en enkele van uw moties ging, om hem wel of niet aan te houden. Heeft u daar nog over nagedacht?

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Wilt u dat graag nu weten of...

De voorzitter: Nee hoor, maar wel voor de stemmingen als dat...

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Nee, dat klopt. Dat zal ik dan inderdaad... Want er waren inderdaad wel een aantal moties. Even denken, ja.

De voorzitter: Mag ook dadelijk na de tweede termijn als u het dan aangeeft, maar...

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Ja, wel nog even een technische vraag dan, want deze moties hebben hierop betrekking, op dit Statenvoorstel. Ik kan die dan wel gewoon aanhouden, ook al hebben ze betrekking op dit Statenvoorstel?

De voorzitter: Zeker, alleen amendementen is een ander verhaal.

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Ah, ja.

De voorzitter: Ja.

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Prima. Dan laat ik dat zo dadelijk nog weten.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Mertens. Ik kijk even naar mevrouw Wesseling. Is er behoefte aan een tweede termijn? Ja, aan u het woord.

Mevrouw Wesseling (D66): Dank, voorzitter. In de eerste termijn hadden veel fracties het over de balans tussen natuur enerzijds en de agrarische sector anderzijds. En wat D66 betreft heeft de natuur te lang op een laatste plek gestaan totdat dat niet langer kon. En voorzitter, het is geen vijf voor twaalf, maar het is eerder vijf over twaalf, want onze natuur kan echt niet langer wachten op echt beleid. En, ja, natuur en landbouw kunnen hand in hand gaan, maar dat vergt wel een hele transitie die wij als overheid dan ook zo goed mogelijk moeten faciliteren, maar als wij nu kijken naar het hoofdlijnenakkoord dat ook is opgesteld in Den Haag, waar het Transitiefonds van € 20,5 miljard wordt geschrapt, dan lijkt die transitie verder weg dan ooit. En D66 maakt zich dan ook ernstig zorgen om die balans tussen de natuur en de agrarische sector. Natuur lijkt wederom de laatste plek op het prioriteitenlijstje geworden. Dus het klopt dat alle fracties weliswaar zoeken naar een balans tussen die natuur en die agrarische sector in het kader, maar naar onzes inziens is die balans bij de ene fractie wel nog wat schever dan bij de ander. En de Gedeputeerde gaf een enthousiast pleidooi over het LPLG en de ambities die daar zijn opgeschreven, en daar ben ik blij mee, maar mag ik zijn enthousiasme dan ook interpreteren als een antwoord op de vraag of we onverminderd door blijven gaan met de uitvoering van de gebiedsprocessen, dat het antwoord van de Gedeputeerde is: ja, natuurlijk gaan we daarmee door. En niemand is tegen perspectief voor het landelijk gebied, ook D66 natuurlijk niet, maar wel hebben wij onze vraagtekens bij of de wegen die we nu inslaan middels dit beleidskader ook de juiste zijn om die gestelde doelen te bereiken. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Wesseling. Ik kijk even naar mevrouw Kuiper. Is er behoefte aan een tweede termijn? Ja, aan u het woord.

Mevrouw Kuiper (SP): Dank u wel, voorzitter. Ik heb een paart dingetjes. Motie 3099, ja, wat betekent dat dan voor de huidige staat van de gebiedsprocessen, omdat ze natuurlijk al bezig zijn? En dan motie 3097. Ja, we vinden het een goed idee natuurlijk om alternatieve, langjarige teelt actief te gaan aanbieden, maar er zijn natuurlijk ook risico's, en worden die dan ook in het plan van aanpak beschreven? Ik denk aan teruglopende wijnconsumptie en druivenschimmel. En dan wou ik het College vragen om de toezegging om PS actief op de hoogte te houden van de uitvoeringsplannen voor vooral stroomgebieden, Geul, Roer en Geleenbeek. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Kuiper. Mevrouw Van der Pol, aan u het woord.

Mevrouw Van der Pol (BBB): Dank je wel met de toezegging 3098.

De voorzitter: Ogenblikje, mevrouw Van der Pol, het is nog wat rommelig. Ja, gaat u verder.

Mevrouw Van der Pol (BBB): Gedeputeerde, dank u wel voor de toezegging op motie 3098, met betrekking tot extern solderen en latente afroming. Met die toezeggingen zijn wij op dit moment tevreden, en kunnen we de motie dus terugtrekken.

De voorzitter: Welke motie, met nummer?

Mevrouw Van der Pol (BBB): 3098.

De voorzitter: Motie 3098 is ingetrokken.

Mevrouw Van der Pol (BBB): We vinden de negatieve appreciatie van de motie van LOKAAL-LIMBURG jammer. We hebben afgelopen week een verontrustend artikel in een dagblad gelezen over de situatie in Roosteren. Als je dat uiteindelijk ook doorvertaalt naar de kaalslag in Nederweert en Ysselsteyn door de opkoopregelingen, de vrijkomende agrarische bebouwing en alles wat ermee samenhangt, heeft het uiteindelijk met leefbaarheid te maken. Wij vinden dat...

De voorzitter: Over welke motie heeft u het?

Mevrouw Van der Pol (BBB): De motie van LOKAAL-LIMBURG, 'Vitaal platteland' heet die.

De voorzitter: 3100.

Mevrouw Van der Pol (BBB): Dus wij vinden die negatieve appreciatie jammer, maar we zullen de motie toch steunen. De motie van Forum voor Democratie vinden we een hele mooie aanvulling op onze eigen motie. Om een voorproefje te nemen van de Nederlandse wijnen hebben we gevraagd om een doos wijn mee te nemen, of we hebben een doos wijn meegenomen, blauwe bessenwijn van onze collega Hayke de Kleijne van Handje Gezond uit Horst, America. In de nazit kunnen we die allemaal fijn proeven, dus bij dezen.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Van der Pol. De heer Loomans? Niet. De heer Hermans? Niet. Mevrouw Schuurung? Wel. Aan u het woord.

Mevrouw Schuurung (PvdA): Ja, dank u wel, voorzitter. Ik gaf in mijn eerste termijn al aan dat het een ingewikkeld kader is en dat er dingen in zitten die wij heel fijn vinden, en dingen waar we moeite mee hebben. Uiteindelijk, werd net ook al gezegd, gaat het hier om een balans, en ik denk dat wij ook in de doelen uit het coalitieakkoord, in dit kader, een bepaalde balans gevonden hebben waardoor wij hier ook als PvdA mee in hebben kunnen stemmen. En door de ontwikkelingen in Den Haag, lijkt het alsof deze balans in het gedrang komt en komt te verschuiven, en daar hebben wij als partij grote moeite mee, dus ik zou het College ook op willen roepen om er alles aan te doen om die balans te bewaren. En dan, het is misschien een beetje gek om dat dan vanuit ons toe te zeggen, maar mocht het inderdaad nodig zijn dat in die prioritering wij hier ook moeten praten over extra financiële middelen om de doelen uit het coalitieakkoord of dit kader of de LPLG te behalen, dan valt daar wat een PvdA betreft over te praten. Zoals ik net bij interruptie ook al meegaf, geeft GS zelf in het Statenvoorstel aan dat het stellen van prioriteiten door GS en PS conditioneel is voor een geslaagde uitvoering, en dat we dan ook moeten kiezen wat we niet, minder of anders doen. Maar als er echter, zoals vermeld in de nota van wijzigingen, alleen via het LPLG of het WRL, dus tijdens de uitvoering, keuzes gemaakt en prioriteiten gesteld worden, krijgt PS niet de kans om hieraan mee toe doen. Dus ik ben blij met de toezegging van de Gedeputeerde dat hij bij ons terugkomt op een moment dat er meer duidelijkheid vanuit het Rijk komt, maar betekent dit dan ook dat die prioritering of herprioritering wordt voorgelegd aan PS. Als laatste, we hebben wat veel moties, dus ik wil niet ingaan op ze allemaal, maar ik heb wel toegezegd dat wij moties 3096 en 3097 mee indienen voor de administratie.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Schuurding. Mevrouw Waajen? Ja, aan u het woord.

Mevrouw Waajen-Crins (CDA): Dank u wel, voorzitter, en dank aan het College voor de uitvoerige beantwoording van onze vragen, en ook ons emotioneel betoog in de eerste termijn. We hebben daarin nog één belangrijke vraag voor ons niet beantwoord gekregen en dat gaat over het stukje economie van de landbouw en de koppositie van Nederland als landbouwland. We hebben de universiteit in Wageningen, we hebben de HAS, we hebben een heel kennis-ecosysteem, we hebben zelfs als provincie een campus rondom agrofood. En hebben u gevraagd, kunt u ook even reflecteren op het economische, het verlies wat er dreigt te ontstaan op het moment dat we die transitie en de transitiemiddelen niet goed ingezet krijgen. Dus ik vraag dat alsnog om daarop te reflecteren. Ik sluit aan bij de vraag van mevrouw Schuurding over de prioritering en hoe komt dat dan terug en kunnen we daar als PS nog iets van gaan vinden, want dat vinden wij echt wel cruciaal. Wat dat betreft sluit ik ook graag aan bij de vragen van meneer Nijskens over het grondbeleid, dat het instrumenteel moet zijn en dat het niet zo kan zijn dat we aan de hand van het grondbeleid eigenlijk weer allerlei beleidswijzigingen krijgen of moeilijke prioriteringsvraagstukken. Hiervoor krijgen we het opnieuw, omdat het grondbeleid aan de orde komt. Dus de vraag is ook: hoe kunnen we dat voorkomen? Zou u daar ook nog op kunnen antwoorden? En dan vinden wij het heel sympathiek dat we misschien wijnboeren gaan helpen, maar we hebben wellicht ook bierproducten, we hebben ook vleesproducten, we zijn een ook een provincie waar veel eieren worden geproduceerd, dus zou u ook even willen reflecteren welke rol wij nemen in het promoten van al onze producten? We zijn trouwens ook heel goed in hightech en in maakindustrie, dus ik zou graag van het College een reflectie hebben op of we dan nou iedere keer daar als Provincie een voortrekkersrol in zouden moeten nemen. Dat willen we ook graag meenemen in de beoordeling van de moties. En verder gaan wij overigens graag op werkbezoek als we het hebben over de wijnboeren. Dank u wel.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Waajen. De heer Nijskens.

De heer Nijskens (VVD): Ja, voorzitter, om direct aan te sluiten bij het laatste van mevrouw Waajen, want ja, onze woordvoering sluit vrij veel op elkaar aan. Ik drink geen wijn, maar ik wil natuurlijk heel graag op bezoek gaan. Ik ben ook al bij wijnboeren geweest, en daar zit ook een beetje de pijn met die motie zoals die in eerste instantie werd voorgesteld. Hij heeft wat evolutie doorgemaakt zal ik maar zeggen, want het is natuurlijk een heel moeilijke teelt. Het is een heel moeilijke sector, en als wij nu als overheid jonge boeren gaan verleiden tot investeren in een sector doordat wij daar een zak geld tegenover zetten waar ze waarschijnlijk zelf niet aan toe zouden zijn gekomen, dan moeten wij ons dat risico wel realiseren. Dus als we het veel algemener trekken, eigenlijk in de bewoordingen van mevrouw Waajen van het CDA net, dan kunnen wij op zich wel leven met die geest van die motie. Dus wij stimuleren jonge boeren om te komen tot een nieuw verdienmodel, en nu wordt het veel te specifiek op wijn gesteld, en in de voorgesprekken werd ook al een keer gerefereerd aan de fruitteelt die het moeilijk heeft. Die fruitboeren zullen twee keer nadenken voordat ze aan wijnteelt beginnen, al krijgen ze de grond voor niks in gebruik. Dus dat wil ik even meegeven als overweging van hoe goed bedoeld moties kunnen zijn en hoe ze kunnen uitpakken. Die moties van GroenLinks, die vinden we eigenlijk allemaal of overbodig of we zijn ertegen. En met name bijvoorbeeld de aangepaste motie over graasdierhouderij. Wij hebben scheurverboden, zoals dat zo mooi heet. En daar ben ik het natuurlijk wel mee eens, en eigenlijk ook in lijn met... Het is wel heel typisch. GroenLinks is een van de voorstanders om dierhouderij en, ze zullen waarschijnlijk zeggen intensieve dierhouderij, mede de nek om te draaien. En vervolgens mogen boeren wel koeien gaan houden om de moeilijke percelen te gaan begrazen. En, ja, ik vind dat ook een beetje van twee walletjes eten. Bij de andere moties gaan wij waarschijnlijk die van D66 wel steunen. Bij de motie van de BBB over de groenblauwe dooradering, daar worden verwachtingen gewekt, en we weten allemaal, de portefeuillehouder gaf het ook aan, als een gemeente een bestemmingsplan wijzigt, dan doet ze dat gewoon. Dan kunnen wij wel in overleg gaan, maar zij hebben daar eigen afwegingen voor, en ze hebben er ook eigen argumenten voor om het dan toch te doen. En ook hier bij deze motie, wij ondersteunen het idee van wat u wilt bereiken, maar of dit de methode is om dat te

gaan laten lukken, dat weten wij niet. Daar zijn we niet van overtuigd. Volgens mij heb ik het zo wel gehad. Daar wou ik het bij laten.

De voorzitter: Dank u wel, meneer Nijskens. De heer Blijlevens? Niet. De Heer Franssen? Ja, aan u het woord.

De heer Franssen (LOKAAL-LIMBURG): Dank u wel, voorzitter. In onze eerste termijn hebben we eigenlijk wat verduidelijking gevraagd over de hectares die eventueel voor bepaalde doeleinden zouden worden gebruikt. Wij kregen daar geen concreet antwoord op, maar wij snappen eigenlijk ook waarom. De Deputé gaf af, oké, we moeten even afwachten wat er in Den Haag gebeurt. Er zullen prioriteiten in dit College gesteld moeten worden, snappen wij ook. Maar we zijn wel benieuwd welke prioriteiten dan gesteld worden. En wij hebben wel de telsom als LOKAAL-LIMBURG gemaakt uit het document wat ons is voorgelegd, dus wij weten ongeveer wat de bedoeling is, maar we zijn benieuwd hoe de uitwerking straks is. En daar geven we dit College het voordeel van de twijfel. Dan, vervolgens beste Collegeleden, beste aanwezigen, beste voorzitter, onze motie 3100, en na overleg met de mede-indiener en na overleg met de Deputé, willen we deze motie aanhouden, dus dat wil ik u gezamenlijk mededelen. Dan de beantwoording van de Deputé Theuns inzake een verzoek om een overzicht te verstrekken van. Dat is een bewuste vraag onzerzijds omdat het natuurlijk ook onttrekking van grondwater is, zeker op de lange termijn, en we zien dat dat steeds meer echt invloed heeft op de ecosystemen in de provincie. Waar minder wordt gepompt, zien dus wij dat het water omhoogkomt en tot een bepaalde natuurlijke ontwikkeling komt. Vervolgens, waar meer onttrokken wordt, we weten ook dat de Provincie daar vergunningverlener voor is, maar desalniettemin krijgen wij steeds meer verzoeken vanuit inwoners en vanuit agrariërs. Wij willen langdurig een overzicht hebben. U geeft aan er is een bepaald punt waar we iets kunnen nazoeken. Wij zouden dat appreciëren als u ons dat gewoon per mail wil laten toekomen, dan kan dat binnen onze fractie uitgezocht worden. En hetgeen wat u toegezegd heeft, nou, dat begrijpen wij. Daar heeft u even tijd en overleg voor nodig, dus u gaf aan, door middel van een toezegging, dat u ongeveer daar een maand voor nodig heeft. Nou, dat begrijpen we, staan we ook achter, en daar wachten we natuurlijk op. Als laatste, voorzitter, het document op zich. Wij hebben over het geheel gezien als LOKAAL-LIMBURG gedacht oké, waar wil men heen. Hè, we zagen dat ook gezamenlijk vanuit de fracties. Nogal wat fracties stelden bepaalde prioriteiten. Er komen een aantal hoofdzaken in voor. Die hebben wij ook getracht in ons betoog te benoemen. En na afweging onzerzijds zullen we positief naar dit document kijken en ook onze voorkeur hiervoor uitspreken, en daar wil ik het bij laten.

De voorzitter: Dank u wel, meneer Franssen: Tot slot, mevrouw Boven, aan u het woord.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Dank u, voorzitter. Ik heb een heel korte bijdrage. Wat ik gehoord heb net en wat ik gelezen heb, is dat een natuurontwikkeling en behoud wat voor de Partij voor de Dieren betreft onvoldoende nadruk en geld krijgt in dit beleidskader, en dat bovendien nog eens prioriteiten gesteld moeten worden. Mijn risico-inschatting is dat de natuur en de ontwikkeling daarvan de dupe zal worden bij die prioriteiten. Ik zal dus tegenstemmen, en ik hoop van harte dat dat achteraf onterecht blijkt te zijn.

De voorzitter: Dank u wel mevrouw Boven. Daarmee zijn we aan het eind van de tweede termijn van uw Staten, en kijk ik of de Gedeputeerde meteen kan antwoorden. Dat is het geval. De heer Faassen, aan u het woord.

Gedeputeerde Faassen: Ja, dank u wel, voorzitter. Ik denk op de eerste plaats voel ik toch een positieve vibe in de zaal over dit beleidskader. Dat ben ik blij te ervaren, want daar doen we het tenslotte met z'n allen voor, dus dat is mooi om te horen. Ja, wat ik eigenlijk terug hoor in de vragen die hier gesteld zijn, is toch dat stukje zekerheid wat jullie willen zien, wat we met het geld, als het er komt, gaan doen. Die prioritering is een aantal keren teruggevraagd door een aantal partijen hier in de zaal. En, ja, ik heb vanaf het begin af aan gezegd: als we meer weten, komen we terug bij de Staten, gaan we jullie meedelen waar we geld voor

hebben, wat we ermee gaan doen. **Dus ja, die toezegging krijgen jullie. Als die prioriteit er is, gaan we die met jullie delen en kunnen jullie daar ook op reflecteren.** Dat is volgens mij wat jullie gevraagd hebben? Nee? Niet voldoende? Goed.

De voorzitter: Het was het proberen waard, hè. Mevrouw Schuuring.

Mevrouw Schuuring (PvdA): Ja, ik kreeg net dat bericht dat ik nog één interruptie had dus ik dacht dan moet ik dat toch wel even goed inzetten.

Gedeputeerde Faassen: Heel goed.

Mevrouw Schuuring (PvdA): Maar de toezegging waar wij om vroegen, is om die voor te leggen aan de Staten, dus niet met ons te delen, zodat wij kunnen reflecteren maar dat de Staten daar een besluit over moet nemen.

Gedeputeerde Faassen: Dan ben ik even aan het denken. Dat is een vergaande toezegging. Ik gok het erop dat gaan we doen.

Mevrouw Schuuring: Dank u wel.

Gedeputeerde Faassen: Goed zo. Ik kijk even naar mijn collega's, die zitten allemaal zo. Zo werkt dat.

De voorzitter: Ik wens u succes.

Gedeputeerde Faassen: Ja, als dat hier staat, kun je dat doen. Dus even serieus, er waren nog een aantal... Ja, dat was eigenlijk de opwerkende rode draad van alle vragen die hier naar voren kwamen. Er is een aantal keren gevraagd om die balans tussen natuur en agrarische sector. Ik denk, die balans die is er gewoon nodig, want die natuur kan volgens mij niet zonder die agrarische sector en die agrarische sector kan niet zonder natuur. Dus die balans is voor beide partijen belangrijk, en in die transitie is iedereen zich ook heel erg bewust van het feit dat we elkaar nodig hebben. Zoals gezegd waar ik deze week in het Heuvelland stonden bij onze Bjorn, ik zal z'n naam nog eens herhalen, ja die man is zo enthousiast met het feit dat ie juist samen met die natuur naar een oplossing zoekt. Dus, ja, ik denk dat we die balans kunnen vinden als we elkaar opzoeken. Dan was er nog een vraag over economie. Die ga ik Jasper voorleggen. Prioritering, volgens mij heb ik eigenlijk in grote lijnen... Ik weet niet of er echt concrete vragen waren op een motie waar ik nog op moest reageren?

De voorzitter: Daar komen ze vanzelf, niet uitlokken, Gedeputeerde. Dus volgens mij hoor ik wel dat u klaar bent. Ja, u voelt zich daar natuurlijk kiplekker.

Gedeputeerde Faassen: Oké, er worden foto's gemaakt. Ik dacht dat de heer naar voren kwam. Nee? Dan ben ik klaar.

De voorzitter: Ik zou zeggen, rennen. Gedeputeerde Theuns. Ja, dat krijg je er nou van. Dat is gewoon uitlokking.

Gedeputeerde Faassen: Nee, er waren twee vragen die u gesteld had. Die van de prioritering, volgens mij heb ik beantwoord dat ik daarbij terugkom. En dat u teleurgesteld bent over het feit, ja, dat was me duidelijk. Daar kan ik verder geen antwoord op geven. Uw teleurstelling kan ik niet wegnemen.

De voorzitter: Mevrouw Boven.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Nou, zonet heb ik een vraag gesteld, en toen werd gezegd dat die vraag die was vergeten in de eerste ronde in de tweede ronde meegenomen zou worden.

Gedeputeerde Faassen: Heel scherp. En die was? Kunt u die nog een keer herhalen?

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Dat was de vraag over dat de van onderop natuurontwikkeling...

Gedeputeerde Faassen: Goed, ja heel terecht.

De voorzitter: Gedeputeerde.

Gedeputeerde Faassen: Had ik gewoon op m'n lijstje staan. Dus, ja, daar zijn financiële middelen voor. Ik heb het verkeerde blaadje, maar dat maakt niet uit. Daar zijn middelen voor. Wij hebben middelen om dat te financieren uit SpUK, uit, ja, er zijn nog twee middelen. Als u ze wilt weten, kan ik ze u toe laten komen. Dat kan, dan laat ik u het schriftelijk... Maar ja, daar zijn middelen voor. Dus van onderop, dat kunnen we financieren, ja. Dus dat is het antwoord op de vraag. Correct, sorry, excuus.

De voorzitter: Mevrouw Boven.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Ja, graag.

De voorzitter: Dank u wel, mevrouw Wesseling.

Mevrouw Wesseling (D66): Ja, ik weet niet of ik hem had gemist, maar ik had nog de vraag gesteld of we uw enthousiasme over het LPLG, uw enthousiaste toespraak, ook nog kunnen interpreteren als een antwoord op mijn vraag of wij inderdaad onverminderd door blijven gaan met die gebiedsprocessen?

Gedeputeerde Faassen: Ja, want we zitten in dat proces, ja, maar tot het moment komt dat er een andere beslissing wordt genomen, hè. Dat is natuurlijk duidelijk ja.

De voorzitter: Dank u wel, dan gaan we verder met Gedeputeerde Theuns

Gedeputeerde Theuns: En dat kan heel kort volgens mij, voorzitter. Ik had nog mevrouw Mertens, die heeft een motie aangepast, een motie 3091. Hij is nog niet rondgedeeld, maar het dictum zoals u dat voorlas, dan kan het College, ik heb dat ook nog even met uw collega's die over landbouw en platteland gaan overlegd, dan kunnen wij hem ook oordeel Staten geven, want dat is een dergelijk plan waarin we breed aandacht hebben van waterveiligheid en afspoeling en erosie en ook natuurinclusiviteit. Daar kunnen wij zeker een plan op maken en dat aan uw Staten voorleggen, dus die geven we dan oordeel Staten. En tot slot de heer Franssen. Ja, ik ben blij dat u akkoord gaat met de toezegging. Ik heb u het net even doorgestuurd waar u dat kunt vinden, en voor de rest, je gaat naar Limburg.nl, je klikt op onderwerpen, dan op water, en dan op grondwatermonitoring, en dan kom je in een mooi dataportaal terecht waar je alles kunt vinden voor de notulen. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel. Gedeputeerde Kuntzelaers.

Gedeputeerde Kuntzelaers: Dank u wel, voorzitter. Nog 12.49 minuten. Zo, dat is veel tijd. Laat ik even terugkomen op de vraag gesteld door mevrouw Waajen. Die zei wat betekent het nou het Transitiefonds en het feit dat het verdwijnt voor de economische activiteiten agrariërs. Ja, ik denk dat je hem op twee punten kunt zien. Ik denk dat er in het nieuwe hoofdlijnenakkoord nieuwe impulsmiddelen zitten voor de landbouw, dus ik denk dat we in dat opzicht wel kunnen stellen dat er met die miljard van de komende vijf jaar er iedere keer dat daar op innovatie of op welke vorm dan ook wel middelen ter beschikking kunnen komen voor de

landbouwsector, tevens met de middelen voor agrarisch natuurbeheer, dat er met die € 500 miljoen structureel ook wel verdienmodellen gecreëerd worden, denk ik, die aanvullend zijn op de behoefte die gecreëerd wordt met het wegvallen van het transitiefonds. Dus ja, ik denk dat er voldoende perspectief gecreëerd wordt om in de komende tijd stappen te maken voor de landbouwsector. Dus ik denk niet dat we de sector die koploper is op dit moment ondergraven met het wegvallen van het Transitiefonds. Ik denk dat de grootste uitdaging is om voldoende volume te houden door de uitkoopregelingen, om die topsector en die kwaliteit te blijven bieden die je altijd geboden hebt. Ik denk dat daar de grote uitdaging zit op dit moment. En we gaan vrolijk verder met wijnbouw. In de zijlijn hoor ik al dat de eerste Statenwerkgroep in oprichting is om een aantal werkbezoeken te plegen. Ik hoorde nog een aantal vragen van mevrouw Kuiper. Die zei, wordt er wel rekening gehouden met ontwikkelingen die we onder andere in Frankrijk zien, waar we natuurlijk een grote reductie zien die daar plaatsvindt. Frankrijk produceert heel veel bulkwijn, en daarmee een volume dat niet meer past bij de consumptie, met name van de Franse consument zelf, maar ja, die drinken 30% minder, dus dat is veel. Dus in dat opzicht zou je kunnen zeggen dat het stimuleren van deze specifieke sector problematisch zou kunnen zijn. Daar staat wel tegenover dat nichewijnen en nicheproducten nog wel degelijk toekomst hebben. En als je het even in verhouding plaatst, de 90 hectare die wij hier in de provincie op dit moment hebben versus de, nou wat zullen we eens zeggen, de 33.500 hectare die alleen al de Champagnestreek heeft, of de 25.000 die je in de Dordogne vindt, ja, dat weegt natuurlijk niet tegen elkaar op. **Dus het stimuleren van een lokaal nicheproduct, versus de bulkproductie die je in andere landen en gebieden vindt, ik denk dat daar best wel van te zeggen is dat daar ruimte is om de twee moties zoals die er liggen, uit te voeren, ervoor te zorgen dat we ergens tegen het einde van het jaar een bericht richting uw Staten doen, hè, we invulling geven aan beide moties.**

De voorzitter: Mag ik dat dan vertalen dat de motie die de heer Driessen in de tweede termijn heeft ingediend, appreciatie oordeel Staten heeft?

Gedeputeerde Theuns: Ja, de beide moties over wijn hebben oordeel Staten.

De voorzitter: De eerste had u volgens mij al gezegd maar de tweede.

Gedeputeerde Theuns: Ja, inderdaad.

De voorzitter: Ja.

Gedeputeerde Theuns: Inderdaad. Dat is correct. Tot zover.

De voorzitter: Dank u wel. Nog een vraag van mevrouw Kuiper. Mevrouw Kuiper.

Mevrouw Kuiper (SP): Ik had een toezegging gevraagd, ik denk aan meneer Theuns, en daar heb ik nog geen antwoord op gekregen, dus.

De voorzitter: Specifiek een toezegging. Je weet wat het is? Oké, de heer Theuns.

Gedeputeerde Theuns: Excuses, voorzitter, dat was ik inderdaad vergeten. Mevrouw Kuiper vroeg nog naar hoe wij ook bezig zijn, niet alleen met de Geul en met de Roer, met de grotere beken zeg maar, maar ook met de kleinere stroompjes. En, ja, u vroeg erom van, kunt u verzekeren dat dat ook in de aanpak van WRL zit? Nou, dat zit in de aanpak van WRL, dus wij kijken breder dan alleen de Geul, de Roer en de Geleenbeek, maar juist ook naar de kleinere stroompjes die daarop voerend zijn. Dus wij kijken naar het hele stroomgebied. Ja, ik weet niet of ik dat moet toezeggen, want dat is gewoon de aanpak die we op dit moment doen. Dat blijven we ook continueren, en dan ligt dat nu ook vast in het verslag.

De voorzitter: Dank u wel. Daarmee zijn we aan het einde van de beraadslaging over dit beleidskader. Ik heb een verzoek gekregen om voor de stemming een schorsing te gaan doen, en er is gevraagd om een schorsing van tien minuten. Probeert u er zelf even rekening mee te houden om over tien minuten weer terug te zijn. Vergadering geschorst.

[SCHORSING]

De voorzitter: Dames en heren, mag ik u verzoeken uw plaatsen in te nemen? Ik mis nog drie mensen die volgens mij wel aanwezig horen te zijn: de heer Franssen, de heer Driessen en mevrouw Boven. Ja. Goed. Dames en heren, wij gaan over tot stemmingen. We gaan zo dadelijk als eerste stemmen over het gewijzigd Statenvoorstel en daarna over de moties. Tot dusverre is motie 3098 van mevrouw Van der Pol cum suis inzake 'Perspectief behouden' ingetrokken. Motie 3100 van de heer Franssen cum suis inzake 'Vitaal platteland' is aangehouden. Mevrouw Mertens.

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Dank je wel, voorzitter. Voor de administratie: 3089 trekken wij in. Even kijken. 3092 houden wij aan.

De voorzitter: 92?

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Ja, 3092. 3093 trekken wij in.

De voorzitter: 3093 is ingetrokken.

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Ja.

De voorzitter: Dank u wel.

Mevrouw Mertens (GroenLinks): Ja?

De voorzitter: Voor uw administratie: we beginnen dadelijk met het Statenvoorstel. De moties 3089, 3092, 3093, 3098 en 3100 komen niet in stemming, óf omdat ze zijn aangehouden, óf omdat ze zijn ingetrokken. Inmiddels is iedereen binnen. Dat betekent dat wij met 44 mensen aanwezig zijn. Dan komen wij als eerste op de stemming uit van G-24-014, gewijzigd Statenvoorstel beleidskader 'Perspectief voor het Landelijk Gebied' en de brief van GS van 14-05-2024. Ik begrijp dat er een stemverklaring is van mevrouw Wesseling.

Mevrouw Wesseling (D66): Dank, voorzitter. Ja, niemand is tegen perspectief voor het landelijk gebied en zeker D66 niet, maar wij zijn onvoldoende overtuigd dat we met het beleid in dit kader ook gaan zorgen dat het er daadwerkelijk komt, dat perspectief. Het risico lopen dat bedrijven uiteindelijk door de rechter worden stilgelegd is daardoor voor ons te groot. Wat D66 betreft had dat vandaag besloten kunnen worden. Daarom zullen wij tegen dit kader stemmen, maar we hopen van harte dat we achteraf gezien ongelijk krijgen.

De voorzitter: Dank u wel. Dan kijk ik even rond. Geen andere stemverklaringen meer. Dan gaat de stemming voor het beleidskader nu open. De stemming is gesloten. Het beleidskader is aangenomen met 33 voor en 11 tegen. Dan komen we bij de moties. De gewijzigde motie 3090, Mertens cum suis, inzake 'Bescherm de grondwaterbeschermingsgebieden'. Er is een stemverklaring van mevrouw Kuiper.

Mevrouw Kuiper (SP): De SP vindt schoon grondwater ook een halszaak, maar ondanks dat stemmen wij tegen deze motie. WML dient dat namelijk met de Provincie te regelen en daarbij aan ons uit te leggen hoe die kwaliteit geborgd is, met of zonder gebod.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Van der Pol.

Mevrouw Van der Pol (BBB): Wij kunnen ons als BBB aansluiten bij de SP. Wij vinden schoon grondwater belangrijk, maar zijn er niet voor om via een motie op dit moment aanvullende beleidsregels te regelen.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Schuurung.

Mevrouw Schuurung (PvdA): Ja, dank u wel, voorzitter. De concentraties van gewasbeschermingsmiddelen in grond- en oppervlaktewater conform de kaderrichtlijn Water brengen is niet voor niets ook één van de doelen die in de bijlage van het coalitieakkoord staan. Dat vinden wij denk ik met zijn allen belangrijk. Maar wij volgen wel de redenering van het College dat deze motie daarmee wat te vroeg komt. Omdat collega Mertens hem toch in stemming wil brengen, zullen wij op dit moment tegen stemmen.

De voorzitter: Dank u wel. Dan is de stemming over motie 3090 nu geopend. De stemming is gesloten. Deze motie is verworpen met 10 voor en 34 tegen. Dan komen we bij de gewijzigde motie 3091, Mertens cum suis, inzake 'Grond voor graasdierhouderij'. Er is een stemverklaring van mevrouw Van der Pol.

Mevrouw Van der Pol (BBB): We vonden dit een lastige motie, want op zich, het extensiveren vinden we een belangrijk punt en juichen we ook toe, maar dit gaat weer over overregulering en daarom zullen we toch tegen stemmen.

De voorzitter: Dank u wel. De stemming over motie 3091 is nu geopend. De stemming is gesloten. De motie is verworpen met 19 voor en 25 tegen. Dan komen we bij de gewijzigde motie 3094, Mertens cum suis, inzake 'Samenwerking LPLG niet voor niets'. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. De motie is verworpen met 14 voor en 30 tegen. Dan komen we bij motie 3095, Wesseling cum suis, inzake 'Metten is weten'. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. De motie is aangenomen met 26 voor en 18 stemmen tegen. Dan komen we bij de gewijzigde motie 3096, Van der Pol cum suis, 'Stimuleren groenblauwe dooradering'. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. De motie is aangenomen met 37 voor en 7 tegen. De gewijzigde motie 3097, Van der Pol cum suis, inzake 'Wijnbouw- en nieuwe teeltkansen'. Er is een stemverklaring van de heer Nijskens.

De heer Nijskens (VVD): Ja, voorzitter, wij gaan voor stemmen in de geest van de motie dat het breder getrokken wordt dan alleen wijn, zoals eigenlijk net ook verwoord in de tweede termijn.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Waajen.

Mevrouw Waajen-Crins (CDA): Wij interpreteren hem ook in de volle breedte en stemmen voor.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Wesseling.

Mevrouw Wesseling (D66): Wij sluiten ons ook aan bij de voorgaande stemverklaringen en stemmen ook voor.

De voorzitter: Dank u wel. Dan brengen we de gewijzigde motie 3097 nu in stemming. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. De motie is aangenomen met 33 voor en 11 tegen. Dan komen we bij motie 3099, Van der Pol cum suis, inzake 'Gedragen en effectieve gebiedsprocessen'. De stemming is geopend. We missen nog 3 stemmen. De stemming is gesloten. De motie is aangenomen met 36 voor en 8 tegen. Gewijzigde motie 3101, Driessen cum suis, inzake 'Limburgs wijnkenmerk'. Een stemverklaring van de heer Blijlevens.

De heer Blijlevens (JA21): Dank u wel, voorzitter. Na wat advies uit de branche gaan wij ondanks dat we hem sympathiek vinden tegen stemmen. We vinden hem nog niet rijp genoeg.

De voorzitter: Dank u wel. Dan breng ik nu motie 3101 in stemming. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. De motie is verworpen met 12 voor en 32 tegen.

8 Moties vreemd aan de orde van de dag

De voorzitter: Dames en heren, dan komen we bij het laatste agendapunt. Dat is de Moties vreemd aan de orde van de dag. Er is één motie ingediend. Ik geef het woord aan de heer Huizing namens de BBB.

De heer Huizing (BBB): Dank u, voorzitter. Persoonlijk vond ik dit weer een mooie dag. Zo'n Statendag is toch niet helemaal compleet zonder een motie vreemd aan het einde, dus ik neem die taak maar even op mij. Ja, ongeveer veertien dagen geleden hebben wij een stuk ter inzage gekregen over een tweetal grondtransacties in de gemeente Roerdalen, tussen aan de ene kant de gemeente en aan de andere kant de Provincie Limburg. Ik dacht naar aanleiding van een vraag van de heer Nijskens zelf. Ja. Onder geheimhouding. Naar aanleiding van dat stuk hadden wij toch een aantal vragen, die we graag wilden stellen, maar het feit dat het onder geheimhouding ligt maakt het gewoon moeilijk om die vragen te stellen zonder inbreuk te doen op die geheimhouding. Dus eigenlijk is de strekking van deze motie vrij simpel. Het is een verzoek aan GS om te onderzoeken of die geheimhouding opgeheven kan worden en om dit terug te koppelen aan de Staten in de vorm van een Statenvoorstel. We snappen, geheimhouding is niet helemaal voor niks, dat er mogelijk onderdelen zijn waar dat niet voor kan gebeuren. We willen eigenlijk GS de gelegenheid geven om er zorgvuldig naar te kijken, niet alleen zelf, maar ook in samenspraak met de andere belanghebbenden, om eventueel voor bepaalde delen de geheimhouding niet te ontheffen. Daar geven we nadrukkelijk in de motie de ruimte voor. Het is misschien eventjes... Dat is eigenlijk de vraag van de motie. Ik zal zo het dictum voorlezen, maar ik had toch wel even de behoefte om in zijn algemeenheid nog even iets over geheimhouding te zeggen. Het is eigenlijk de tweede keer dat ik daar in mijn woordvoering mee geconfronteerd word. De vorige keer was rondom die bruggen in Nederweert. Daar was het ook zo dat de stukken in eerste instantie hier ook ter inzage lagen, maar ook onder geheimhouding. Parallel daaraan krijg je dus in dit geval vanuit de gemeenteraad in Nederweert alle informatie, dus de raadsstukken toegestuurd. Als je die dan naast de geheime stukken van de Provincie legt, dan wordt het een beetje lastig om als Statenlid je werk te doen. Dat ben ik daar tegengekomen. Hier eigenlijk ook weer. Ik heb informatie uit de gemeenteraad in Roerdalen. Die ben ik ook tegengekomen in die geheime stukken. Dus eigenlijk aandacht daarvoor, hoe wij in zo'n constellatie ons werk kunnen doen. Dat is eigenlijk een beetje de achtergrond van deze motie. Daarnaast; ik was er de vorige week zelf niet bij. De Zuidelijke Rekenkamer heeft ook geconstateerd dat eigenlijk toch wel in de Provincie, hier in dit huis, er wel vrij veel en gemakkelijk gewerkt wordt met geheimhouding. Nogmaals, ik snap dat het in bepaalde situaties nodig kan zijn, ook tijdelijk nodig kan zijn, maar ik zou toch ook willen vragen om daar toch kritisch mee om te gaan en te kijken of dat niet misschien eens te vaak en te veel wordt toegepast. Dat is ook een beetje de achtergrond van deze motie. Ik zal het dictum even voorlezen. Daar moet mijn bril even bij op. Sorry. Ja. In het kader van de vraag: 'Wij verzoeken het College van Gedeputeerde Staten om te onderzoeken of de geheimhouding kan worden opgeheven en vast te stellen of er op onderdelen een uitzondering gemaakt moet worden op de opheffing van de geheimhouding / Hiertoe zo nodig en desgewenst overleg te plegen met de gemeente Roerdalen en eventuele andere derden om vast te stellen op welke onderdelen mogelijk een uitzondering gemaakt moeten worden op de opheffing van de geheimhouding / De uitkomsten van dit onderzoek vast te leggen in een Statenvoorstel en dit uiterlijk op 21 juni aan PS aan te bieden. En gaan over tot de orde van de dag.' De motie is mede ingediend door de heer Dré Peters, LOKAAL-LIMBURG, de heer Roy Blijlevens van JA21 en de heer Bart Megens van de PVV.

De voorzitter: Dank u wel. Dan geef ik het woord aan de Gedeputeerde.

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: Dank u wel, voorzitter. We hebben de afgelopen dagen veelvuldig contact gehad over deze motie. Het College begrijpt de achterliggende gedachte achter de motie. Desalniettemin is het zo dat we heel zorgvuldig te werk dienen te gaan, want een geheimhouding is er niet voor niets. Dat heeft ook te maken met dat je de partij waarmee je het project of de onderhandeling uitvoert, wilt beschermen. In het komen tot de definitieve motie waarvan het dictum net door de heer Huizing is voorgelezen, voorzitter, is in ieder geval voldoende zorgvuldigheid betracht. Op grond van artikel 31 van het reglement van de Provincie, van Provinciale Staten, is er de mogelijkheid tot een adequate belangenafweging. Vanuit die hoedanigheid kunnen wij als College deze motie het oordeel Staten geven.

De voorzitter: Mocht die worden aangenomen, kunt u een termijn geven wanneer er antwoord gaat komen?

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: Ik zal even moeten kijken naar de ambtelijke staf of ik daar hulp bij kan krijgen voordat ik het antwoord zal geven.

De voorzitter: Dan komen we daarop terug. Er is een vraag van mevrouw Berghorst.

Mevrouw Berghorst (PvdA): Voorzitter, de bestuurder zegt net heel goed: geheimhouding is er niet voor niets. Als we naar aanleiding van deze motie besluiten om dit openbaar te maken, zitten daar consequenties aan voor de Provincie?

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: Voorzitter, voordat we het openbaar gaan maken, gaan we onderzoeken. Als er consequenties aan zitten in de zin van: mochten er mogelijkerwijs claims zijn, is dat onderdeel van datgene wat we gaan onderzoeken.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Peters. Sorry, het zijn uw eigen spelregels.

De heer Peters (LOKAAL-LIMBURG): Dank u wel, voorzitter. In de motie wordt opgeroepen tot een onderzoek. U zegt het al: daar kan toch helemaal niets kwaads bij zijn. Als het onderzoek uitwijst dat het niet kan, dan kan het niet. Dat is het enige wat we vragen. Onderzoek, waar hebben we het over?

De voorzitter: Dat heeft u helemaal goed verwoord. De heer Wolters Gregório heeft nog een vraag.

De heer Wolters Gregório (SP): Dank u wel, voorzitter. Ik hoorde de indiener net zeggen dat het spreken over openbare informatie uit een gemeente en de geheime informatie die wij hier ter inzage hebben liggen, niet kan. Was het ook een optie geweest om een besloten gedeelte van een commissievergadering of van PS daarvoor aan te vragen om dat alsnog te doen?

De voorzitter: Gedeputeerde.

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: Voor zover ik begrepen heb, voorzitter, is het doel van de indiener van de motie om ervoor te zorgen dat u daar vragen over kan stellen. Volgens mij kan die dat niet, in ieder geval schriftelijk, op het moment dat je zo'n sessie houdt met de commissie. Maar ik kan me vergissen. Het kan zijn dat dat wel is, want dan moeten we kijken wat daar het verschil tussen is.

De voorzitter: Mevrouw Jenneskens.

Mevrouw Jenneskens (D66): Voorzitter, ik ga er altijd van uit dat als dingen onder geheimhouding worden gedaan, dat dan dat onderzoek waar u het over heeft, vooraf heeft plaatsgevonden. Meestal hebben we, daar ga ik in ieder geval van uit, vooraf gekeken of het openbaar kon en was er een reden waarom dat niet kon. De Gedeputeerde zegt: ik wil het wel gaan onderzoeken. Is dat dan opnieuw onderzoeken en wat is

dan de verwachting? Want wat maakt nu dat – waarschijnlijk de reden waarom de geheimhouding erop is gelegd – opnieuw onderzocht moet worden?

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: De vraag in de motie is om het te onderzoeken. Normaliter doen wij dit soort casussen, er zijn er meerdere, onder geheimhouding. Specifiek in deze casus heeft de verzoeker van de indiener van de motie gevraagd om te onderzoeken of deze specifieke casus of onderdelen ervan – dat is onderdeel van dat onderzoek – openbaar gemaakt kunnen worden.

De voorzitter: Één vraag, helaas. Mevrouw Depondt. Maar ik zal u helpen, het kan zomaar zijn dat op het eind van het onderzoek hetzelfde uitkomt als dat we tot dusverre besloten hadden. Dat is een theorie, maar daarvoor is nu juist het onderzoek gevraagd, zoals de heer Peters dat correct zei. Mevrouw Depondt.

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): Ik mag maar één vraag stellen. Ik ga er dus van uit dat dit een Collegebevoegdheid is. Ik ga ervan uit dat aan de voorkant goed is afgewogen of iets wel of niet openbaar kan. Ik ga er ook van uit dat dit binnen de bestaande beleidskaders past en dat de conclusie van het College was dat het onder geheimhouding was. Waarom zegt het College nu oordeel Staten of we het openbaar maken?

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: Voorzitter, wij geven nu op dit moment geen oordeel Staten op het openbaar maken. Wij geven oordeel Staten op het verrichten van het onderzoek of dit openbaar gemaakt zou kunnen gaan worden.

De voorzitter: Om nog eens een keer te kijken of wij een goede afweging gemaakt hebben. 'Een second chance', om het zo maar te zeggen. De heer Nijskens.

De heer Nijskens (VVD): Voorzitter, de portefeuillehouder refereerde ook aan de evolutie van deze motie. Daar gaat mijn vraag over. Bent u het met de aanleiding dat gesteld wordt, dat geheimhouding leidt tot een slechte controlerende taak, van de indieners van de motie eens? Want als dat zo is, dan zouden we alle geheime stukken moeten onderzoeken op openbaar maken.

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: Het is zo dat wij als GS gezegend zijn met jullie vertrouwen. En dat vertrouwen behoeden wij heel goed en daar werken wij keihard aan. Op grond daarvan hebben wij ook bepaalde afspraken over welke casussen we wel en niet onder geheimhouding doen. Dat is ook om iedereen te beschermen, niet alleen de Provincie, maar ook de partijen waar we mee werken. In deze specifieke casus is er iemand van PS die zegt van: ik wil gewoon graag een aantal dingen openbaar hebben en voordat dat gedaan kan worden, wil ik graag onderzocht hebben in deze specifieke casus of dat openbaar gemaakt kan worden om te kijken wat daar mogelijke consequenties van zouden kunnen zijn.

De voorzitter: Dank u wel.

De heer Nijskens (VVD): Dat is niet mijn vraag. Mijn vraag was of de controlerende rol in het geding is bij geheime stukken. Dat is een wezenlijk andere vraag dan dat beantwoord is.

Gedeputeerde Demollin-Schneiders: Normaal is het zo dat de geheimhouding er ook wel een keer vanaf gaat. En dan is het zo dat PS in staat is daar – de procedures die daar zijn – vragen over te stellen.

De heer Nijskens (VVD): Voorzitter, dat is niet het antwoord. Het gaat erom als er een geheim stuk ter inzage ligt en we willen daarover spreken, dan kunnen wij de volledige controlerende rol uitvoeren. Zo is het, en dat was mijn vraag, en dat had ik graag bevestigd.

De voorzitter: Dat kan ik bij deze bevestigen. Dank u wel. Er is wat ruis op de lijn. Laten we helder zijn: u mag ervan uitgaan dat wij zeer zorgvuldig omgaan met geheimhouding. Het College is het met u eens dat wij maximaal transparantie moeten hanteren. En als er een vraag komt of we nog eens een keer willen kijken, en dat is eigenlijk bij de motie van de heer Huizing gevraagd, of er daadwerkelijk goed gekeken is en of inderdaad alles goed gemotiveerd onder geheimhouding moet blijven; of dat er onderdelen zijn, en u refereerde aan wat er in Roerdalen mogelijk wel openbaar gemaakt is, dat is de vraag: willen we daar nog naar kijken? Daarvan heeft de Gedeputeerde gezegd: natuurlijk willen we daarnaar kijken en we komen daar zo snel mogelijk op terug. Maar dat blijft dat wij die zorgvuldigheid hanteren als het onder geheimhouding moet vanwege wet- en regelgeving, en zoals precies de afspraken gaan rondom geheimhouding, dan verandert er niets. Komen we tot een andere conclusie? Dan komt u daar zo snel mogelijk achter en dan zullen we ook direct acteren. De vraag bij de motie van de heer Huizing was: wil het College nog eens een keer een onderzoek doen of er echt goed gekeken is of alles wat onder geheimhouding valt daar wel thuishoort. Daarvan is de appreciatie als uw Staten wilt dat we er nog een keer naar kijken, dan gaan we dat doen. Dat is de motie die hier voorligt. De heer Huizing.

De heer Huizing (BBB): Dank u wel. Ik kan naar achteren lopen om zelf nog wat toe te lichten, maar u neemt al voor 90% de wind uit mijn zeilen. Dank voor de goede samenvatting van wat ik met de motie wil bereiken. Ik bestrijd ook niet de zorgvuldigheid die hieraan ten grondslag ligt. Het enige wat ik wil zeggen is: het is een vrij stevige map, ik vraag mij af of geheimhouding voor alle onderdelen noodzakelijk is. Dus de vraag is om dat te onderzoeken en bij ons terug te komen met de bevindingen.

De voorzitter: Wij komen terug met de bevindingen. Er is nog één vraag van mevrouw Boven. Dank u wel, Gedeputeerde. U loopt vooruit op de stemming, maar dat is meteen een mooi bruggetje: we gaan stemmen. Er is een stemverklaring van mevrouw Boven.

Mevrouw Boven (Partij voor de Dieren): Ik zal tegenstemmen, ook al vind ik dat het vraagstuk over geheimhouding een echte discussie waard is om te voeren. Maar ik vind niet dat we dat over één onderwerp moeten doen.

De voorzitter: Mevrouw Jenneskens.

Mevrouw Jenneskens (D66): Voorzitter, precies wat mevrouw Boven zegt, D66 voert graag het gesprek over geheimhouding, maar dan over alle dossiers en op alle fronten, en niet alleen op één dossier. Wij zullen dus ook tegenstemmen.

De voorzitter: Dank u wel. Meneer Wolters Gregório.

De heer Wolters Gregório (SP): Onze stemverklaring is: we gaan er niet van uit dat het onderzoek afwijkt van het professionele oordeel van dit huis en hadden deze systeemkritische vragen zelf anders opgepakt, en daarom zullen we tegenstemmen.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Berghorst.

Mevrouw Berghorst (PvdA): We hebben het volstrekte vertrouwen in dit College, dat ze deze afwegingen goed maakt. Wij gaan daarom ook tegen deze motie stemmen, en met name ook omdat deze motie een precedentwerking kan hebben en we dadelijk iedere Statenvergadering met een motie vreemd moeten discussiëren over het handhaven van geheimhouding of niet. Dat lijkt mij zeer onverstandig.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Depondt.

Mevrouw Depondt-Olivers (CDA): Voorzitter, ik heb vanochtend gevraagd: als wij een investerende overheid willen zijn, een actieve overheid in de Limburgse samenleving, dan is het heel goed om nog eens even strategisch na te denken over hoe publieke en private rollen zich met elkaar verhouden. **Ik heb de toezegging gekregen van het College, dat we daar nog een keer op terugkomen in een werkconferentie, heb ik begrepen.** En hoe je dan met geheimhouding van informatie omgaat is daar een onderdeel van, want het is op zichzelf een terechte vraag vanuit de publieke rol. Die verdraagt zich in essentie hier niet zo heel goed met geheimhouding, maar om nu bij elk GS-besluit dat genomen wordt en waar GS heeft afgewogen dat het verstandig is om op zijn minst tijdelijk geheimhouding ergens op te leggen, daar hier een hele discussie over te hebben, dat gaat ons te ver. Dus wij zullen tegenstemmen.

De voorzitter: Dank u wel. Mevrouw Jetten.

Mevrouw Jetten (GroenLinks): Dank u wel, voorzitter. Ik val een beetje in herhaling. Wij vertrouwen erop dat het College een zorgvuldige afweging maakt om iets onder geheimhouding voor te leggen. Een keer een principiële discussie hierover is prima, maar in dit individuele geval, ook in verband met de precedentwerking, zullen wij tegenstemmen.

De voorzitter: Dank u wel. De heer Peters.

De heer Peters (LOKAAL-LIMBURG): Ik ben de laatste in het rijtje. Het schijnt een traditie te zijn om met een hele meute naar voren te komen om de stemverklaring te doen; allemaal tegen. De linkerkant waar ik zit, wij zijn voor.

De voorzitter: Dank u wel.

De heer Peters (LOKAAL-LIMBURG): Ik heb het proberen te zeggen: het gaat gewoon om een onderzoek, maar als je niet wilt luisteren ... Ik heb niet meer gedaan dan de lagere school, maar af en toe denk ik dat de rest ook niet veel heeft gehad. Dank je wel.

De voorzitter: Dank u wel. Het laatste was denk ik niet echt nodig. Wij gaan over tot de stemming. Aan de orde is de tweede gewijzigde motie vreemd: Opheffing geheimhouding grondruil Flinke Ven en Roerdalen cum suis. De stemming is geopend. De stemming is gesloten. De motie is verworpen met 20 voor en 24 stemmen tegen.

9 Sluiting

De voorzitter: Dames en heren, daarmee zijn wij aan het einde van wederom een boeiende vergaderdag gekomen. En ook wel een bijzondere dag, want u heeft na vandaag met elkaar acht kaders vastgesteld. Daar is een enorm werk aan voorafgegaan in de voorbereiding door de hele organisatie, maar vooral ook door u. U heeft zich allemaal moeten verdiepen in al die kaders, allemaal in de beperkte tijd die u ter beschikking staat. Ik wil u allemaal, degene die erbij betrokken is in de voorbereiding, de hele ambtelijke organisatie, het College, maar zeker ook u en al uw medewerkers die u geraadpleegd heeft of om adviezen gevraagd heeft, complimenteren met uiteindelijk het resultaat. We hebben hele mooie debatten gehad en ik denk dat vele delen in Nederland kunnen leren van ons hoe we dat hier gedaan hebben. Ik wil u daarmee feliciteren en ik wil u daarmee bedanken. Aan iedereen ongelooflijk dank, ook in de voorbereiding daarvan. Ik wil ook vandaag wederom de ondersteuning bedanken, de bodes, de Griffie en iedereen die gezorgd heeft dat wij vandaag hier weer konden vergaderen. Daar mag u nu wel voor roffelen. Daarmee zijn we aan het einde van de vergadering. In de Grote Staat is nog een borrel voor de nazit. Vergadering gesloten.

(Einde van de vergadering om 17.20 uur)

De notulen van de vergadering van 24 mei 2024 zijn door Provinciale Staten goedgekeurd in hun vergadering van 20 juni 2024.

Dhr. mr. A.O.J. Pregled, griffier

Dhr. E.G.M. Roemer, voorzitter